

PARTİ BAYRAĞI

Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin!

15

mayıs 1979

PARTİ BAYRAĞI

★ Aylık Dergi ★ Sahibi: Semih Orcan ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
İshak Murat Ataç ★ Yönetim Yeri: 2. Beyler 848. Sokak, Aziz Han No.:
206 Konak - İZMİR ★ Baskı: Dostluk Matbaası ★ Abone Şartları: Yıllık
240 TL. altı aylık 120 TL. yurt dışı iki katı ★ İlan şartları: tam sayfa 500
TL. yarım sayfa 250 TL. ★ Genel Dağıtım: YURT-DA Şeftali Sok. No: 10/4
Sultanahmet - İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

- **EMPERYALİZM VE DEVRİM: DÜNYA MARKSİST-LENİNİSTLERİ-
NİN ELİNDE GÜÇLÜ BİR SİLAH** 3
- **AYDINLIK - TİKP REVİZYONİZMİNİN TEMEL SİYASİ TEZLERİNİN
ELEŞTİRİSİ**
PDA'NIN SOSYO-EKONOMİK YAPI TAHLİLİ ÜZERİNE (2) 29
- **«PROLETER DEVRİMCİ PARTİNİN YOLU» TARİHİ GELİŞMENİN
KANUNLARINI ALT-ÜST EDİYOR (III)** 59

Emperyalizm ve Devrim : Dünya Marksist Leninistlerinin Elinde Güçlü Bir Silah

Enver Hoca yoldaş'ın «EMPERYALİZM VE DEVRİM» adlı eseri, günümüzde, modern revizyonizme karşı mücadelenin temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Bu eser, AEP'nin, Titocu Yugoslav kliğinin ihanetinden bu yana, modern revizyonizmin her türüne karşı yürüttüğü kararlı ve öncü mücadelesinin bir ürünü ve bu mücadeleye önemli bir katkıdır.

Bu eserin öneminin daha iyi kavranabilmesi için dünya komünist hareketinin İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana içinden geçtiği ve geçmekte olduğu durumların ve günümüzde gerçek komünistlere ve Marksist-Leninist partilere düşen büyük görevin bilincine varılması gereklidir.

O zaman, başlangıçta Titocuların ihaneti ve birçok komünist partisinin içinde yeşermeye başlayan revizyonist eğilimler, başında Stalin'in bulunduğu SBKP'nin ve diğer komünist partilerin kararlı mücadelelerine ve güçlü bir sosyalist kampın varlığına bağlı olarak uluslararası komünist harekete önemli bir zarar veremedi.

Ancak Stalin'in ölümünden sonra, SBKP içinde gizlenmiş ve varlığını korumayı başarmış karşı-devrimci revizyonist unsurların Kruşçev'in etrafında toplanarak gerçekleştirdikleri bir darbeye parti ve devlet iktidarını gaspetmeleri, dünya komünist hareketinde son derece ciddi bir durumun meydana gelmesine yol açtı. Bütün komünist partiler içindeki revizyonist unsurlar, Kruşçev örneğinin verdiği cesaret ve SBKP'nin büyük prestijinden yararlanan Kruşçev'in kendilerine sunduğu her türlü destekle gerçek Marksist-Leninistlere karşı büyük bir saldırı başlattılar. Ve bu saldırı sonunda bir çok komünist partisi, revizyonist kliklerin egemenliği altına girerek yozlaştı, karşı-devrimci burjuva-revizyonist partilere dönüştü.

Bu durum karşısında AEP ve eski komünist partiler içinde yer alan gerçek Marksist-Leninistler, 1956'dan başlayarak Kruşçev-Tito revizyonizmine karşı mücadeleyi başlatmada tereddüt etmediler. Bir süre son-

ra, 1960'lardan itibaren bu mücadelenin başlangıcında uzun bir süre yalpalayan, hatta, Stalin ve dünya komünist hareketinin Tito'ya haksızlık ettiğini ileri süren ve Kruşçev'in Stalin'e karşı başlattığı kampanyayı bir çok yönüyle destekleyen ÇKP yönetiminin de bu mücadeleye katıldığı ve AEP ve diğer Marksist-Leninistlerin Kruşçev kliğine karşı ileri sürdükleri ideolojik-siyasi kanıtlarla Kruşçevci revizyonistleri eleştirdiği görüldü.

Dünyanın en büyük ülkelerinden birinde devrimi gerçekleştirmiş bulunan, eskiden beri uluslararası komünist hareket ve onun örgütü Komünist Enternasyonal içinde yer alan ve başında «büyük bir komünist» olarak ün yapmış Mao Zedung'un bulunduğu ÇKP'nin Kruşçevci revizyonistlere karşı açılan mücadeleye katılması, bu mücadelede Marksist-Leninistler tarafından ileri sürülen bir çok kanıtı kabul ederek kullanması, Tito ve Stalin konusundaki tavırlarını değiştirmesi, kuşkusuz bütün Marksist-Leninistler için son derece sevindirici bir olaydı. ÇKP ve Mao Zedung, Marksizm-Leninizm açısından olmasa da, katıldıkları bu mücadele sayesinde dünya proletaryası ve halkları, devrimciler ve Marksist-Leninistler nezdinde yanıltıcı bir şekilde sahip oldukları büyük ün ve itibarı daha da pekiştirdi ve büyük bir otorite sahibi oldular.

Kruşçevci revizyonistlere karşı açılan mücadelenin güçlendiği ve iyice yaygınlaştığı 1965 yıllarında, Çin'de başlangıçta Kültür Devrimi olarak gösterilen büyük bir toplumsal kaynaşmanın başladığı görüldü. Mao Zedung ve yakın çevresi, bu hareketi, parti ve devlet yönetimini gaspetmiş Liu Şao-şi ve Deng Siao-ping gibi karşı-devrimci revizyonist unsurlara «Çin'in Kruşçevlerine» karşı Çin komünistleri tarafından yönetilen Çin proletaryası ve halkının bir ayaklanması ve Çin'de proletarya diktatörlüğü ve sosyalizmin güçlendirilmesi hareketi olarak gösterdi.

Dünyadaki tüm gerçek devrimci ve komünistler, başlangıçta ÇKP yönetiminin o zamana kadarki yalpalamalarını bu revizyonist ve karşı-devrimci unsurlara bağlayarak, Çin'de revizyonist etkilerden bir arınmayı temsil ettiğini düşündükleri «Büyük Proleter Kültür Devrimi»ni desteklediler ve bu devrim sonunda Çin'de işlerin eskisine göre daha iyi gideceği ümidini beslediler.

O yıllarda Türkiye, uzun bir «sükunet» döneminden sonra, yurtsever devrimci, demokrat bir hareketin kabarmasına sahne oluyordu. Bu hareket içinde yer alan devrimciler de, «Kültür Devrimi»nin dünya çapında uyandırdığı güçlü etki, ve umutlarla yüzyüze geldiler ve ondan kuvvetle etkilendiler. O dönemin devrimci demokrasisi içinde yer alan tüm eğilim ve gruplar, şu ya da bu bakış açısından Kruşçev'e karşı, Mao Zedung ve onun «Kültür Devrimi»nden yanaydı.

Ancak 1968'lerde «Kültür Devrimi»nin yatışmasından sonra da Çin politikasında görülen yalpalamalar, sağa-sola dalgalanmalar durmadı.

Bir yandan daha sonra «İkinci dünya» olarak adlandırılacak olan bazı emperyalist Avrupa ülkeleri ile anlaşılması güç ilişkiler kurulur ve De Gaulle gibi emperyalist şefier Fransa'nın (yani emperyalist bir ülkenin) bağımsızlığı adına ilkesiz övgülerle göklere çıkarılırken; diğer yandan Asya, Afrika, Latin-Amerika ülkelerinde Mao Zedung'un adıyla öne çıkarılan sözde «Halk Savaşı» adına bir çok maceracı eğilimler körükleniyor ve bu durum bu ülkelerdeki Komünist Partileri ve grupları tam bir kargaşalığın ortasına atıyordu.

Bu arada bizzat Çin yönetimi içinde de anlaşılması güç olaylar meydana geliyordu. «Kültür Devrimi»nden sonra Mao Zedung'un halefi ve en yakın silah arkadaşı olarak gösterilen —bu durum Parti Tüzüğü'ne de geçirilmişti— Lin Biao, bir süre sonra ortadan kayboldu ve daha sonra başarısız bir darbe sonunda Sovyetler Birliği'ne kaçarken uçağının düşmesi sonucunda öldüğü açıklandı. Bu arada, daha önce «Çin'in Kruşçev'i» olarak ilân edilen Deng Siao-ping'in yeniden yükselişi başlamış; «Lin Biao ve Konfüçyus'u Eleştirme Kampanyası» adıyla yürütülen ve ne olduğu, neye hizmet ettiği anlaşılamayan bir kampanya hızlandırılırken, Çin dış politikasında yeni bir dönemin başlangıcının işaretleri görülmeye başlamıştı. Amerikan emperyalistleri ile açık «flört» dönemi açılıyor, Tito'ya ve Sovyetlere karşı mesafeli olmaya çalışan revizyonist partilere yakınlaşma politikası izleniyor ve Asya, Afrika, Latin-Amerika'daki maceracı eğilimler bir yana, gerçekten uzun süreli bir halk savaşı yürüterek ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklara bile yardımdan el çekilmeye başlanıyordu. Bu yeni dönemin en çarpıcı özelliklerinden biri de az gelişmiş ülkelerin gerici, faşist yönetimleriyle yakınlaşma çabalarıydı.

Kötü ünlü «Üç Dünya Teorisi» işte bütün bu gelişmelerin sonucunda ortaya çıktı.

Bu dönem, Türkiye devrimci hareketinin gelişmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

12 Mart dönemi, belli başlı devrimci-demokrat örgüt ve akımların yenilmeleri ve dağılmaları ile son bulmuştu. Buna karşılık ülkemizi pençesine almış bulunan ekonomik krizin derinleşmesi temelinde 1974'den itibaren devrimci halk hareketi, yeni bir atılımla gelişmeye başladı. Bu arada 12 Mart yenilgisinin nedenlerinin araştırılması süreci içinde devrimci demokrasi içinde çeşitli eğilimler doğdu ve kristalleşmeye başladı.

Günümüz proleter devrimci hareketinin temsil ettiği bu eğilimlerden biri, yenilginin ana nedenini Marksizm-Leninizme ve proletaryaya dayanmamak olarak tespit etti ve gelişmesini Marksizm-Leninizm doğrultusunda sürdürerek, devrim stratejisi, içinde bulunduğumuz aşamanın temel karakteristikleri, devrimde proletarya ve onun partisinin rolü, parti ile sınıf ve parti ile ordu arasındaki ilişki, proletarya diktatörlüğü soru-

nunun kavranması ve savunulması, modern revizyonizme ve onun cisimleşmiş ifadesi Sovyet sosyal-emperyalizmine karşı mücadelenin gereği vb. bir çok konuda özü itibariyle Marksist-Leninist bir kavrayışa ulaştı.

Bu dönemde, proleter devrimci hareket, proleter enternasyonalizminin gereği olarak, uluslararası Marksist-Leninist hareketle birleşmenin ve onu savunmanın gereğini de kavramış bulunuyordu. Ancak bir çoklarının içine düştüğü bir yanılgıyla, biz de, o sıralar Çin'i uluslararası komünist hareketin merkezi olarak görüyor ve ÇKP ve Mao Zedung'a çok büyük bir değer biçiyorduk.

Yine o dönemde, ÇKP'ye ve Mao Zedung'a alt Türkçe'ye çevrilmiş belgeler, Japonya'ya karşı direnme savaşına kadar yazılmış bulunan ve sonradan öğrendiğimize göre bir çok konuda yapılan «düzeltmeler»le yayınlanmış olan Mao Zedung'un seçme eserlerinin üç cildi ile (dördüncü cilt daha sonra, beşinci cilt ise kısa bir müddet önce yayınlandı); Kruşçev revizyonizmine karşı polemik sırasında yazılmış olan bazı makaleler ve mektuplardan ibaretti. Bugün açıkça kavriyoruz ki, bu belgeler, Mao Zedung ve ÇKP'nin teori ve faaliyetlerinin gerçek boyutlarıyla anlaşılması açısından son derece yetersizdir ve o zaman da yetersizdi.

Proleter devrimci hareket, bu koşullarda, Çin yönetimi tarafından dünya komünist hareketine darbeci bir şekilde dayatılmış olan «Üç Dünya Teorisi»ni kabul etti. Ancak her namuslu ve dürüst insan kabul eder ki, bu teoriyi savunduğumuz dönemde dahi, devrim ve sosyalizme ilişkin teori ve pratiğimiz, bu teorinin vaazettiklerine taban tabana zıttı ve biz, bu teoriyi, daha çok Çin'in diplomatik alanlardaki faaliyeti açısından düzenlenmiş bir şey olarak görüyor ve onu hayata geçirmeye çalışan Aydınlık revizyonizmini sınıf işbirlikçisi bir hareket olarak değerlendiriyorduk.

ÇKP ve Mao Zedung konusunda uyanık olamayıp, yalnızca geçmişin özeleştirisi sonrasında ortaya çıkmış olan bir durum değildi; onun kökleri, 1960'ların sonlarında Türkiye'de gelişen devrimci-demokrat hareket içindeki Mao Zedung ve «Kültür Devrimi»nin büyük etkisine kadar uzanıyordu. Ve günümüzde kendilerini Çin yanlısı olarak görmeseler bile, bir çok devrimci-demokrat akım da bu durumda bulunmaktadır.

İşte bu şartlarda, başında Enver Hoca yoldaş bulunan «küçük» AEP'nin, «büyük» ÇKP'ne karşı Marksizm-Leninizmin bayrağını bir kez daha yükselttiğine tanık olduk. O, 7. Kongresi'nde, «Üç Dünya Teorisi»ni eleştirdi ve daha sonra, revizyonizme «ayağını basacak yer» bırakmayacak şekilde bu eleştirinin boyutlarını genişletti. Modern revizyonizmin her türü gibi, Çin revizyonizmi de sonunda kafasını AEP granitine çarptı.

«EMPERYALİZM VE DEVRİM»in en önemli özelliklerinden biri de, bir dönem uluslararası komünist hareket üzerinde büyük bir otorite ve nüfuza sahip olmuş bulunan Mao Zedung'un teori ve pratiğinin yeniden bir değerlendirmesini yapması ve sözde Marksizm-Leninizmin yeni bir aşaması gibi sunulmak istenen «Mao Zedung Düşüncesi» ile ilgili koparılan gürültüye son vermeyi amaçlayan açık bir ideolojik savaşa girişmiş bulunmasıdır.

Enver Hoca yoldaş eserinde şöyle diyor:

«Çin Komünist Partisi içindeki bugünkü durum; bu partinin dolambaçlı yolu ve yalpalayan, oportünist tutumu, stratejisinde sık sık uyguladığı değişiklikler, bu önderliğin Çin'i bir süper devlet yapmak için geçmişte izlediği ve halen izlemekte olduğu siyaset, Mao Zedung'un ve onun «Mao Zedung düşüncesi» olarak adlandırılan görüşlerinin Çin devrimindeki yeri ve rolü sorununu çok doğal olarak gündeme getirmektedir.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 275, Yıldız Yayınevi)

Ve Enver Hoca şunları ekliyor:

«Dünya komünistlerinin, düşünceye belli bir süre egemen olan sahte efsanelerden çekinmeleri için hiçbir neden yoktur.» (age, s. 48)

..

Enver Hoca yoldaşın «EMPERYALİZM VE DEVRİM» adlı eseri, iki ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; «Emperyalizm ve Modern Revizyonizmin Stratejisi», tek tek emperyalist ve revizyonist ülkeler açısından ve bir sistem olarak tümüyle ele alınıyor ve Leninizmin emperyalizm ve devrim üzerine öğretileri savunularak bugün de bütün geçerliliğini nasıl koruduğu gösteriliyor.

Bu bölümde, ilk önce, dünya emperyalizminin ve gericiliğinin Marksizm-Leninizme, dünya proletaryasına ve halklarına karşı yönelttiği çok yönlü —siyasi, askeri, ekonomik, kültürel vb.— saldırı ve bu saldırının göğüslenerek boşa çıkarılmasının önemi ve yolları üzerinde duruluyor. Bu temelde, Ekim Devrimi'nden bu yana dünyada meydana gelen değişikliklerin çok yönlü Marksist-Leninist bir tahlili yapılıyor.

Daha sonra, özellikle Amerikan, Sovyet ve Çin emperyalizmlerinin durumu ele alınarak, dünya emperyalizminin stratejisi üzerinde duruluyor. Ve emperyalistler ve revizyonistler tarafından devrime karşı daha iyi mücadele edilmek amacıyla «yeni toplum», «yeni çağ» vb. üzerine koparılan yaygara; ortaya atılan çeşitli «teori»ler ve pragmatik uygulamalar, bunların ortak amaçları teşhir ediliyor.

Buna bağlı olarak, «Emperyalizmin ve Sosyal-Emperyalizmin Dünya Çapındaki Stratejisi İçinde Titoculuğun ve Diğer Revizyonist Akımların

Rolü» başlıklı kısımda, daha sonra ortaya çıkan tüm revizyonist akımların yol göstericisi olan Titoculuğun ve onun Yugoslavya'daki pratiğinin geniş bir eleştirisi yapılıyor.

Enver Hoca yoldaş, Yugoslavya Komünist Partisi içinde küçük burjuva bir sapmayı temsil eden Tito ve kliğinin Milli Kurtuluş Savaşı sırasında partiye egemen olarak onu nasıl revizyonizm yoluna soktuklarını, İngiliz-Amerikan emperyalizmine nasıl teslim olduklarını, kurtuluştan sonra Yugoslavya'da kurulan halk demokrasisi rejimini nasıl yozlaştırdıklarını, sosyalist devrimi baltaladıklarını ve nasıl Yugoslavya'da yeni tipte kapitalist bir devlet ve rejim kurarak bu rejimi süreç içinde sosyal-faşist bir rejime dönüştürdüklerini geniş bir biçimde anlatıyor. Bu bölüm, daha sonra ortaya çıkan ve hepsi de Tito'dan çok şey öğrenmiş bulunan diğer revizyonist ülkelerin pratiğini anlamak açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu kısım, daha sonra, başta bir kısım Avrupa ülkelerinin ki olmak üzere, bütün dünyadaki revizyonist partilerin emperyalizme sunduğu hizmet ve «euro-komünizm» gibi akımların rolü üzerinde duruyor.

«Devrim-Proletaryanın ve Halkların Düşmanlarının Stratejisini Yok Etmek İçin Tek Silah» arabashiği altındaki bölümde, bugünkü durumun komünistlere ve devrimcilere yüklediği büyük görevler vurgulanarak, zamanımızla, Lenin'in İkinci Enternasyonal'in oportünist partilerine karşı açık mücadeleyi başlattığı dönem arasındaki bazı benzerliklere dikkat çekiliyor.

Gerçekten de Marksist-Leninist hareketin durumu açısından, günümüzdeki durumla, Lenin'in İkinci Enternasyonal oportünizmine karşı açık mücadeleyi başlattığı dönem arasında benzerlikler mevcuttur. O zaman da oportünizmin olgunlaşarak tamamen emperyalizmin hizmetine girmesi karşısında, bir kopma zorunlu hale gelmiş ve İkinci Enternasyonal içinde yer alan Marksistler, Bolşevik Partisinin önderliğinde, oportünizme karşı yürüttükleri mücadele sürecinde, kendilerini, her türlü anti-Marksist ideolojinin etkisinden arındırarak, bolşevik tipte gerçek Marksist-Leninist partiler yaratmışlardı. Bu partiler, başlangıçta az sayıda ve küçük olmalarına rağmen, Marksizm-Leninizme ve proletaryaya dayanarak kısa zamanda güçlenmişler ve dünya devriminin yöneticileri durumuna gelmişlerdi. Günümüzde de Marksist-Leninistler, modern revizyonizmin bütün türleriyle (Titocu, Sovyet, Çin, euro-komünist), aralarına sınır çekerek, ideolojik, siyasi ve örgütsel olarak konumlarını güçlendiriyor ve partilerini bolşevikleştiriyor. Dünyanın her yerinde kabaran devrim dalgası, bu partileri güçlendiriyor ve ön plana getiriyor. Bu, ülkemizde de böyledir.

Bu bölümün, «Leninist Emperyalizm Teorisi Her Zaman Günceldir» başlıklı ikinci kısmında, her türden revizyonizmin Leninist emperyalizm

teorisine yönelttikleri saldırılar ve onu «artık» geçersiz olarak ilan etmekte yarışmaları karşısında, Enver Hoca yoldaş, Lenin'in «Emperyalizm; Kapitalizmin En Yüksek Aşaması» adlı eserinde yaptığı emperyalizm tahlilini bütün temel noktalarda günümüzde görülen olaylara uyguluyor ve bunların bugün de nasıl tamamen geçerliliğini koruduklarını ikna edici bir şekilde gösteriyor.

Bu kısımda günümüz koşullarında üretimin ve sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi, finans oligarşisinin yapısı ve egemenliğini koruması, sermaye ihracı, geri ülkelerde bağımlı burjuvazinin konumu, sermaye ihracı ve ithali olgusunun revizyonist ülkelerde kendini ortaya koyması, emperyalistler arasında dünya pazarının ele geçirilmesi veya paylaşılması konusundaki mücadele, dünyanın emperyalist güçler tarafından paylaşılmasının aldığı yeni biçim olan yeni sömürgecilik ve yöntemleri üzerinde durularak; bütün bu olguların Lenin'in teorisini nasıl doğruladığı gösteriliyor. Enver Hoca yoldaş, emperyalizmin kapitalizmin son aşaması olarak çürüyen, can çekişen ve asalak kapitalizm olmaya devam ettiğini, maddi olgularla kanıtlarken; revizyonizmin çeşitli biçimlerde bu olguları çarpıtmasını teşhir ediyor. Proletarya ve halkların, emperyalizme karşı mücadelesinin tarihi bir zorunluluk olarak kaldığını vurguluyor.

Enver Hoca yoldaş, «Devrim ve Halklar» başlıklı kısımda ise, Marksist-Leninist devrim teorisini işliyor ve onu her türlü revizyonizme karşı savunuyor.

Bu kısımda, önce devrimin gerekliliğinin yanı sıra, onun gerçekleşmesini mümkün kılan objektif ve subjektif şartlar üzerinde duruyor. Bu konudaki reformcu ve maceracı bakış açıları eleştirildikten sonra, bugünkü dünya durumunun Marksist-Leninist bir tahlili yapılıyor. Olguların her geçen gün doğruladığı ve doğrulamaya devam ettiği gibi, bugün durum, genel olarak dünya ölçüsünde devrimci; yani devrim dalgası her yerde kabarmakta ve proletarya ve halklar, baskıya ve sömürüye karşı ayağa kalkmaktadırlar. Bu duruma bağlı olarak, bugün dünyanın pek çok ülkesinde devrim durumu oluşmuştur, ya da oluşmaktadır.

Enver Hoca yoldaş, daha sonra, dünya çapında genişleyen ve kapitalizmin genel krizini derinleştiren mevcut ekonomik krizi tahlil ediyor ve bu krizin, siyasi, askeri, ideolojik, ahlaki, kültürel vb. alanlara nasıl yansıdığı üzerinde duruyor. Bu durum, kapitalist-revizyonist ülkelerde çürümeyi arttırır ve proletarya ve halklar bu çürümüş sisteme kafa tutarken, her türlü gerici, devrime karşı kutsal bir ittifak oluşturmaktadır.

Eserde daha sonra, dünya devriminin bir bileşeni olarak, halk kurtuluş mücadeleleri ele alınıyor. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde devrimin temel sorunları üzerinde duruluyor; bu bölgelerdeki mevcut du-

rum ana hatlarıyla değerlendiriliyor, emperyalizmin ve modern revizyonizmin bu kıta halklarının geleceğine ilişkin karşı-devrimci emelleri, teori ve uygulamaları teşhir ediliyor.

Enver Hoca yoldaş, Marksizm-Leninizmin işçi sınıfının partisine doğru bir siyasi çizgi oluşturmak, stratejik amaç ve görevleri açıklıkla tanımlamak ve onların gerçekleştirilmesi için devrimci taktikler ve yöntemler uygulamak imkânı veren yegane bilim olarak devrimde oynadığı rolü göstererek Leninist devrim teorisinin esas ilkelerini savunuyor. Buna bağlı olarak o, devlet mekanizmasının şiddet yoluyla parçalanması ve devrimde proletaryanın hegemonyası sorununu ele alıyor. Diğer şeylerin yanı sıra, ÇKP önderliğinin bu konudaki oportünist tutumlarını ve pragmatik bir yaklaşımla devrimde önderliği değişik zaman ve şartlarda köylülüğe, öğrencilere, gençliğe, orduya vb. bırakmasını eleştiriyor.

Enver Hoca yoldaş, devrimci stratejinin en önemli sorunlarından biri olarak devrimin şu veya bu aşamasında proletaryanın müttefikleri sorununa özel bir önem veriyor. O, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in sınıf tahlillerinden yola çıkarak, sosyalist devrim aşamasında da işçi sınıfının sağlam bir müttefiğini oluşturan yoksul köylülüğün durumunu ve diğer ezilen ve sömürülen tabakaların müttefik olarak kazanılmasının önemini belirtiyor. O, ulusal demokratik devrim aşamasındaki ülkelerde revizyonistler ve Troçkistler tarafından üzerinde en çok spekülasyon yapılan konulardan birini teşkil eden orta köylülüğün ve milli burjuvazinin konumu meselesinde de Lenin ve Stalin'in savunucusudur.

Marksist-Leninist siyaseti hayata geçirmek için devrimci stratejinin hizmetinde taktikler; mücadele ve örgütlenme biçimleri ve kitleleri mücadeleye çekmenin manivelası olarak kitle örgütleri sorunları inceleyerek, silahlı ayaklanma konusu ele alınıyor.

Bu konuda çeşitli darbeci ve maceracı anlayışların yanı sıra, revizyonist Çin yönetimi tarafından reklamı yapılan bir tür «Halk Savaşı» anlayışı da eleştiriliyor.

Bilindiği gibi, bu mesele üzerinde ülkemizde çeşitli maceracı ve «üç dünyacı» mihraklar tarafından büyük bir yaygara koparıldı. Marksizm-Leninizme düşmanlıklarını «Mao Zedung savunuculuğu» perdesi ardına gizlemeye çalışan bir yığın oportünist, Marksizm-Leninizme ve onun kararlı savunucusu AEP'ye saldırarak bir nokta buldukları düşüncesiyle keskin halk savaşı savunucusu pozlarına girdiler ve proleter devrimci hareketin bu konudaki siyasetinin iflas ettiğini; ya AEP'ne karşı çıkması, ya da bu siyasetini değiştirmesi gerektiğini ilan etmeye koyuldular. Yine bir dizi maceracı akım, AEP'nin ve ülkemiz proleter devrimci hareketinin bu tür maceracı tutumlara yönelttiği eleştirileri boğuntuya getirebilmek amacıyla, bu eleştirileri çarpıtarak, «halk savaşını inkar»la damgalamaya çalıştılar.

Oysa Enver Hoca yoldaş, eserinde devrimin uzun süreli bir silahlı ayaklanma biçiminde de gelişebileceğini açıkça belirtiyor. Bunun yanı sıra Arnavutluk komünistlerinin Çin yönetiminin reklam ettiği sözde «Uzun süreli halk savaşı» anlayışına yönelttikleri eleştirilerden, uzun süreli bir silahlı ayaklanma yoluyla iktidarın parça parça ele geçirilmesi yolunun reddi anlamının çıkarılamayacağı ve böyle bir şey iddia etmenin bizzat Arnavutluk'un pratiğine ters düşeceği açıktır. Marksist-Leninistlerin, «Mao Zedung'un sözde uzun süreli halk savaşı» ve «köy şehiri kuşatsın» anlayışına yönelttikleri eleştiri, devrimle devrimci durum arasındaki ilişkinin gözden kaçırılması, devrimde işçi sınıfının önderliğini inkar edebilmenin bir aracı olarak «kır-şehir» gibi coğrafi ayrılıkların öne çıkarılması, sınıfsal bakış açısının kaybedilmesi, ancak köylülüğün gerçekten devrimci bir rol oynayabileceği anlayışı ile kırların devrimin dayanak noktaları ve temel çalışma alanları olarak saptanması, işçi sınıfının devrimci gücünün küçümsenerek şehirlerin karşı-devrimin merkezleri olarak ilan edilmesi ve «uzun süreli savaş» anlayışının mutlaklaştırılarak mekanikleştirilmesi noktalarında odaklaşıyor. Bu anlayışın uluslararası planda teorileştirilmesi, «üç dünya» teorisinin temel taşlarından birini oluşturmuştur. Buna göre dünyanın kırlarını temsil eden «üçüncü dünya» ülkeleri devrimin merkezlerini, «birinci ve ikinci dünya» ise karşı-devrimin merkezlerini oluşturmaktadır. Bu yüzden emperyalist ülkelerde işçi sınıfının devrim yapma imkanı yoktur ve o, kollarını kavuşturup «üçüncü dünya»nın halklarının komprador-feodal hakim sınıflarla el ele gerçekleştireceği devrimlerle kendisini «kuşatmasını» beklemelidir!

Buna karşılık Marksist-Leninistler, devrimci durum perspektifinden yoksun bir silahlı mücadelenin yenilgiye mahkum olduğu, devrimde işçi sınıfının önderliği ve mücadelesinin önemi, silahlı ayaklanmanın belirli şartlarda nispeten kısa süreli bir ayaklanma olarak gelişme imkanının varlığı ve uzun süreli halk savaşının mekanikleştirilerek mutlaklaştırılmasının yanlışlığı üzerinde durmaktadırlar. Biz bu konulardaki yanlış anlayışları (İ. Kaypakkaya ve M. Çayan'ın silahlı mücadele anlayışının eleştirisinde yapmış olduğumuz gibi), eleştirmeye bundan sonra da devam edeceğiz.

Enver Hoca yoldaş, daha sonra ajitasyon ve propagandanın devrimci eylemle birlikte yürütülmesinin gereği; legal ve illegal çalışmanın doğru bir şekilde birleştirilmesi; kitleleri mücadeleye sevk etmekte cephe tipi devrimci birliklerin rolü üzerinde duruyor. Marksist-Leninist teorisinin özümlemesi için yürütülecek sürekli bir faaliyetin hayati önemini, proleter enternasyonalizmine uygun bir şekilde çeşitli ülkelerin Marksist-Leninist partileri arasında birlik ve dayanışmanın geliştirilmesinin zorunluluğunu ve revizyonistlerin bu alandaki bozguncu faaliyetlerini vurguluyor.

Bölüm, proletarya ve halklara yapılan yeni bir dünya için mücadele çağrısı ile bitiyor.

Eserin ikinci bölümü, Çin revizyonizminin geniş ve çok yönlü bir eleştirisini içermektedir. Denilebilir ki, AEP 7. Kongresi ile bu revizyonizme karşı başlatılan açık mücadele, bütün boyutlarını kazanarak güçlenmiş ve Çin revizyonizminin köklerine inilerek ona karşı ölümcül bir darbe indirilmiştir. Bu bölüm de, belli başlı üç kısımdan oluşmaktadır; bunlardan «'Üç Dünya' Teorisi: Karşı-Devrimci Şoven Bir Teori» başlıklı birincisinde, bu «teorinin» kaynakları, özellikleri ve amaçları sergileniyor. Enver Hoca yoldaş Mao Zedung'un, bu teoriye ilişkin rolü konusunda şunları yazmaktadır:

««Üç dünya» teorisi, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in teorisiyle çelişmektedir; ya da, daha doğru bir deyişle, onların teorisinin reddidir. Bu nedenle, kimin önce «Üç dünya» terimini icat ettiğini, kimin önce dünyayı üçe böldüğünü bilmek az önemlidir. Fakat Lenin'in böylesine bir ayırım yapmadığı kesindir. Oysa Çin Komünist Partisi bu teoriye sahip çıkıyor ve Mao Zedung'un «Üç dünya» teorisini icat ettiğini ileri sürüyor. Eğer bu sözde teoriyi ilk kez formüle eden o ise, bu, Mao Zedung'un bir Marksist olmadığına ilişkin başka bir kanıttır. Fakat o, bu teoriyi yalnızca boşkalardan devralmış olsa bile, bu, Marksist olmamak için yeterlidir.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s: 178, Yıldız Yayınevi)

Biz, bu konuya ilişkin, AEP'in bilinen ilkel Marksist-Leninist tutumu üzerine fazla bir şey söylemeye gerek olmadığını düşünüyoruz. Ancak ülkemizdeki her türden oportünist ve revizyonistin üzerinde çokça spekülasyon yaptığı bir noktaya değinmeden geçemeyeceğiz.

Bilindiği gibi bu kısımda, sosyalist Arnavutluk'un faşist devletlerle normal diplomatik ilişkiler kurmaya karşı olduğu yolunda bir pasaj bulunmaktadır. Revizyonist ve oportünistler, şu ya da bu amaktan hareket ederek Arnavutluk'la Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin varlığını, AEP'nin Türkiye'de faşist bir diktatörlük bulunmadığını düşündüğü ve proleter devrimci hareketin faşizm sorununa teorik ve pratik yaklaşımı ile bir zıtlık içinde olduğu yolundaki iddialarına bir kanıt olarak kullanmaya çalışıyorlar. Bu tamamen geçersizdir. Arnavutluk komünistleri, burada genel bir yaklaşımdan daha çok, halkların nazarında tecrit olmuş, yüzü açığa çıkmış faşist yönetimleri söz konusu etmektedirler.

İkinci Kısım, «Çin'in Bir Süper Devlet Olma Planı» başlığını taşıyor.

Enver Hoca yoldaş, bu kısımda, günümüzde uluslararası planda emperyalist-revizyonist devletler, özellikle de Çin sosyal emperyalizmi ile diğerleri arasında kurulmuş ve kurulmakta olan çeşitli ilişki ve yaklaşımların kavranabilmesi ve bunlara karşı doğru bir mücadelenin yürütülebilmesi açısından büyük bir önem taşıyan sorunları ele alıyor ve çözümlüyor. O, Çin'in bir süper devlet haline gelebilmek amacıyla gerçekleştir-

meye çalıştığı iki esas hedef üzerinde duruyor: Birincisi, Amerikan-Batı Avrupa emperyalizminin yardımlarını da alarak, mümkün olan en kısa zamanda ve Çin'in proletaryası, halkı ve doğal zenginliklerinin azgınca yağmalanması ve sömürülmesine dayanarak «güçlü» ve modern bir ekonomi ve gelişmiş atom silahları ile silahlanmış dev bir askeri mekânizma yaratmak; diğeri ise, özellikle «üçüncü dünya» ülkelerinde nüfuz ve sermaye yatırım alanları sağlamak. Enver Hoca yoldaş, Çin'in usta bir pragmacı olarak, Sovyet sosyal-emperyalistlerine değil de, Amerikan-Batı Avrupa emperyalistlerine yaklaşmasının başlıca sebebinin; bu emperyalizmi elden ayaktan düşmüş olarak göstermeyi amaçlayan «çökme» ve «gerileme» üzerine bütün demagojik vaazlarına rağmen, onun sahip olduğu dev ekonomik ve askeri potansiyeli çok iyi bilmesi olduğunu belirtiyor. Çin'in emperyalist dünya ile tamamen kaynaşmak yolundaki planlarının ABD emperyalizmi ve ortakları tarafından, kendi menfaatleri açısından nasıl desteklendiğini gösteriyor. O, bütün bu verilerin ışığında, Çin'deki «Dört Modernleşme» hareketini ve emperyalizmle bütünleşmenin Çin'de yol açtığı ve açacağı ciddi sorunları ele alıyor. Tayvan sorununa ilişkin olarak sahnelenen güldürüyü ve Çin'in «üçüncü dünya»ya karşı sözde «alçak gönüllü», «hayırsever» tutumunun nasıl büyük bir balığı yakalamak amacıyla oltanın ucuna takılan yem olarak hizmet ettiğini gösteriyor. En önemlisi de Enver Hoca yoldaş, Çin'in diğer emperyalist devletleri yıpratmak ve kendisini bir süper güç olarak ön plana çıkarmayı daha da kolaylaştırmak amacıyla oynadığı savaş kışkırtıcısı rolü ve bu tutumun proletarya ve halklar açısından nasıl büyük tehlikelere yol açtığını teşhir ediyor.

∴

Bu bölümün ve tüm eserin en önemli parçalarından biri de, «Mao Zedung Düşüncesi'-Anti-Marksist Bir Teori» başlıklı kısımdır.

Uluslararası komünist hareket içinde, 1964'lerden başlayarak çeşitli konularda ÇKP ve onu körü körüne izleyen bir takım gruplarla, AEP ve bir çok gerçek Marksist-Leninist parti arasında fikir ve görüş ayrılıkları bulunduğu, bununla birlikte bu ayrılıkların yakın zamana kadar Komünist Partiler arasındaki ilişkileri ve işleyişi düzenleyen Marksist-Leninist ilkelere sadık kalınarak açık polemikler şeklinde ortaya konmadığı; ancak Çin yönetiminin emperyalizmle uzlaşması, karşı-devrimci «üç dünya» teorisini formüle etmesi ve bu «teori»yi sözde «uluslararası komünist hareketin genel çizgisi» olarak, tamamen darbeci ve ilkesiz bir tarzda Marksist-Leninist partilere kabul ettirmeye çalışması, onu bütünüyle uygulamaya koyması ve proleter enternasyonalizminin en basit ilkelerini bile tamamen ayaklar altına almasıyla bu ayrılıkların iyice şiddetlendiği ve açık bir saflaşmayı ortaya çıkardığı bilinmektedir.

Bütün bu gelişmeler sırasında, ortaya çıkan ve belirginleşen ideolojik-siyasi ayrılıklar, Marksist-Leninist saflarda bugün geline yerde ÇKP'nin teori ve pratiğine sıkı sıkıya bağlı bulunan Mao Zedung'un fikirlerinin ve pratiğinin yeniden bir değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Enver Hoca yoldaşın sözleri ile:

«Çin Komünist Partisi içindeki bugünkü durum; bu partinin dolambaçlı yolu ve yalpalayan, oportünist tutumu; stratejisinde sık sık uyguladığı değişiklikler; bu önderliğin Çin'i bir süper devlet yapmak için geçmişte izlediği ve halen izlemekte olduğu siyaset; Mao Zedung'un ve onun «Mao Zedung düşüncesi» olarak adlandırılan görüşlerinin Çin devrimindeki yeri ve rolü sorununu çok doğal olarak gündeme getirmektedir.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 275, Yıldız Yayınevi)

Bu durumun ışığında bugün, uluslararası Marksist-Leninist hareketin unsurları olan gerçek Marksist-Leninist partiler tarafından Mao Zedung'un fikirleri, ÇKP'nin teori ve pratiği ve Çin devrimi; Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in fikirlerinin, Marksizm-Leninizmin süzgecinden geçirilmekte, doğru ve yanlışlar ayrılmakta ve yeni bir değerlendirmeye varılmaya çalışılmaktadır.

Çeşitli Marksist-Leninist partiler, bu faaliyetin henüz şu veya bu aşamasındadır. Bir kısmı ise, kendi açılarından bu konuda bir soruca, bir değerlendirmeye ulaşmışlardır.

«EMPERYALİZM VE DEVRİM», 1978 Nisanında AEP içinde dağıtılmış ve Aralık 1978'de Parti dışında ve çeşitli yabancı dillerde yayınlanmış bulunan AEP'nin bu konudaki görüşlerini ve yeni değerlendirmesini ihtiva etmektedir.

Aynı süreç, ülkemizde de yaşanmaktadır. Proleter devrimci hareket bu sorunu bir süreden beri gündemine koydu ve konuyla ilgili, bir dizi araştırma ve inceleme faaliyeti yürüttü. Bu faaliyeti yürütürken, bize rehberlik eden Marksizm-Leninizm; Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in klasikleşmiş eserleri, onun ülkemiz gerçeğinde yansıması, somutlaşması olan ve devrimci proletaryanın mücadele platformunda en özlü ifadesini bulan ideolojik ve siyasi çizgimiz olmuştur.

Bu çalışmaların sonuçları yakında yayınlanacaktır.

Enver Hoca yoldaş, konuya ayrılmış bölümün başlangıcında AEP ile ÇKP arasındaki ilişkilerin gelişimini tarihi süreç içinde ele almakta, ÇKP ve Mao Zedung hakkındaki bugünkü yargılarının oluşma sürecini anlatmaktadır.

Bu konuya ilişkin olarak o, diğer şeylerin yanı sıra, Mao Zedung ve ÇKP'nin doğru bir değerlendirmesini yapmak için yakın bir zamana kadar yayınlanmış olan eserlerinin dört cildi ve yayınlanmış bir takım ÇKP, Çin belgelerinin yetersiz kaldığını belirtiyor ve şunları söylüyor:

«Çinli önderler kurnaz davrandılar. Partilerinin ve devletlerinin faaliyetleri hakkında bilgi edinmede gerekli olan birçok belgeyi yayınlamadılar. Belgelerini yayınlamaktan özellikle kaçındılar ve kaçınıyorlar. Elimizde mevcut olan birkaç belge de eksiktir. Mao'nun eserlerinin, resmi olarak kabul edilen dört cildi, yalnızca 1949'a kadar olan yazıları kapsamaktadır. Ayrıca bu yazılar öyle özenle düzenlenmişlerdir ki Çin'de geçmişte varolan gerçek durum doğru ve tam olarak yansımamaktadır.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 278, Yıldız Yayınevi)

««Mao Zedung düşüncesi», Marksizmden alınmış düşünce ve tezlerle, idealist, pragmacı ve revizyonist felsefe ilkelerinin birbirine karıştığı bir görüşler kargaşasıdır.» (Age., s. 284)

«O, Marksist diyalektiğin bazı unsurlarını idealizmle, burjuva ve revizyonist felsefeyle, hatta eski Çin felsefesiyle birleştiren bir seçmeci idi. Bu nedenle, Mao Zedung'un görüşleri yalnızca yayınlanmış bazı eserlerindeki gözden geçirilmiş cümlelerden yola çıkarak incelenmemelidir. Bu görüşler, pratikte vermiş oldukları sonuçlarda gözönünde tutularak, hayattaki uygulamalarıyla bütünlüklü bir biçimde incelenmelidir.» (Age., s. 322)

Bununla birlikte Mao Zedung'un Seçme Eserleri'nin 5. cildini inceleyenler, Mao Zedung'un ölümünden sonra yayınlanan ve Hua-Deng kliğinin karşı-devrimci yolunun meşrulaştırılması amacına hizmet etmesine özel bir önem verilen bu cilt için aynı şeyleri söyleyemeyeceklerdir. Eklektik olma özelliğini korumakla birlikte, Mao Zedung'un bu ciltte yayınlanan pek çok yazısı, Marksizm-Leninizme ve Marks-Engels, Lenin ve Stalin'in ölümsüz eserlerinde savunulan fikirlere taban tabana zıttır. Ve bu makaleler, daha önceki dört ciltteki pek çok muğlak ve yoruma açık pasaja yeni anlamlar kazandırmakta; onların gerçek anlamlarının ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Enver Hoca yoldaş, Mao Zedung'un Arnavutluk'ta daha önceki değerlendirilmesi konusunda şunları söylüyor:

«Basınımızda Mao Zedung, büyük Marksist-Leninist olarak tanımlandı; ama biz, Mao'yu Marksizm-Leninizmin ustası ve 'Mao Zedung düşüncesi'ni Marksizmin üçüncü ve en yüksek aşaması olarak niteleyen Çin propagandasının tanımlamalarını hiçbir zaman onaylamadık ve kullanmadık.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 281, Yıldız Yayınevi)

Soruna bizim açımızdan yaklaşıldığında, proleter devrimci hareketin Mao Zedung hakkında bugüne kadar izlediği politika şöyle değerlendirilebilir:

«Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesi» şeklindeki formülasyonu ve «Mao Zedung düşüncesi, çağımızın Marksizm-Leninizmidir» şeklindeki tezi, kabul etmedik ve kullanmadık.

Biz daima, hala emperyalizm ve proleter devrimleri çağında yaşa-

diğimizi ve bu çağın Lenin (ve Stalin) tarafından bütün ana yönleriyle tanımlandığını ve proleter devriminin uluslararası planda ve tek tek ülkeler planında bütün temel meselelerinin çözümlendiğini savunduk.

Özellikle platformumuza temel teşkil eden yazılarda, Mao Zedung'un Marksizm-Leninizme her hangi yeni bir katkıda bulunmadığını, böyle olduğu söylenen meselelerin Lenin ve Stalin'de olduğunu ortaya koyduk.

Bunların yanında, Mao Zedung'u büyük bir Marksist-Leninist olarak değerlendirdik.

Başlangıçta Mao Zedung'u «dünya proletaryasının büyük öğretmenlerinden biri» olarak ele alıyor ve dört ustanın yanında sayıyorduk. Yayınlarımızda bu anlayışa uygun bir dil kullanıyorduk. Ancak, özellikle «üç dünya» teorisinin reddedilmesinden kısa bir süre sonra, bu tavrımızı gözden geçirerek değiştirdik ve Mao Zedung'u Marks, Engels, Lenin ve Stalin'le, Marksizm-Leninizmin ustalarıyla aynı yere koymadık. Bunun yanında bu dönemde Mao Zedung'un «Seçme Eserler»inin yayınlanmış olan dört cildinin esas olarak «üç dünya» teorisi ile çeliştiğini düşünüyorduk.

Gerek modern revizyonizmin diğer türlerine, gerekse «üç dünya» teorisine karşı mücadelede, Marksist-Leninist klasiklerin, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in eserlerinin yanı sıra, Mao Zedung'un «Seçme Eserler»inin ilk dört cildini ve Çin Komünist Partisi'nin eski belgelerini de kullandık. Ancak şunu tespit ediyoruz ki, bu sırada, gerek Mao Zedung'un eserlerinde, gerekse ÇKP'nin belgelerinde Marksizm-Leninizme zıt olan tezlere dayanmadık, bunları kullanmadık.

Bu durum Mao Zedung'un teorisinin eklektizmi ve muhtelif eserlerinde (bunların bir çoğunun yayınlanacağı sırada düzeltilmiş olduğu konusu üzerinde daha önce durmuştuk.), çeşitli Marksist-Leninist formülasyonların bolca kullanılması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Nitekim, karışımzdakiler de kendi oportünist ve revizyonist tezlerini doğrulamak için, Mao Zedung'tan kanıtlar getirmişler; ancak onun anti-Marksist fikirlerine dayanmışlardır.

Biz o zaman, bu fikirlerin aynı zamanda muğlak oluşları ve çeşitli Marksist formülasyonların arkasına gizlenmişlikleri nedeniyle, böyle yorumlanamayacağını düşünüyor ve onları Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in fikirleri ışığında yorumlamaya çalışıyorduk. Hala emperyalizm ve proleter devrimleri çağında yaşadığımızı ve bu çağın Lenin (ve Stalin) tarafından bütün ana yönleriyle tanımlandığını ve proleter devriminin uluslararası planda ve tek tek ülkeler planında bütün temel meselelerinin çözümlendiğini savunuyor; ve Mao Zedung'un da Marksizm-Leninizmin takipçisi olduğunu düşünüyor ve fikirlerini böyle yorumlamaya çalışıyoruz.

Nitekim, genel siyasi çizgimizi oluşturan temel tezlerin içinde Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in fikirleri ve eserlerine ters, bunlarla doğrulanmayacak bir görüş yoktur. Bu nedendir ki biz, elde ettiğimiz yeni veriler ve bilgiler ışığında Mao Zedung'u yeniden değerlendirirken, Marksizm-Leninizmin klasiklerinin yanı sıra, kendi ideolojik-siyasi çizgimizi de esas alıyor ve bu çizgiyi tüm oportünist ve revizyonistlere karşı kararlılıkla savunuyoruz. Öte yandan Mao Zedung'un yeniden değerlendirilmesi sorunu; bizim için, Çin'deki gelişmelerin bu yöne götürmesinin, uluslararası Marksist-Leninist hareketin bu yöndeki faaliyetinin ve ulaştığı sonuçların bizleri uyarmasının yanında; bizzat, çeşitli oportünist ve revizyonist tez ve fikirlere karşı Marksizm-Leninizmin ışığında yürüttüğümüz mücadelenin de bir sonucu olan siyasi çizgimizin, vardığı yerde doğal bir sonucudur.

«Üç Dünya Teorisi»ni kabul ettiğimiz ve kapsamlı bir genel siyasi çizgi şekillendirmemiş olduğumuz dönemde ise, durum bundan farklıydı. O dönemde, Marksizm-Leninizmin genel doğrularının yanı sıra, bir çok anti-Marksist görüşü de savunduk. Bununla birlikte, daha önce de belirttiğimiz gibi, o sıralarda bile bu teori, hareketimizin genel çizgisini ve pratiğini bütünüyle belirlemedi. Örneğin ülkemizde ABD emperyalizminin hakimiyetini karartan ve sözde «milli bağımsızlık mücadelesi»ni merkezi görev olarak belirleyen Aydınlık revizyonistleri ve onun Halkın Birliği ve Halkın Yolu gibi takipçileri ile başından beri mücadele ettik. Bir çok konuda revizyonistlerle yürüttüğümüz polemiklerde, sınıf işbirlikçiliği karşısında, devrimi ve sınıf mücadelesini esas aldık. «Üç Dünya Teorisi»ni reddederken, bu teoriyi reddettiklerini ilan eden ama onun tüm tezlerini siyasi çizgilerinde yaşatan bazılarının tersine, onu iyice incelemiş ve kavramıştık. Zaten, ayrıntılı bir genel siyasi çizgi oluşturmamız da bu döneme tekabül eder.

Biz, Enver Hoca yoldaşın eserinin sözkonusu bölümü incelenirken bütün bu gelişim süreci ve olguların gözönünde bulundurulmasının, okuyucuların daha doğru bir yargıya varmalarına yardımcı olacağını düşünüyoruz. Hiçbir önyargıya teslim olmadan, olguları yalnızca ve yalnızca Marksizm-Leninizme, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in büyük eserine dayanarak yargılamalıyız. Proleter devrimci hareket, bugüne kadarki ideolojik, siyasi ve her yönden gelişmesini, her zaman böyle bir tutum izlemiş olmasına borçludur ve o, bundan sonra da böyle bir tutum izleyecektir.

Burada işaret etmek istediğimiz bir nokta daha var:

Başlangıçta Mao Zedung'u dünya proletaryasının büyük öğretmenlerinden biri olarak değerlendirmemize, onun bir çok hatalarını göremeyişimize ve bir çok meselede ondan-bunlar, Marksizm-Leninizme uygun terim ve formüller olsa bile- alıntılar yapmamıza bağlı olarak ve gerek ül-

kemiz ve gerekse Çin'in yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler olmasının etkisiyle, Marksizm-Leninizmi, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'den çok Mao'nun kitaplarından öğrenmeye çalışma gibi bir yanlış eğilim mevcut olmuştur. Mao Zedung'un teori ve pratiğini yeniden değerlendirirken yaptığımız araştırma ve incelemelerde böylesi bir eğilime karşı uyanık olmalı ve onu sadece kendi yazdıklarıyla değil, Marks-Engels, Lenin ve Stalin'in eserleri ışığında değerlendirmeye dikkat göstermeliyiz.

..

Enver Hoca yoldaş, kendilerini Çin ve Mao Zedung sorununa ihtiyatla yaklaşılmaya sevkeden etkenlerden biri olarak «Büyük Proleter Kültür Devrimi» sırasında cereyan eden bir çok olayı özellikle belirtiyor. O bu dönemde, şahit oldukları ve Marksizm-Leninizmin öğretileriyle bağdaşmayan bir çok olguya işaret ettikten sonra, bu «devrim» hakkında şunları söylüyor:

«Partimiz, Kültür Devrimi'ni destekledi. Çünkü Çin'de devrimin kazançları tehlikede idi. Bizzat Mao Zedung kendisi, bize parti ve devletin Liu Şao-şi ve Deng Siao-ping dönek kılığı tarafından gasbedilmiş olduğunu ve Çin Devrimi'nin kazançlarının tehlikede olduğunu söyledi. Bu koşullar altında partimiz, bu ciddi durumdan kimin sorumlu olduğuna bakmaksızın, Kültür Devrimi'ni destekledi. Partimiz, iktidarı ele geçirme uğrunda birbiriyle çatışan ve silahlı çarpışmalardan bile kaçınmayan anti-Marksist grupların hizip mücadelesini değil, kardeş Çin halkını, Çin'de devrim ve sosyalizmin zaferlerini savundu.

«Olayların akışı gösterdi ki, Büyük Proleter Kültür Devrimi, ne bir devrimdi, ne büyüktü, ne de kültürel ve özellikle zerre kadar proleter değildi. İktidarı ele geçirmiş olan bir avuç gericiyi tasfiye etmek amacıyla yapılan tüm Çin çapında bir saray darbesiydi.

«Bu Kültür Devrimi elbette bir hileydi. Hem Çin Komünist Partisi'ni, hem de kitle örgütlerini tasfiye etti ve Çin'i yeni bir kargaşalığın içine soktu. Bu devrim, kendileri de başka anti-Marksist ve faşist unsurlar tarafından bir askeri darbeyle devrilecek olan ve Marksist olmayan unsurların önderliğinde yürütüldü.» (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 281, Yıldız Yayınevi)

Bilindiği gibi proleter devrimci hareket, bugüne kadar «Kültür Devrimi»ni desteklemiş ve özellikle Çin'de, «Kültür Devrimi»nin tasfiye ettiği Deng Siao Ping gibilerini teşhir ederken bu devrimi savunmuştur. Ama biz bu devrimi nasıl değerlendiriyor ve nasıl tanımlıyorduk? Proleter devrimci hareketin bu konudaki görüşleri, esas olarak Halkın Kurtuluşu Yayınları arasında çıkan «Ulusal Demokratik Halk Devrimi» broşüründe belirtilmiştir. Bu broşürde, «Kültür Devriminin» «üst yapı alanında devrimi

sürdürmek, proletaryanın kültürün bütün alanlarını kapsayan üst yapı üzerindeki diktatörlüğünü güçlendirip sağlamlaştırmak ve böylece üst yapının sosyalist ekonomik temele uygunluğunu sağlamak gereği»nden doğduğu; bu «devrimin», «üretici güçler üzerinde ideolojilerin ve siyasetlerin güçlü etkisini gözönüne alan ve bu noktadan hareketle eski toplumun kalıntılarının hala insanların kafasında büyük ölçüde egemen olduğu gerçeğini devrimci bir tarzda aşmayı hedef» aldığı savunuluyordu. Söz konusu broşürde, bu konuya ilişkin olarak devamla sunlar söyleniyordu:

«Sosyalizmin başarıya ulaşması için işçi ve köylü kitlelerinin yönetime bizzat katılmaları gerektiği, burjuva ideolojisinin her türlü kalıntısını yerle bir ederek proleter ideolojiyi her yerde hakim kılmak gerektiğini Lenin söylemişti.

«Stalin, 'halkın kafasındaki kapitalizm kalıntılarına karşı' bir 'sosyalist saldırı'dan söz etmişti.

«Çin'de Kültür Devriminin esas hedeflerini bunlar teşkil ediyordu»(*) Biz, yukarıda tanımladığımız tarzda gerçek bir kültür devrimini savunmaya devam ediyoruz. Ve böyle bir devrimi her zaman desteklemeye hazırız.

Ama Çin'de, «Kültür Devrimi'nin esas hedeflerini» gerçekten bunları mı teşkil ediyordu? İşte sorun tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır ve araştırılması gereken de budur. Enver Hoca yoldaşın eserinde belirttiği olguların yanı sıra, örneğin daha sonra Türkçe de yayınlanmış olan W. Hinton'un «kültür devrimi» üzerine gözlemlerini yansıtan «Yüz Gün Savaşı» gibi kitapları okursak, Çin'de cereyan eden olayların, bizim savunduğumuz görüşlerle ve Çin'de gerçekleşen «Kültür Devrimi'nin, bizim düşüncelerimizdeki kültür devrimiyle hiç bir ilişkisi olmadığını kolayca görebiliriz. Mesele şudur: Biz, yaratılmış olan Mao Zedung kültür, kültür devrimi konusunda son derece eksik ve yetersiz bilgilerimiz, ve meseleleri yanlış bir şekilde aksettiren Çin propagandası tarafından yanıltılmamız dolayısıyla, Marksist-Leninist bir kültür devrimi anlayışını Çin'deki olaylara yakıştırdık ve onu destekledik. Ele aldığımız böylesi bir durum, Mao Zedung sorununu araştırır ve incelerken, özellikle çeşitli oportünist ve revizyonistlerin kafa karıştırmayı ve Marksizm-Leninizme inancsızlık yaymayı amaçlayan demagojik kaba benzetmeler ve yaklaşımlarına karşı uyanık olmamızın önemini gösteriyor. İnceleme ve araştırmalarımız sırasında, olguların özüne inmeli, demagojiye ideolojik ve siyasi olarak prim vermemeliyiz.

..

(*) «Ulusal Demokratik Halk Devrimi», s. 40, HK Yayınları.

Enver Hoca yoldaş, «Mao Zedung düşüncesi»ne yönelttiği eleştirileri başlıca şu noktalarda odaklaştırıyor:

Partinin örgütlenmesi ve onun öncü rolü:

Enver Hoca yoldaş, ÇKP'yi Marksist-Leninist ilkeler temelinde örgütlenmemiş ve içinde çeşitli sınıflara mensup unsurların, ideolojilerin ve hiziplerin cirit attığı, demokratik merkeziyetçilik yerine bir yandan liberalizm, diğer yandan askeri disiplinin uygulandığı şekilsiz bir şey olmakla eleştiriyor ve bu durumun bizzat Mao Zedung tarafından savunularak teorileştirildiğini belirtiyor. O, bu anlayışın karşısında Marksizm-Leninizmin proleter sınıf nitelikli ve işçi sınıfının öncü müfrezesi olan monolitik parti anlayışını ve onun demokratik merkeziyetçi anlayışını savunuyor. Bunun yanı sıra o, Mao Zedung'un, tersini savunan bir çok söz söylemiş olmasına rağmen, pratikte, Çin'de her zaman partinin orduya değil, ordunun partiye kumanda ettiğini, bir çok durumda onun partinin görevlerini üstlendiğini ve Çin'de gerçek politikaları kararlaştırmanın parti değil, askeri klikler olduğunu; Mao Zedung'un da her zaman işleri böyle yürüttüğünü belirtiyor. Enver Hoca yoldaş, ayrıca, sosyalist bir devrimi gerçekleştirmek için proletarya partisinin politik tekelinin kurulması gerektiğini öğreten Marksizm-Leninizmin aksine, Mao Zedung'un, «komünizme kadar» sürecek ve burjuva ve proleter partilerin birbirlerini karşılıklı olarak denetleyecekleri «çok partili bir rejim»i savunduğunu ve Çin'de uygulamanın da bu yönde olduğunu kanıtlarıyla gösteriyor. Bütün bunların Sovyet, Titocu ve «euro-komünist» revizyonistleri tarafından da savunulduğuna işaret ediyor. «Yüz çiçek açsın» liberal anlayışının bütün bu olgularla bağlantısını kuruyor.

Gerçekten de «Seçme Eserler»in 5. cildi incelendiğinde, özellikle «On Büyük İlişki» vb. makalelerde, Enver Hoca yoldaşın zikrettiği türden anlayışlarla sürekli karşılaşırız. Bu konuda Deng Siao Ping, Vang Ming gibi en ağır suçlamalara muhatap olan ve revizyonist, karşı-devrimci, kapitalist yolcu gibi sıfatlarla tanımlanan kişilerin bile, parti, hatta Merkez Komitesi içinde tutulmaları, Çan Kay Şek yanlısı olduğu ve karşı-devrimci olarak kaldığı bizzat Mao Zedung tarafından belirtilen kişilerin önemli devlet görevlerinde bırakılması, oldukça çarpıcı örneklerdir. Bu durumlar, ister istemez bizi, bir çok Çin belgesinde geçen parti ve proletarya diktatörlüğü ile ilgili Marksist-Leninist formülasyonların ne işe yaradığı ve neye hizmet ettiği sorusu ile karşı karşıya bırakıyor. Kuşkusuz, tüm böyle sorulara uygun bir cevap bulunmalıdır.

Yine aynı şekilde, Mao Zedung'un bu anlayışları savunmakta başvurduğu ilginç bir «diyalektik» yöntem de bu meseleler ele alındığında ortaya çıkmaktadır. Örneğin, zıtların birliği ve dönüşmesi üzerine olan Marksist diyalektik ilke, Mao Zedung tarafından çarpıtılarak, mekanik bir tarzda burjuvazinin proletaryaya, proletaryanın da burjuvaziye dö-

nüşmesi olarak ele alınmaktadır. Böylece gerçek hayatta keskin bir şekilde mevcut olmaya devam eden bu ayrı sınıflar arasındaki uzlaşmaz çelişme inkâr edilirken, «her şeyin ikili bir tabiata sahip olduğu» şeklindeki önerme, burjuvazinin proleter, proletaryanın da burjuva bir yantı taşıdığı şeklinde anlaşılmaktadır. Her çeşit sınıf ilişki ve çelişkisi karımaşık edilmekte ve bütün bu ilişkileri «düzenleyen» her derde deva bir «birlik-eleştiri-birlik» anlayışı geliştirilmektedir. Bütün bu anlayışlarla Aydınlık'ın komprador burjuvazi ve toprak ağalarını «milli bağımsızlığı» savunmaya ikna etmeye çalışması, komprador burjuvazinin ikili tabiatından söz etmesi arasındaki ilişki (ki Aydınlık bütün bunları Çinli efendilerinden öğrenmiştir) son derece açıktır ve yine burada, bütün bu anlayışlarla Mao Zedung'un zaman zaman tekrarladığı Marksist-Leninist formülasyonların nasıl bağdaştığı sorusu akla gelmektedir.

Sınıflar ve sınıf mücadelesi konusunda sahip olunan böyle idealist bir bakış açısı sonucunda, Marksizm-Leninizmin en temel meselelerinden biri olan proletarya diktatörlüğü sorununun çarpıtılmaması imkânsızdır. Bu durum Çin'de Milli Kurtuluş Savaşı'ndan sonra kurulan halk demokrasisi rejiminin özünde gerçekten proletarya diktatörlüğü, onun özgül bir biçimi olup olmadığı sorununun gündeme getirmektedir. Bu sorunun şu veya bu şekilde cevaplandırılması, ÇKP ve Mao Zedung'un teori ve pratiklerinin muhtevası ve sınıf niteliğinin doğru bir şekilde saptanmasını gerektirir. Bizce bu soruya sağlıklı bir cevap verebilmek, Çin devriminin ve Çin'deki rejimin daha sonraki gelişmesinin izlenmesiyle mümkündür. Devrimci demokratik bir rejimin özü itibariyle proletarya diktatörlüğünü temsil etmesi için, bu rejimin, proletarya ve onun komünist partisinin hegemonyasında olması ve büyük burjuvazi ve toprak ağaları üzerindeki demokratik bir diktatörlükten, tüm burjuvazi üzerindeki sosyalist bir diktatörlüğe doğru kesintisiz olarak gelişmesi gerekir. Oysa Çin belgelerinden ve Mao Zedung'un eserlerinin 5. cildindeki makalelerinden açıkça anlaşılmaktadır ki, Çin'de milli burjuvazi iktidara sürekli olarak ortak olmuş; sömürücü bir sınıf olarak tasfiye edilmek bir yana, onunla sürekli bir «barış içinde bir arada yaşama» çizgisi izlenmiştir.

Bu durum kaçınılmaz olarak Marksist-Leninist devrim teorisi ve gelişmeler sorusunda Mao Zedung ve ÇKP'nin durumunun ne olduğu sorusuna yolaçmaktadır.

Devrim ve çelişmeler sorunu:

Enver Hoca yoldaş, bu meselede de Mao Zedung'un durumunu anti-Marksist ve küçük-burjuva olarak değerlendirmektedir. O, Marksizm-Leninizmin devrim sorununa temel çelişkinin kutuplarının yer değiştirmesi ile birlikte sürecin niteliğinin değişerek bir üst düzeye çıkması, yeni bir aşamanın başlaması, başka bir deyişle sarmal bir gelişme çizgisi izlemesi açısından yaklaşmasına karşılık; Mao Zedung'un bu sorunu

—çoğu zaman lafta tersini söylemesine rağmen— ilk çağ materyalist-
lerinin mekanik ve idealist bakış açılarından ele aldığını, temel çelişki-
nin karşılıklı kutuplarının yer değiştirmesini, bu çelişkinin çözülmesiyle
süreci bir üst aşamaya yükselten karmaşık ve niteliğe ilişkin bir olay
olarak değil; ama basit bir yer değiştirme olarak gördüğünü belirtmek-
tedir. Çin'de izlenen siyasetlerin temelinde böyle diyalektik materyaliz-
me zıt bir felsefi dünya görüşünün yattığını söylemektedir.

Gerçekten de çelişmeler meselesinde, Mao Zedung'un eserlerinde
bir çok Marksist-Leninist formülasyonun yanı sıra bu formülasyonlarla
son derece açık bir şekilde çelişen ve Enver Hoca yoldaş tarafında
dikkat çekilen anti-Marksist kavrayışlarla da karşılaşırız. Örneğin «Çe-
lişme Üzerine» adlı makalede bu durum mevcuttur. Başka bir örnek ve-
rirsek, «Seçme Eserler»in 5. cildinde, Mao Zedung daha önce bir kısa
yazısında Çin'de demokratik devrimin zaferinden sonra sosyalist dev-
rim sürecinin başladığını ve milli burjuvazinin artık bir ara sınıf olarak
ele alınamayacağını söylemesine karşılık, aynı ciltte yer alan «Halk İçin-
deki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması» başlıklı yazıda tam tersine Çin-
de «sosyalist devrim» aşamasında da işçi sınıfı ile milli burjuvazi ara-
sındaki çelişmenin halk içindeki çelişmeler kategorisine girdiği ve tabi-
atı itibarıyla uzlaşabilir bir çelişme olduğu görüşü savunulmaktadır. Yi-
ne Mao Zedung'un daha eski tarihlerdeki felsefi yazılarında yer alan
uzlaşmaz çelişmelerin uzlaşabilir çelişmelere dönüştürülebileceği şeklin-
deki ifadeler de, tüm bu bakış açısının ışığında incelenmelidir. (*)

Mao Zedung, sosyalist devrim sürecinde milli burjuvaziye bu tür bir
yaklaşımı, Çin milli burjuvazisinin diğer ülkelerinkinden farklı oluşu ile
izah ediyordu. Eğer bu farklılık, emperyalist bir ülkenin burjuvazisi ile
yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkenin burjuvazisinin belirli bir aşamadan —de-
mokratik devrimini tamamlamış bir ülkenin burjuvazisinin artık tarihi
gelişme açısından söyleyecek bir sözü olmamış olmasına karşılık, de-
mokratik devrimini tamamlamamış bir ülkede, milli burjuvazinin kısmi
ve geçici de olsa ilerici bir rol oynayabilmesi açısından— farklılığına
işaret ediyorsa, bu, sosyalist devrim sürecinde böyle bir şeyin artık
söz konusu olamayacağı nedeniyle yanlıştır. Yok eğer burada, diğer ül-
kelerinkinden farklı olarak Çin ulusal rengini taşıyan burjuvazinin diğer
ülkelerin burjuvazilerinden farklılığı üzerinde duruluyorsa, o zaman or-
tada çok daha vahim, aşırı milliyetçi bir tutum var demektir. Milli burju-
vazi (orta burjuvazi), sömürücü bir sınıf olarak, sosyalizme yandaş ola-
maz ve sosyalist devrim sürecinde tasfiye edilmesi zorunlu bir sınıftır.

(*) Bütün bu sorulara ilişkin olarak, Halkın Kurtuluşu gazetesinin 91. sayısın-
da yayınlanmış olan «Doğu Perinçek'in Sefaleti Üzerine» başlıklı yazıya başvur-
mak yararlıdır.

UDHD broşüründe belirtildiği gibi, «sosyalist devrim süreci içinde bu sınıf, bir sınıf olarak tasfiye edilecektir.»

(Ulusal Demokratik Halk Devrimi broşürü, s. 130, H.K. Yayınları)

Bunun yanı sıra, demokratik devrim aşamasında dahi, proletarya ile millî burjuvazi arasında, devrime kimin yön vereceği ve köylülüğü kimin kazanacağı konularında amansız bir mücadele vardır. Mao Zedung'un eserlerinde, bu mücadelenin ihmal edildiğine dair kanıtlar pek çoktur.

Bütün bunlar, AEP ve ÇKP belgelerini gözden geçirdiğimizde, birinde sosyalist toplumda sömürücü sınıfların ve ideolojilerinin **kalıntılarından**; diğerinde ise, **sömürücü sınıflar ve ideolojilerinden** bahsedilmesinin basit bir ifade farklılığı olmadığını göstermektedir. Bizim bu konudaki tavrımız da öteden beri açıktır. Bu yüzden biz, Devrimci Proletaryanın Mücadele Platformu'nda «kapitalizmin restorasyonu tehlikesi, yalnızca içte sömürücü sınıfların ve onların ideolojilerinin **kalıntılarından** varlığından değil, fakat aynı zamanda dışta emperyalist güçlerin varlığından da gelmektedir» ifadesini kullandık.

Mao Zedung'un eserlerinde çelişmeler sorununa ilişkin anti-Marksist kavrayışlar, bununla da sınırlı değildir. Diğer şeylerin yanı sıra, «üç dünya» teorisinin menşevik «aşamalar» anlayışının kökleri de Mao Zedung'da mevcuttur. Bilindiği gibi «üç dünya» teorisi, karmaşık bir süreç olan devrim sürecinin iç içe geçmiş çelişmelerini birbirinden koparmakta, ve bunları çarpıtarak sözde «birer birer» çözmenin teorisini yapmaktadır. Bu anlayış, en açık bir biçimde, «düşmanımın düşmanı benim dostumdur» ve «baş düşmana karşı bütün düşmanlarla birleşmek» anlayışlarında ifadesini bulmaktadır. Kaynağı çok daha eskilere uzanan bu tür görüşler, Seçme Eserlerin 5. cildinde yer alan ve Mao Zedung'un çeşitli Latin Amerika partilerinin temsilcileriyle yaptığı bir konuşmayı içeren «Partimizin Bazı Tarihi Tecrübeleri» ve aynı ciltte yer alan «ABD Emperyalizmi Kağıttan Kaplandır» başlıklı makalelerde açıkça savunulmaktadır. Bu son yazıda ABD emperyalizmine karşı Japonya, İngiltere vb. emperyalist ülkeleri de kapsayan bir cephe anlayışı savunulmaktadır. Daha sonra, «ikinci dünya» kategorisine sokulacak olan bu ülkeler, gerici faşist yönetimlerin işbaşında olduğu bazı yarı-sömürge ülkelerle birlikte «ezilen ülkeler» olarak bir arada ele alındıktan sonra, «bütün ezilen ülkeler bağımsızlık istiyor» formülasyonu yapılmaktadır.

Proleter devrimci hareketin bu tür anlayışlara karşı yürüttüğü uzun mücadele, bütün devrimciler tarafından bilinir. Şunu da belirtelim ki, Mao Zedung'ta baş çelişme anlayışı, bütün bu anti-Marksist anlayışlarla birleşmekte ve Menşevizmin «aşamalar» teorisini aklamamanın bir aracı haline gelmektedir. Oysa, biz, bu konuda da tamamen farklı bir kavrayışa sahibiz. Biz baş çelişmeyi, baş düşmana karşı bütün düşmanlarla

birleşmek için değil, sürecin temel çelişmesini çözmek için «kavranacak halka», «ipin ucu» olarak ele alıyoruz. Bizim bu konudaki siyasetimiz, Marksizm-Leninizmin diyalektik materyalist anlayışına tamamen uygundur ve Lenin ve Stalin'in öğretilerinden kaynaklanır.

Enver Hoca yoldaş, «EMPERYALİZM VE DEVRİM» adlı eserinde Mao Zedung'un felsefi görüşlerini ve sosyalizmle komünizm arasındaki ilişkiyi ele alış tarzını da eleştirdikten sonra, bu kez de Mao Zedung'un burjuva demokratik devrimden sosyalist devrime **kesintisiz** geçişi öngören Leninist devrim anlayışı açısından bir eleştirisini yapıyor. O, Mao Zedung'un demokratik devrimin zaferinden sonra sosyalist devrime geçmek için uzun bir süre gerekeceği şeklindeki sözlerini ele alarak, bunun Leninist kavrayışa ters düşmesi üzerinde duruyor ve Çin Kurtuluş Savaşının zaferinden bugüne kadar Çin'de milli burjuvaziye karşı topyekün bir saldırıya girişilmediğini belirtiyor.

Gerçekten de özellikle sosyalist ekonominin bazı meselelerinin ele alındığı «Seçme Eserler»in 5. cildinde Mao Zedung tarafından Marksizm-Leninizme ve Lenin ve Stalin döneminde Sovyetler Birliği'nde izlenen politikaya ters bir çok anti-Marksist görüşün savunulduğunu görüyoruz. Proudhon'dan bu yana savunulagelmiş bulunan ve Titocu Yugoslavya'da uygulanmış bir çok küçük burjuva anarşist-liberal fikir ve tez, Mao Zedung'un fikirlerinde yeniden hayat bulur. Özellikle 1956'yı takip eden ve Kruşçev'in işbaşına geldiği dönemde yazılan çeşitli makalelerinde Stalin'e açık bir şekilde hücum edilir.

Örneğin bu ciltte yer alan «On Başlıca İlişki Üzerine» başlıklı yazıda, sosyalist ekonominin inşasında Stalin tarafından Sovyetler Birliği'nde izlenmiş bulunan yol eleştirilmekte ve yeni bir yol önerilmektedir. Bu yazıda savunulan görüşlere göre, Stalin, ağır sanayi ile hafif sanayi ve tarım arasındaki ilişkide tek taraflı olarak ağır sanayiye ağırlık vermiş, ekonomide aşırı merkeziyetçilik uygulamış, sermaye birikimini köylülerin sırtından sağlamış, ülkenin yönetiminde bütün yetkiyi merkezi parti ve devlet otoritelerinin elinde toplayarak yerel otoritelerin bağımsız hareket etme hakkını ortadan kaldırmıştır. Stalin'e yöneltilen bu eleştiriler, Tito ve Kruşçev tarafından yöneltilenlerle tamamen uyum halindedir.

Çin'de Stalin'in eleştirisi temelinde açıkça şekillendirilen ve savunulan görüşlerin yol açtığı sonuçlar nelerdir? Bugün edindiğimiz bilgiler gösteriyor ki, Çin'de kapitalist sömürü günümüze kadar kesintisiz varlığını sürdürögelmiştir. Bu sömürü, kendini başlıca kapitalistlerle devletin ortaklaşa kurdukları işletmelerde, kapitalistlere sermayeleri karşılığı ödenen faizlerde, fabrikalarını yönetmeye devam eden kapitalistlere sürekli olarak ödenen yüksek maaşlarda, kırsal alanlarda zengin köylülerin gerçekleştirdikleri çeşitli sömürü biçimlerinde ortaya koymaktadır. Bütün belirtiler, Çin'de kapitalizme ve burjuvaziye karşı, sosyalist

devrimde girişilmesi zorunlu saldırının gerçekleştirilmediğini ortaya koymaktadır.

Enver Hoca yoldaş, daha sonra, Mao Zedung'un bu oportünist tutumları Lenin'in Yeni Ekonomik Politikasının (NEP) yaratıcı bir uygulaması olarak takdim etmeye çalışmasını eleştirerek şunları söylüyor:

«Oysa Lenin'in teziyle, Mao Zedung'un sosyalizmde kapitalist üretime sınırsız olarak izin verilmesini ve burjuva ilişkilerin sürdürülmesini savunan görüşü arasında temelden bir ayırım vardır. Lenin, NEP'in, kapitalizmin unsurlarının gelişmesine bir süre göz yuman bir geri çekilme olduğunu kabul eder... Ve şu da bir gerçektir ki Lenin, NEP'in ilânından bir yıl sonra, geri çekilmenin sona erdiğini belirtmiş ve ekonomide özel sermayeye karşı saldırıya hazırlanılması işaretini vermiştir.»

(Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 307-308, Yıldız Yayınevi)

Proleter Devrimci hareketimiz, demokratik devrim aşamasında emperyalizme ve feodalizme karşı milli kapitalizmin ilerici bir rol oynayabileceğini her zaman savunmuştur. Bu, milli kapitalizmin temsil ettiği ekonomik kategorilerin (küçük ve orta burjuvaziye ait milli işletmelerin) emperyalizm ve feodalizme karşı üretici güçlerin gelişmesinde ilerici bir rol oynayabilmelerinden ileri gelir. Hatta demokratik devrim tamamlandıktan sonra bile, başlangıçta iç savaşın ekonomide yol açtığı yıkıntılar ve emperyalizm ve feodalizmin kalıntılarının tamamen tasfiye edilmesi gibi nedenlerden ötürü, ulusal kapitalizme belli tavizler vermek gerekebilir. Ancak, sosyalist devrim aşamasında, bunun Lenin ve Enver Hoca yoldaşın belirttiği gibi bir gerileme, bir taviz, geriye doğru bir adım atma anlamına geleceği açıktır ve bu yüzden, bu sürekli bir politika olamaz. Bu olsa olsa, sosyalist bir saldırı için güç toplama anlamına gelir. Ve böylesi bir durumda, proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılmasının ekonominin kilit sektörlerinde sosyalist mülkiyeti sağlamlaştırmanın ve mevcut kapitalist sektörün gerekli olandan fazla gelişerek sosyalizmi tehdit etmesi ya da egemen olmasını ve ücretli işgücünün aşırı yayılmasının önlenmesini sağlayacak sınırlandırıcı tedbirlerin alınmasının hayati bir önem kazanacağı açıktır.

Çin'de sözkonusu olan böyle bir politika mıdır?

Sorunu incelediğimizde görüyoruz ki, Mao Zedung'un milli kapitalizme karşı izlediği kapütülasyonist politika, ne demokratik devrimle sınırlıdır, ne de sosyalist devrimde geçici bir geri çekilmeyi ifade etmektedir. Bu Çin'de «komünizme kadar» uygulanacak olan sürekli bir politika olarak tespit edilmiş ve bunun yanı sıra kapitalizmin gelişmesi sınırlandırılmadığı gibi, proletarya politik iktidarı kendi tekeline almamış, aksine milli burjuvaziyi sosyalist devrim süreci boyunca iktidara sürekli ortak etmenin teorisi yapılmıştır.

Mao Zedung'un ve ÇKP'nin bu sorunlara ilişkin olarak savunduğu görüşler, ülkemiz proleter devrimci hareketinin savunduklarıyla taban tabana zıttır. Gerek UDHD broşüründe ve gerekse «Devrimci Proletaryanın Mücadele Platformu»nda, demokratik devrim aşamasında devlet, millî kapitalist sektörün gelişmesinin ancak, denetim altında ve belli sınırlar dahilinde sözkonusu olabileceği ve sosyalist devrim süreci içinde orta burjuvazi ve zengin köylülüğün sınıf olarak tasfiye edileceği açık olarak savunulmaktadır. Şunu da belirtelim ki, Stalin'in Komünist Enternasyonal Programı'ndaki NEP ile ilgili bölümü savunurken belirttiği gibi, (bkz. Komintern Programı-Aydınlık y.) bizimki gibi az gelişmiş ülkelerde sosyalist devrim döneminin başlangıcında NEP dönemi gibi bir dönemden geçilme zorunluluğunun doğması, oldukça büyük bir olasılıktır. (özellikle güçlü sosyalist bir kampın bulunmadığı günümüz koşullarında). Ancak açıktır ki, böylesi bir dönem ancak yukarıda Lenin ve Enver Hoca yoldaşın belirttiği gibi bir dönem olabilir.

Politik iktidar sorununa gelince; UDHD broşüründe belirtildiği gibi;

«UDHD'nin zaferi ile işçi sınıfının iktidarı, müttefikleri ile birlikte ele geçirmesi, işçi ve köylülerin devrimci demokratik diktatörlüğünün kurulması şeklinde gerçekleşir. Bu diktatörlüğün belirleyici özelliği, halk yığınları için geniş bir demokrasi, bir avuç büyük burjuva, toprak ağası ve onların uşakları için ise, diktatörlük oluşudur... bu yeni tipte demokratik devlet, özü itibarıyla proletarya diktatörlüğünden başka bir şey değildir. Ya da başka bir deyişle, proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimidir. Sosyalist devrim ve sosyalist inşa süreci içinde halkın büyük burjuvazi ve toprak ağaları üzerindeki diktatörlüğünün aleti olan bu **demokratik** diktatörlük, proletaryanın tüm burjuvazi üzerindeki diktatörlüğünün aleti olan **sosyalist** proletarya diktatörlüğü özelliğini kazanacaktır...

«İşçi ve köylülerin demokratik diktatörlüğünün sosyalist nitelikteki proletarya diktatörlüğüne dönüşmesi, kuşkusuz çok çeşitli biçimlere bürünebilir. Bu meselede tayin edici faktör, devrimci proletaryanın demokratik devrim mücadelesi içinde müttefikleri üzerinde kurmuş olduğu hegemonyasının sağlamlık derecesidir. Buna ve gerek ulusal, gerekse uluslararası şartlara bağlı olarak ortaya çıkan daha pek çok etkene bağlı olarak bu dönüşüm, nispeten uzun vadede ve barışçı bir biçimde gerçekleştirilebileceği gibi, kısa dönemde ve şiddetli mücadeleler yoluyla da gerçekleşebilir. Böyle durumlarda devrimci proletarya, emekçi orta köylüleri, köy ve şehir küçük burjuvazisinin geniş kitlelerini ikna yöntemleriyle sosyalizme kazanma mücadelesini bir an bile terketmezsiniz, bu mücadelenin başarısı uğrunda bu sınıfların karşı-devrime hizmet eden politik temsilcilerinin iktidara katılmalarını şiddet kullanarak önleme yo-

luna gidebilir» (Ulusal Demokratik Halk Devrimi, s. 135-136, Halkın Kurtuluşu Yayınları)

..

Enver Hoca yoldaş devamla, «Mao Zedung Düşüncesi»nin proleter enternasyonalizmi konusundaki tutumlarını incelemektedir. O, bu meselede de, Mao Zedung ve ÇKP'nin anti-Marksist bir konumda bulunduğu na işaret ediyor ve ÇKP içinde eskiden beri büyük devlet şovenizmi hatta ırkçılığa kayan tutumların hayat alanı bulduğunu örnekleri ile belirtiyor. Enver Hoca yoldaş, Mao Zedung ve çevresindekilerin Lenin ve Stalin'in Sovyetler Birliği'ne karşı tutumlarının da tutarlı olmadığını savunuyor.

Nitekim, Seçme Eserler'in 5. cildini incelediğimizde, Mao Zedung'un Sovyetler Birliği'ne takındığı tavırların kararlı ve doğru olmadığını kolayca görebiliriz. Özellikle 1956'dan sonraki yazılarda Stalin döneminin Sovyetler Birliği'ne ve Komintern'e ağır suçlamalar yöneltilir. Mao Zedung, Stalin'i dost ülkelere ve azınlık milliyetlere karşı büyük devlet şovenizmine varan tutumlar takınmak, ve azınlık milliyetler arasında anormal ilişkilere yol açmakla suçlar, Stalin'in Çin'e ilişkin olarak İkinci Devrimci İç Savaş Döneminde «sol» ve Japonya'ya karşı direnme savaşı sırasında da sağ hatalar işlediğini öne sürer. Bunun yanı sıra onu karşı-devrimcileri bastırmakta aşırı yöntemler uygulamak ve Sovyetler Birliği'nde burjuva partilerin kurulmasına izin vermemekle eleştirir. Stalin'in değerini yüze hesaplarıyla ölçmeye girişir.

Enver Hoca yoldaş, daha sonra ÇKP ve Mao Zedung'un Komintern karşısındaki tavırlarını eleştirerek uluslararası komünist harekete karşı takınılan bu anti-Marksist tavırların 1960'larda Kruşçev revizyonizmine karşı yürütülen mücadele sırasında da devam ettiğini belirtir ve ÇKP Merkez Komitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Geng-Biao'nun 1973 yılında Pekin'de AEP'in bir heyeti ile yaptığı görüşmede dünyanın çeşitli ülkelerindeki Marksist-Leninist partileri defedilmeleri gereken bir bela gibi gördüklerini söylediğini açıklar. Proleter enternasyonalizmi konusunda böylesi tutumlara sahip olanların Kruşçev'e karşı yürütülen mücadelede proleter enternasyonalizmi üzerine ettikleri bir yığın söze ne kadar değer verileceği üzerinde düşünmek gerektiği açıktır. Enver Hoca yoldaş, daha sonra Marksist-Leninist partilere karşı bu tutumu takınanların Titocu revizyonist Yugoslav Partisi'ne, «euro-komünist» partilere hatta sözde «üçüncü dünya»nın gerici faşist kliklerine tamamen farklı bir tutum takındıklarını belirtir.

..

Bütün bunlara bağlı olarak Enver Hoca yoldaş, Mao Zedung'u Çin'

in emperyalizm ve feodalizmden kurtulmayı amaçlayan demokratik devriminde önemli işler başarmış, Asya'nın en büyük devrimlerinden birine önderlik etmiş büyük bir devrimci ve demokrat olarak değerlendiriyor; ancak onun fikirlerinin, eklektik niteliğinden soyulduğunda, anti-Marksist bir küçük burjuva ideolojisine tekabül ettiğini ve Çin devriminde yönetici rolü oynayan sınıfın da proletarya değil, küçük burjuvazi olduğunu savunuyor. Enver Hoca yoldaş, bu yüzden Çin Devrimi sonrasında kurulan rejimin devrimci demokrat ve halkçı niteliklerine rağmen, özü itibariyle bir proleter diktatörlüğüne denk düşmediğini; bu yüzden proletaryanın baskısı ile alınmış olan bir takım sosyalist tedbirlere karşılık, genel olarak Çin'de devrimin sosyalist devrim aşamasına yükselmediğini, bugünkü karşı-devrimci Hua-Deng kliğinin yönetimi altında Çin Devriminin zaferlerinden geriye kalan her şeyin ayaklar altına alınmasıyla, Çin'in hızla sosyal-emperyalist ve sosyal-faşist bir devlet olarak dünya sahnesine çıktığını, ancak bu durumun köklerinin eskilere kadar uzandığını vurguluyor.

«EMPERYALİZM VE DEVRİM» adlı eser, «Marksizm-Leninizmin Savunulması Tüm Gerçek Devrimciler İçin Büyük Bir Görevdir» başlıklı bir bölümle sona ermektedir. Enver Hoca yoldaş, bu bölümde, AEP'nin kararlı Marksist-Leninist tavrını savunmakta, bütün gerçek Marksist-Leninistleri, Titocu, Sovyet, Çin, «euro-komünist» vb. revizyonist akımlara karşı uzun ve kararlı bir mücadeleye çağırmaktadır. O, sözlerine şöyle son vermektedir:

«Marksizm-Leninizm, muzafer bir ideolojidir. Onu benimseyenler, onu savunan ve geliştirenler, devrimin şanlı ordusuna, dünyayı değiştirecek, kapitalizmi yıkmak ve yeni dünyayı, sosyalist dünyayı kurmak için proletaryaya ve tüm ezilenlere önderlik eden gerçek komünistlerin şanlı ordusuna; büyük ve yenilmez ordusuna dahildirler.»

Aydınlık - TİKP Revizyonizminin Temel Siyasi Tezlerinin Eleştirisi

PDA'nın Sosyo - Ekonomik Yapı Tahlili Üzerine (2)

Parti Bayrağı'nın 13-14. sayısında PDA'nın Türkiye ile ilgili sosyo-ekonomik yapı tahlillerinin eleştirisine başlamıştık.

Bu sayımızda bu konu ile ilgili eleştirimize devam ediyoruz. İlk olarak PDA'nın mali sermayeyi nasıl tahlil ettiğini görelim.

PDA Mali Sermayeyi Nasıl Tahlil Ediyor ?

PDA oportünizminin hem iç dinamikle oluştuğunu, hem de gelişmiş bir sanayi temelinde ortaya çıkmadığını söylediği mali sermaye (PDA parazitlik tespitinden hareketle mali sermaye kavramını ileri sürüyor, bunu gördük) nasıl bir sermayedir? Onlar şunları yazıyorlar :

«Milli gelir hesaplarında 'ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler' diye belirtilen ve 1950'den beri gitgide zararlı bir şekilde gelişen parazit bir kesim, enflasyonla beslenerek süratle büyüdü...

«... bu kesim, geri kalmışlığın yağına edildircesine sömürülmesini içeren usuller ve meslekler sayesinde, kendi varlığını sürdürecekt mekanizmaları da yavaş yavaş meydana getirdi...

«Bu özelliği aşıl原因 ve bugün hatırı sayılır bir güç haline gelmiş olan mekanizmaların en önemlilerinden biri banka sistemidir.

«Geri kalmışlığın emperyalizmin eli altında yağma edilmesi işinin müesseseleştirilmesini sağlayan bankalar sistemi... mali sermayenin teşekkülüne sebep oldu.

«... tefeci-tüccar sermayesinin beslenme kaynağı da yukarıda sözünü ettiğimiz 1950'lerden itibaren uygulanan enflasyoncu iktisad politikası olmuştur. Enflasyoncu politikanın önemli bir unsuru olan ve Ziraat Bankası eliyle işletilen tarım kredileri ve Toprak Mahsülleri Ofisi'nin tarım mahsulleri fiyat politikası... aracı ve tefeci sömürsünü arttırmış, müesseseleştirmiştir. Özellikle geleneksel tarımsal ihrac maddelerimizde emperyalizme bağımlılığı perçinleyen unsurlar olarak taşra aracısı ve tefecisi ile bankalar sisteminin nasıl yekvücut olduğunu çok açık olarak görmek mümkündür.

«Yine aynı politikanın (enflasyoncu politika-PB) sonucu olarak... ekonomi yüksek oranlı ve kısa vadeli kâr getiren kazanç türlerine dayalı bir biçim almıştır. Bunların aşağı yukarı tümü, emekçi yığınların mevcut ve yaratılabilecek tasarruflarını kalkınmaya hiçbir şekilde yararlı olmayacak şekilde kullanılmak üzere emen kazanç türleridir. Bu kazanç

türleri sahiplerinin üretken yatırımlarda bulunması hiçbir zaman mümkün olmayacağı gibi, bunlar israfın, verimsiz, gösterişçi ve spekülasyonu besleyen tüketim türlerinin de yaygınlaşmasına sebep olmaktadır» (PDA, S. 21, sf. 243-245) (abc).

Söylenenler şunlardır :

1) «Ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler» diye belirtilen parazit bir kesim süratle büyüdü.

2) Bu kesim emperyalizmin de getirmiş yağmacı usuller ve meslekler yoluyla, üretken olmayan ve yüksek oranlı, kısa vadeli kârlar peşinde koşan kazanç türlerine başvurdu.

3) Parazitler bu yolla kendi varlıklarını sürdürecekt ve ülkeyi emperyalizmin eli altında yağma edecek mekanizmaları meydana getirdiler.

4) Bu mekanizmaların en önemlilerinden biri bankalar sistemidir.

5) Bu mekanizmaların ikincisi aracı-tefecî müessesesidir.

6) Bu iki mekanizma yekvücut olmuştur.

PDA oportünizmine göre, Türkiye'de mali sermaye, uluslararası sermaye değildir; gelişmiş kapitalist ülkelerde üretimin ve sermayenin yoğunlaşması sonucu sanayi sermayesiyle banka sermayesinin iç içe geçmesiyle oluşan mali sermayenin uluslararası bir sermaye olarak geri ülkelere ihracı ile ortaya çıkmamıştır. Onlara göre, Türkiye'de mali sermaye, uluslararası mali sermayenin bir uzantısı, bir parçası değildir. Türkiye'de mali sermayenin oluşumu, onlara göre, emperyalizmin dış şartlarını «emperyalizmin veraseti», «geri kalmışlığın emperyalizmin eli altında yağma edilmesi» vs... teşkil ettiği bir milli olgudur, Türkiye ekonomisinin iç dinamiğinin sonucudur. Yine PDA oportünizminin dediğine göre, Türkiye'de belli bir milli sermaye birikimi ve belli bir kapitalist gelişme olmasına rağmen, yoğun bir sanayileşme sağlanmamış ve sermaye bu temelde yoğunlaşmamıştır. Ama, bütün bunlara rağmen Türkiye'de mali sermaye ortaya çıkıyor!

PDA'cı mali sermaye tahlilinin çıkış noktası parazitliktir. Önceden de söylemiştik, kapitalist mali sermayenin parazit (asalak-parazit) niteliğini kulaktan dolma öğrenmiş olan bu oportünistler, politik ekonomi tarihinde başka parazitlerin olduğunu unutuyor görünüyorlar. Oportünistler, bu parazitleri, yağmacı usuller ve meslekler (politik ekonomide «meslek»in yeri var mıdır?!) sahip olma, üretken olmayan ve yüksek oranlı-kısa vadeli kârlar peşinde koşan kazanç türlerine başvurma nitelikleriyle tarif ediyorlar. Meslekler ve kazanç türleri gibi, politik ekonominin bir kategorisi olmayan konuları bir yana bırakırsak; yağmacı olmayan, üretken olan ve yüksek oranlı kısa vadeli «kâr» peşinde koşmayan parazit var mıdır? Sınıflı toplumlar tarihinde başka türden, örneğin üretken parazitler görülmüş müdür? Fakat burada ilginç olan, PDA'cı kâr haddi kanunu yorumu ve Türkiye'ye uygulanmasını hatırlatırsak, işbirlikçilerin bu yağmacı usul ve mesleklerle üretken olmayan ve yüksek oranlı-kısa vadeli kârlar getiren kazanç türlerine, emperyalizmle rekabet edemedikleri için başvurduklarıdır. Emperyalizmle rekabet edemeyen işbirlikçiler, emperyalist üretim ve sermayenin baskısı(!) altında «ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler»e, yani parazitliğe başvuruyorlar. Sermayelerini, bu «kazanç türleri»ne yatırıyor, böylelikle mali sermaye hâline getiriyorlar! Ve hiç beklemeden bu kazanç türlerine uygun olan ve Türkiye'nin «emperyalizmin eli altında yağma edilmesi işini müesseseleştiren» ve kendi varlıklarını sürdürecekt mekanizmaları yaratmaya girişiyorlar! Emperyalizm hopla gibi dururken, bu

mekanizmaları, emperyalizm değil de parazitler bizzat kendileri yaratıyorlar. Yani, yaratılan mekanizmalar da yerli ve millidir! Onlar, belli başlı iki mekanizma yaratıyorlar: Biri bankalar mekanizması, diğeri arastefeci mekanizması...

PPA oportünizminin «yerli-milli» parazitlere, emperyalizm döneminde (o da emperyalizm döneminin ilk eli yılından sonra) yarattığı bu mekanizmalar, yani değil eski mekanizmalardır. Daha öncelerini yazmamız daha da uzatmamak için bir yana bırakırsak, banka ve tefeci-tüccar mekanizmaları, özellikle Osmanlıların gelişmiş sanayi kapitalisti ülkelerle girdikleri ilişkiler ve içeride meta üretiminin yaygınlaşması şartlarında, ülkemizin geniş halk yığınlarının çarklarına kapıldığı «gürül gürül» işleyen mekanizmalardır. Ve bu mekanizmalar, sadece ülkemizde ortaya çıkmadı. Meta üretiminin geliştiği, ama sanayi kapitalizminin feodal tekel ve mali aristokrasinin egemenliğini parçalayıp, sanayi burjuvazisinin iktidar olamadığı şartlarda tefecilik ve tefeciliğin mali işlemlerde kurumsallaşp (feodal toplumun bir kategorisi olarak) parayı tekeline almasıyla oluşan bankacılık ve mali aristokrasi, üretken olmayan, parazit, tekelci yapılarıyla, tüm ülkelerin hakim sınıflarının (toprak ağalarının yanında) teşkil ediyorlardı. Konuyla ilgili Marks'a kısa bir bakış yeterli olacaktır.

«Louis-Philippe zamanında hüküm süren Fransız burjuvazisi değil, burjuvazinin bir kesimiydi.. bankacılar, borsa kralları, demir yolu kralları, demir ve kömür madeni sahipleri, orman sahipleri ve toprak sahiplerinin onlara katılmış kısmı, yani mali aristokrasi adı verilenler. Tahta kurulmuş, meclislere zorla kanunlar yaptırıyor, bakanlıklardan başlayarak ta tüccarlara kadar kamu görevleri dağıtıyordu.

«Asıl sanayi burjuvazisi, resmî muhalefetin bir kısmını meydana getiriyordu, yani meclislerde sadece bir azınlık olarak temsil ediliyordu. Mali aristokrasinin hegemonyasının gelişmesi zamanla netleştikçe, onun muhalefeti de gitgide korkusuzlaştı...» (Marks, Fransa'da Sınıf Mücadeleleri 1848-1850, sf. 37-38) (ebg).

«Mali yokavuluk, daha başlangıçta, Temmuz Monarşisini büyük burjuvazinin (Marks, mali aristokrasiyi kastediyor, bu dönemde sanayi burjuvazisi orta sınıflar-PB) boyunduruğu altına soktu ve bu bağımlılıklar, artan mali sıkıntının bitmek bilmez kaynağı oldu...

«...devletin borçlanması, burjuvazinin yöneten ve meclisler aracılığıyla yasalar koyan kesimi için dolaysız bir çıkar idi. Zenginleşmesinin (dikkat edilsin Marks sermaye biriktirmesinin demiyor-PB) en önemli kaynağı ve spekülasyonun açık hedefi açıkça devletin bütçe açığı idi. Her yılın sonunda yeni bir açık. Dört beş yıl sonra yeni bir borçlanma. Ve her yeni borç, mali aristokrasiye, suni şekilde iflasın kıyısında duran ve bankerlerle en elverişsiz şartlarda anlaşmak zorunda kalan devleti soymak için yeni bir fırsat veriyordu. Her yeni borçlanma, paralarını devlet tahvillerine yatıran halkı, sırrını hükümetin ve meclis çoğunluğunun bildiği borsa dalavereleriyle soymak için yeni bir fırsattı. Genel olarak, devlet, kredilerinin cınaklığı ve devlet sırlarına sahip olma, meclislerdeki ve taht üzerindeki ortaklarına olduğu gibi, bankerlere de, devlet tahvillerinin cari fiyatlarında ani ve olağanüstü iniş-çıkışlar yaratmalarını sağlıyordu. Bu iniş-çıkışların devamlı sonucu, küçük sermayedar yığınının yıkımı, büyük spekülâtörler; akıl almaz hızla zenginleşmeleri idi.» (Age., sf. 39-40) (Altını çizen K. Marks).

Dikkat edilirse Marks, enflasyonist politika sonucu sermaye birikiminden

söz etmiyor. Küçük sermayedarların yıkımına karşılık, büyük spekülâtörlerin yani mali aristokrasinin zenginleştiğini söylüyor ve bunu mali aristokrasinin tabiatına ve gücüne bağlıyor, yoksa hükümetin politikasına değil. Devam edelim. Söz yine Marks'ın :

«Bundan başka, bu şekilde devletin elinden geçen büyük para toplamaları, hileli mal teslimi anlaşmalarını, ahlak bozukluklarını, ihtirasları ve her türlü dolandırıcılığı kolaylaştırıyordu. Devletin borçlanmalarla ilgili olarak yürütülen toptan yağması, kamu işletmelerinde perakende olarak tekrarlanıyordu...

«Genel olarak, devlet masrafları ve devlet borçlarında olduğu gibi, hakim sınıf, demiryolları inşaatını da sömürüyordu. Meclisler, demiryolu inşaatlarının başlıca yükümlülüklerini devletin sırtına yüklüyor ve spekülasyonu mali sermayeye altın meyvaları sağlıyordu...

«Buna karşılık örneğin posta reformu gibi en küçük mali reform, bankerlerin etkisi önünde başarısızlığa uğruyordu.» (Age. sf. 40) (abç).

«Temmuz monarşisi, Fransız milli zenginliğini sömürmek için kurulmuş bir mali şirketten başka bir şey değildi ve paylar, bakanlar, meclis üyeleri, ikiyüz kırkbin seçmen ve onların yordakçı takımı arasında taksim ediliyordu. (Yani, mali aristokrasi, Fransız milli zenginliğini yağmalama işini müesseseseleştirmişti. Ama, henüz emperyalizm olgusu ortaya çıkmadığından ve Fransa kendisi o dönemde dünyanın ileri belli başlı birkaç ülkesinden birisi olduğundan elbette bu yağma «emperyalizmin eli altında» müesseseseleşmiş bir yağma değildi.-PB) Tahta çıkmış, ...olan Louis-Philippe bu şirketin müdürüydü. Ticaret, sanayi, tarım, demircilik ve sanayi burjuvazisinin çıkarları, bu sistem tarafından durmaksızın incitiliyor, tehdit ediliyordu...

«Mali aristokrasi, kanunları yaptığı, devlet yönetiminin başında bulunduğu, yürürlükteki bütün kamu güçlerini emrinde bulundurduğu basının ve olguların gücüyle halk oyuna hakim olduğu için saraydan batakhanelere kadar aynı alçaklaştırmayı, edepsiz aldatmayı, aynı zenginleşme isteğini, üretim yoluyla değil de başkalarının elindeki zenginlikleri aşırma yoluyla zengin olma isteğini körüklüyordu.» (Age. sf. 41) (abç)

«Sanayi burjuvazisi, çıkarlarını tehdit edilmiş görüyordu.. Paris, «zamanın tefeci kuralları», «Rothschild Hanedanı» gibi, mali burjuvazinin egemenliğinin az çok espriyle belirtildiği, hırpalandığı hiciv yazılarıyla doluydu.» (Age. sf. 43) (abç).

«Ekonomik krizin ticaret ve sanayide sebep olduğu yıkımlar, mali aristokrasinin mutlak hakimiyetini daha da çekilmez hale sokuyordu.» (Age. sf. 43).

«...Şubat devrimi doğrudan doğruya mali aristokrasiye karşı yönelmedi mi? Bu olgu, Fransız sanayi burjuvazisinin hüküm sürmediğini ispatlamıştır.» (Age. sf. 49) (abç)

«...devrim her şeyden önce mali aristokrasiye yönelmişti.» (Age. sf. 53) (abç).

«... küçük burjuva.. Şubat devrimini kendisine karşı yapmış olduğu Borsanın tefecilerinin ellerine teslim etmek zorunda bırakıldı.» (Age. sf. 54).

«Temmuz monarşisi zamanında hüküm süren mali aristokrasi bankada büyük tapınağına sahiptir. Borsa nasıl devlet kredisini yönetirse, banka da ticari krediyi yönetir.» (Age. sf. 54) (abç).

«Sadece egemenliği bakımından değil, varlığı yönünden de, Şubat devrimi tarafından tehdit edilen Banka...» (Age. sf. 54)

«Bankanın iflası, Cumhuriyetin en tehlikeli, en güçlü düşmanı, Temmuz monarşisinin altından kaldesi olan mali aristokrasiyi, göz açıp kapayıncaya kadar Fransız toprağından silip süpüren tufandı...

«Tam tersine, Geçici Hükümet, banka senetlerini (banknotları) mecburi tedavüle çıkardı.. Bütün taşra bankalarını Fransız bankasının şubeleri haline getirdi ve onun ağını bütün ülkeye atmasını sağladı... İşte böylece, devirmek, yıkmak zorunda olduğu bankrokrasiyi (banka hakimiyeti-PB) genişletti ve sağlamlaştırdı.» (Age. sf. 55) (abc).

«...Paris'in temsilcileri olarak, ...burjuvaziye gelince, o, sarraf tefeci ve Orleans'çı yahudi Fould'u seçti...» (Age. sf. 76).

Sanırız bu kadarı yeter.

Hikmet Kıvılcımlı, «Türkiye ekonomik olarak 1848 Fransa'sına... benzer» di-yordu. (Bkz.: Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi). 1970'de Kıvılcımlı mürütlüğünü açıktan açığa benimseyen PDA oportünizmi de, 1950 sonrası ve özellikle 1970 ler Türkiye'sini aynen böyle değerlendirdi. Benzerliğin dışında kalan, sadece «emperyalizmin vesayeti»(!) ya da «emperyalizmin eli altında yağmalama» lafları oldu. Bunlar da laf olmaktan öteye gidemedi. Çünkü, ne emperyalizm ve ne de yarı-sömürgelik olguları kavranmamış, çarpıtılmıştı.

Marks'ın dedikleri açık: 1848 Şubat'ına kadar iktidarda kalan Temmuz monarşisi döneminde iktidar mali aristokrasinin elindeydi. Bankerler, «banka sistemi» mekanizmasını çalıştırıyorlardı. Borsa onların elindeydi. Devlet kredileri, mal teslimleri, demiryolları inşaatları vs. vs. bu para krallarının elindeydi. Tefecilik, borsa dalavereleri, spekülasyon, vurgunculuk yoluyla mali aristokrasi zenginleşiyor, mali tekeli (para tekeli) elinde tutarak, devlet imkanlarını kullanarak, hem onu, hem de sanayici orta sınıfı ve küçük sermayedarlar yığınına yıkıma sürüklüyordu. Mali aristokrasi, üretken değil, «parazitti». «Üretim yoluyla değil de, başkalarının elindeki zenginlikleri aşırma yoluyla» zenginleşiyordu. Mali aristokrasi, kanun yapıyor, devlet yönetiminin başında bulunuyor, yürürlükteki bütün kamu güçlerini emrinde bulunduruyordu. Temmuz monarşisi de, «Fransız milli zenginliğini sömürmek için kurulmuş bir anonim şirketten başka bir şey değildi» ve Marks'ın benzetmesiyle Kral Louis-Philippe de bu şirketin müdüründen başkası değildi. Temmuz monarşisi, bir mali oligarşiydi.

Ve işte bu mali sermaye, sanayi sermayesi ve üretimin yoğunlaşmasıyla ortaya çıkmamıştı. Elbette Fransa'da belli bir sermaye birikimi ve kapitalist gelişme vardı. Fransız toplumu, bir burjuva toplumdur ve Marks'ın dediği gibi, «mali aristokrasi, zevklerinde olduğu gibi, kazanç tarzında da burjuva toplumunun doruklarında lumpen proletaryanın (Marks asalaklığa işaret ediyor-PB) dirilişinden başka bir şey değildi». (Age. sf. 41) (Altını çizen K. Marks).

Meta ekonomisi yaygınlaşmış, para tayin edici duruma gelmişti. Sanayi, atölye, manüfaktür düzeyini belli ölçülerde aşarak fabrikalar ortaya çıkmasına ve sanayi burjuvazisi önemli bir güce sahip olmasına rağmen, henüz «asıl sanayi burjuvazisi resmi muhalefetin bir kısmını meydana getiriyordu». Yine Marks şöyle diyordu :

«Fransız sanayi daha çok evrim göstermiş; ve devrimci bakımdan Fransız burjuvazisi kıtanın geri kalan kısmından daha çok gelişmiştir. Ama Şubat devrimi doğrudan doğruya mali aristokrasiye karşı yönelmedi mi? Bu elgu, Fransız sanayi burjuvazisinin hüküm sürmediğini ispat et-

miştir. Sanayi burjuvazisi, ancak modern sanayinin bütün mülkiyet ilişkilerini kendine göre biçimlendirdiği yerde hüküm sürer ve sanayi bu gücü ancak dünya piyasasını fethettiği yerde elde edebilir; zira ulusal sınırlar kendi gelişmesi için yeterli değildir.» (Age. sf. 39).

Oysa Marks'ın dediği gibi, Şubat devrimi, «modern sanayinin bütün mülkiyet ilişkilerini kendine göre biçimlendir»emediğini, henüz piyasayı fethedemediğini vs., yani sanayi burjuvazisinin henüz ekonominin hakimiyetini elinde tutamadığını ve orta sınıf durumunda olduğunu ispat etmiştir.

Fransa'da gelişmekte olan sanayinin önünde engel, kapitalizm öncesi ilişkilerdi. Sanayinin gelişmesi, toprak ağalarının sömürsünün yanı sıra, mali aristokrasinin dalavereleriyle engelleniyordu. Sanayi sermayesi, meta ekonomisi üzerine kurulu tefeci-tüccar sermayenin oluşturduğu, paranın bunların en irileri olan para krallarının, büyük tefeci-sarraflar, spekülâtörler vs., yani mali aristokrasi denilenler elinde (tekeline) olduğu sistem tarafından tehdit ediliyordu. Genel olarak küçük sermayedarlar (sanayiciler, küçük tacirler, dükkan-cılar vs.) yıkıma sürükleniyor; ama, para oyunları, banka-borsa dalavereleriyle büyük spekülâtörler akıl almaz hızla zenginleşiyordu. Fransız sanayii ve sanayi burjuvazisinin sermaye birikimi; modern sanayi ilişkilerine değil ama feodal mülkiyet ilişkilerine dayanan ve bu ilişkiler içinde gelişen meta üretimi üzerinde toprak ve devlet tekeli (feodal ve mali tekel) yoluyla tefecilik yapan ticari sermaye -ki parayı elinde toplayan mali aristokrasi mali ve ticari tekel kurmuştur.- tarafından engelleniyor ve tehdit ediliyordu. Mali aristokrasi, feodal mülkiyet ilişkileri temelinde, manüfaktüre dayanan ticaret ve para oyunları çerçevesinde hüküm sürüyordu. Banka ve borsa mekanizması elindeydi. Ticareti kontrol ediyordu, mali tekeldi. Ve işte, bu mali aristokrasi parazitti, üretken değildi «Başkalarının elindeki (başlıca sanayiciler, köylüler, şehir küçük sermayedarlar vs.) zenginlikleri aşırma yoluyla» zenginleşiyordu.

Hikmet Kıvılcımlı'dan alınan bakış açısıyla değerlendirilen, 1950 sonrası PDA «Türkiye'si», aynı 1848 Fransa'sı değil mi? Onlar da, sanayinin ve sanayi sermayesinin yoğunlaşması temelinde, sanayi ve banka sermayesinin içiçe geçmesiyle oluşan kapitalist mali sermaye yerine; ticari ve mali kazanç türleriyle uğraşan, spekülasyon vs. yoluyla zenginleşen ve bankalar sistemi üzerinde teşekkül eden «mali sermaye»den bahsetmiyorlar mı? Bu «mali sermaye», spekülasyoncu, parazit mali aristokrasinin tefeci-ticari sermayesi değildir mi? Yoksa Marks, 1848'lerde Fransa'da modern kapitalist mali sermayeden ve kapitalist tekellerden mi bahsediyordu? Marks, Lenin'den önce, emperyalizm tahlilini yapmıştı? Böyle değilse, PDA'nın, maliye bakanlığı ya da bütçe komisyonundan ödünç aldığı «ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler» olarak nitelendiği parazitler Marks'ın işaret ettiği mali aristokratlar değil midir?

Ekonomide Parazitlik Yalnızca Tekelci Kapitalizm Dönemine Has Bir Özellik mi?

PDA oportünizmi, rekabetçi kapitalizmle tekelci kapitalizmi, Lenin'i inkâr ederek (emperyalizm teorisini inkâr ederek), birbirine karıştırdığı gibi; feodal-ticari-mali tekellerle emperyalist-kapitalist tekelleri de birbirine karıştırıyor ve feodalizmle kapitalizm arasındaki farkı bir çırpıda ortadan kaldırıyor. Onlar, birlikli parazitliğin kapitalist tekele ve modern mali sermayeye has bir özellik olduğunu, bunlardan başka parazit olmadığını düşünüyorlar. Ve saçma kâr had-dî kanunu yorumlarıyla, kâr hadlerinin düşmesini önlemek için gidip mali ve

ticari sektörlere yatırım yaptığını söyledikleri «işbirlikçi»leri modern mali sermayedarlar haline sokuveriyorlar.

Hayır, tek parazit modern mali sermaye değildir. Hammadde kaynakları ve pazarlar üzerinde kurduğu tekeline dayanarak, tekel fiyatları tespit eden, spekülasyon ve tefecilik yapan, kupon kesen (hisse senedi rantiyerliği), sadece, modern mali sermaye değildir. Daha öncesine gitmeye gerek yok. Feodal mülkiyet tekeline dayanarak kapitalist gelişmeyi engelleyen büyük tefeci ve sarraflar, bankerler, yani mali aristokrasi denilenler, aynı şekilde parazitlerdi, üretken değillerdi. Mali aristokrasinin, modern mali oligarşiden farkı, birincisi, feodal-ticari-mali tekele dayanırken; ikincisinin sanayinin yoğunlaşması üzerinde doğması ve kapitalist tekele dayanmasıdır.

Eski mali sermaye, tefeci-ticari sermayedir ve üretimle doğrudan bağlantılı değildir. O, üretim sürecine doğrudan katılmaz. O, manüfaktür üretimi temelinde tefeci yağmasını gerçekleştirir; ama, manüfaktür sermayesiyle, üretken sermayeyle kaynaşarak-sanayi sermayesiyle nakdi sermayenin iç içe geçmesiyle oluşan mali sermaye gibi-, üretim sürecinin doğrudan bir unsuru haline gelmemiştir. O, sömürüsünü, üretim ile olan gevşek bağları sayesinde sürdürür. Modern mali sermaye ise, yoğunlaşan sanayi üretiminin sonucu olduğu gibi, eski mali sermayeden farklı olarak, salt tefeci-ticari bir sermaye değildir. O, yoğunlaşmış merkezileşen sanayi ve banka sermayelerinin kopmaz birliğidir. Dolayısıyla bu sermaye, gelişmiş sanayi üretimi temeline dayanır ve modern sanayi üretimi ve gerçekleşmesi sürecinin bir unsurudur. Modern mali sermaye, üretimle sadece gevşek bağlara sahip değildir; o, üretimin doğrudan bir unsurudur. Hem eski hem de modern mali sermaye tekelcidir; ama, eski mali sermaye, ticari-mali tekele dayanırken, modern mali sermayenin gelişmiş sanayi üretimi temelinde yükselen kapitalist tekele dayanması, parazitliğin, tefeci niteliğinin farklı temelde ortaya çıkması ve farklı bir niteliğe sahip olması sonucunu doğurur. Üretimle dolaylı bağlara sahip salt tefeci eski mali sermaye, tümüyle asalaktır, parazittir. Modern mali sermaye ise, gelişmiş bir sanayi temelinde hammadde kaynakları, pazarlar vs. üzerinde tekel durumunu sağladığından, üretimle doğrudan bağlantılı olmasına rağmen (ortalama kâr kanunu uyarınca değil), azami kâr-tekel kârı-kanunu uyarınca üretime yöneldiğinden tefeci ve asalak bir karakter kazanmıştır. Ama o, tam da azami kârı amaçladığından ve üretim sürecinden tümüyle kopuk olmadığından dolayı; azami kâr amacı gerekli kıldığından, üretimi geliştirmeye, teknoloji ve sanayii geliştirmeye yönelir. Modern mali sermaye asalak bir sermaye, tekelci bir sermaye olduğundan üretici güçlerin gelişmesinin engelidir. Ama bu durum mutlak değildir. Eski mali sermaye, üretimi geliştirmeye yönelecek objektif şartlardan yoksun olmasına karşılık, modern mali sermaye ve kapitalist tekel genel çürümüşlük içinde gelişir, teknoloji ve sanayi belli bir gelişim kaydeder. Oysa, eski mali sermaye tümüyle asalaktır ve sanayi ve teknoloji gelişiminin bütünüyle engelidir. O, üretimin dışında, üretimin gelişmesini engeller. Modern mali sermaye ise, bizzat üretim sürecinin dolaysız bir unsuru olarak tekel durumunu sağladığı için, üretimin gelişmesinin engeli haline gelmiştir. Eski ve modern mali sermaye, ticari ve kapitalist tekel arasındaki fark budur. Aralarında fark vardır. Ama her ikisi de tekeldir ve her tekelin kaçınılmaz çürümüşlüğü, asalaklığı ve parazitliği ikisinin de ortak özelliğidir.

PDA oportünizmi, bir yandan parazitlik olgusundan hareketle, emperyalizmin ekonomik sızması ve ülke içinde kendine dayanaklar oluşturmaları sonucu,

uluslararası mali sermayenin bir uzantısı ve parçası niteliğiyle ortaya çıkan eklenti modern mali sermayeyi eski mali sermayeye, tefeci-ticari sermayeye benzetiyor. (Bu noktada tam da Kıvılcımlı'nın öğretilerini kendinden bir şey katmadan tekrarlıyor.) Ama öte yandan, karmakarışık kafasıyla, enflasyon yoluyla sermaye birikiminden söz ederek; sermaye birikimini, üretici güçlerin ve sanayi gelişimini enflasyondan yararlananlara, karaborsacılar, spekülasyonculara yaptırarak, enflasyonun hem parazitliğin gelişmesine hem de sermaye birikimine yol açtığını söylüyor. Bu noktada da, PDA oportünizmi, iflah olmaz gelişmesiyle «yerli-milli finans-kapital»in, tefeci-tüccarların «sermaye birikimi» temelinde ortaya çıktığı tezini ileri süren H. Kıvılcımlı'nın sadık bendesidir. «İki çizgi arasında yedi büyük mücadele» içinde M-L çizgiyi geliştirdiğini ve bu mücadelelerden birini H. Kıvılcımlı'ya karşı verdiğini söyleyen PDA oportünizminin «yedi büyük mücadelesi» böylelikle, «altı büyük mücadeleye» inmektedir. Çünkü bu iki nokta Hikmet Kıvılcımlı teorisinin temel taşlarıdır.

Marks'ın sözleri açıktır. Tefeci-ticari sermaye, mali aristokrasi, sermaye birikimini engeller. O, sanayinin ve üretici güçlerin gelişmesinden yana değildir, olamaz; çünkü üretimden kopuk rantiyerdir. Spekülasyon ve çeşitli mali dalaveralar yoluyla zenginleşme peşinde koşar. Üretimin gelişmesini tefeci yağmasıyla engelleyen mali aristokrasi, işçilerin ödenmemiş emeklerinin gaspı ve üretim ve sanayinin gelişmesi temelinde kendini yeniden üreten üretken sermayenin birikiminin engelidir. Enflasyonun sermaye birikimine yol açtığı şeklindeki Kıvılcımlı ve müridi PDA'cı iddia, politik ekonominin tümüyle tepe taklak edilmesi anlamına gelir. Enflasyon vb., mali işlemler, dalaveralar sanayi gelişimi ve sermaye birikiminin engelidir, para kralları ve rantiyerlerin zenginleşmesine yol açar; asla sanayi gelişimi ve sermaye birikimine değil. Bu iddia sahipleri, bir yandan Türkiye'yi 1848 Fransa'sına ve ülkemizde uluslararası mali sermayenin uzantısı olarak oluşan mali sermayeyi tefeci-ticari sermayeye benzetirken; öte yandan, bu sermayenin niteliğini çarpıtıyorlar. Bu sermayeyi parazit vb. olarak nitelendirmelerinin yanısıra, onu, aynı zamanda, sermaye birikimine yol açan (engellemek bir yana) üretken bir sermaye olarak görme şaşkınlığına düşüyorlar. Onlara göre, tefeci-tüccar sermaye enflasyon yoluyla sermaye birikimine yol açmıştır! Ve bu gelişmenin sonucunda tekeller ortaya çıkmıştır! Kapitalist tekelin, modern sanayinin gelişmesi ve sanayi üretiminin yoğunlaşması sonucu değil de, tefeci-tüccarların enflasyon yoluyla «sermaye birikimini sağlamaları» sonucu ortaya çıktığı iddiası, tekelci kapitalizmin Leninist teorisinin reddi olduğu gibi; aynı zamanda, tefeci-tüccar sermayeyi üretken sermaye yapma idealizminin bir sonucudur.

Belki PDA oportünizmi, biz «emperyalizmin vesayeti»nden bahsettik diyerek PDA'cı «mali sermaye» tahlilinin 1848 Fransa'sında hüküm süren mali aristokrasiden başka bir şey olmadığı yolundaki sözlerimizi reddedecektir. Bu noktada, 1848'lerde Fransa gibi kapitalizmin iç dinamiğiyle gelişmekte olduğu ülkelerin yanında, bizimki gibi geri ülkelere bakalım. (Ama PDA'nın emperyalizm tahlilini çarpıttığını, Türkiye'de kapitalist hakim sınıfın, emperyalist sermaye ihracı sonucu uzantı olarak oluşan mali sermayedarlar -komprador tekelci burjuvazi- değil de, emperyalizmle ticari ilişkiler içinde işbirlikçilik yapan «işbirlikçiler» olduğuna görmüştük. Bu, başlıbaşına, PDA'nın emperyalizmin vesayetinden ne anladığını göstermeye yeterlidir.)

Marks'ın yukarıda söylediği gibi, sanayi kapitalizmi, kendi ulusal sınırlarına sığmaz, ulusal sınırlar gelişmesi için yeterli değildir. Onun dünya piyasasını fet-

hetmeye ihtiyacı vardır ve böyle olmuştur. Sanayi, manüfaktürün hızla yükselişle 15. yüzyılın sonu ve 16. yüzyılın başından itibaren Avrupa'da gelişmeye başlayarak, özellikle 19. yüzyılda egemenlik dönemine ulaştı. Bu dönemde Doğu ülkeleri, bu arada da Türkiye, henüz feodalizmin karanlığındaydı. Kendi iç itimiyle kaçınılmaz olarak dünya piyasasını fethetmeye yönelen sanayi kapitalizmi ve özellikle bu dönem başı çeken İngiliz sanayii, sanayi ürünlerini dünya piyasasına sundu. Geri ülkelerle sanayi ülkeleri arasında ticaret gündeme girdi. Sanayi ülkeleri, sanayi ürünleri ihraç ediyor; karşılığında sanayi hammaddeleri ithal ediyordu. Geri ülkelerde sanayi gelişmemiş olduğundan her hangi bir başka ihraç ürünleri olamazdı. Bu, kapitalist dünyada yeni bir iş bölümünü ortaya çıkardı: Gelişmiş ülkelerde sanayi, geri ülkelerde tarım. Geri ülkelerin dünya piyasasına çekilmeleri ve kapitalizmin girdabına kapılmaları, Marks'ın dediği gibi, bu ülkelerde meta üretiminin gelişmesi ve uygarlaşmayı (feodalizmin çözülmesi) getirdi. Bu ülkelerde eskiden beri varolan tefeci-tüccar sömürüsü giderek gelişip yaygınlaşan meta üretimi şartlarında gelişti.

Tefeci-Tüccar Sermayesinin İşlevi ve Tarihi Geçmişi

Burada, PDA oportünizminin aracı-tefeci sömürüsünün «müesseseseleşmesi» ni 1950'den sonraki enflasyoncu politikaya ve Ziraat Bankası'yla Toprak Mahsulleri Ofisi'nin tarım kredileri ve fiyat politikalarına bağlaması üzerinde kısaca durmak gerekli. PDA oportünizmine göre, tefeci-tüccar sömürüsü, banka mekânizmasının yanında «emperyalizme bağımlılığı pekiştiren unsur» olarak 1950'den sonra müesseseseleşmiştir! Sanki tefeci-tüccar sermaye de, aynı kapitalist mali sermaye gibi, modern bir sermayedir! Bu sermayenin parazitliği, onu da modern sermaye yapıvermiştir! Durum böyle midir? Elbette hayır. Az önce söylediğimiz gibi, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihi kadar eski bir tarihe sahip olan tefeci-tüccar sermaye, gelişmiş sanayi ülkeleriyle girilen ticari ilişkiler sonucu, meta ve para ekonomisinin gelişmesiyle daha da gelişmiştir. Tefeci-tüccar sermaye, kapitalizm öncesi bir sermayedir ve «müesseseseleşmek» için 1950'leri beklememiştir. Tam tersine, feodal mülkiyet ilişkilerinin hakimiyetini yok etmeden, feodal tekel temelinde gelişerek, küçük meta üreticilerini yağmalamış; toprak mülkiyeti üzerinde spekülasyonun yanı sıra, devlet kredileri ve kamu işletmeleri, yatırımları ve mal teslimlerinde tefeciliğe ve spekülasyona yönelmiştir. «Devletin borçlandırılmalarıyla ilgili yağması» almış yürümüştü. En büyük tefeciler olan Galata bankerleri (mali aristokratlar) hem ticari kredileri yönetiyor, hem de devletin borçlandırılmasıyla zenginleşiyordu. Meta üretiminin gelişmesiyle, para ekonomisi şekillenmişti ve para bunların elindeydi.

Bizim ticari-mali sermayedarların, 1848 Fransız mali aristokratlarından farkı, hakim sınıf olarak ülkeyi tek başlarına yağmalamamalarıydı. Onlar, gelişmiş sanayi kapitalisti ülkeler ve onların dünya ve bu arada ülkemiz pazarına sanayi ürünleri sunan sanayi kapitalizmi tarafından tahrik edilmiş ve gelişimi hızlandırılmış ticari ekonomi üzerinde hakimiyetlerini sürdürüyorlardı. Bu ticaret, ülkemizde gelişen bir sanayi kapitalizmi temelinde değil tersine, yabancı kapitalizmin sanayi ürünleriyle ülke içinde üretilen hammaddelerin mübadelesi olarak geliyordu ve kaçınılmaz olarak dışa bağımlıydı.

Gelişmiş ülkelerde ticari tekel varlığını sürdürdüğü oranda etkisini gösteriyordu.

Bunun dışında meta mübadelesi «esit» bir değişimdir. Tekel fiyatları geçerli olmadığından (sanayi kapitalisti ülkeler, henüz kapitalist tekellere sahip de-

ğillerdi, rekabetçi dönemdeydiler) eşit olmayan mübadele yoktu. Ama tekelin ötesinde, kapitalizm kendisi eşitlik tanımaz. Ve sanayi ürünleriyle tarımsal ürünlerin mübadelesi, emek üretkenliği ve verimliliğinin farklı olması yüzünden kaçınılmaz olarak eşitsiz olacaktır. Mübadele edilen sanayi ürünü, gelişmiş bir sanayi şartlarında, belli bir teknoloji düzeyinde daha az emek miktarına tekabül eder; geri ülkelerde üretilen tarım ürünleri ise, daha çok. Ve mübadelede tekel fiyatları geçersiz olmasına rağmen, geri ülkeler zararlıdır. Bu yüzden, ticari ve sömürge tekelinin yanında, hem kapitalizmde sanayi ve özellikle üretim aletleri sanayinin itici ve tayin edici güç olmasından, hem de mübadelede kaçınılmaz eşitsizlikten dolayı, geri ülkeler ekonomisi, sanayi kapitalizmine ve dolayısıyla gelişmiş ülkelere bağımlı hale gelir ve gelmiştir. Bir de, gelişmiş ülkelerin tekeli ticaret ve imtiyazları ve bundan kaynaklanan sömürgecilik politikası dikkate alınır, bu bağımlılık daha da anlaşılır hale gelir.

İşte bu sebeple, yağma ve yüksek kârlar peşinde koşan bizim tefeci, banker hakim sınıflar, yabancı kapitalizmle işbirliği yapıyorlar ve yabancı kapitalizmin «vesayeti altında sömürülerini sürdürüyor, özellikle geniş köylü yığınlarının ürünlerini yağmalıyorlardı. Bu yağma, yabancı kapitalizmin «eli altında» bir yağmaydı. PDA'nın tıpkı şimdi yaptığı tahlile uygun davranıyordu, banker ve tefeci burjuvazi. PDA'nın tahliline uygun düşmeyen tek nokta, «vesayet»in emperyalizm tarafından değil, sanayi kapitalisti ülkeler tarafından uygulanmasıydı. Galata bankerleri, devleti tek başlarına borçlandırmıyorlar, onu borçlandıran İngiltere, Fransa gibi ülkelere aracılık yapıyorlardı. Avrupa bankalarının ya da devletlerinin verdikleri borçlar, ya bu bankerler aracılığıyla veriliyor ya da bu kredi ve borçların işletilmesi (yağmalanması) onlar eliyle oluyordu. Ülke içi ticaret bu banker-tefeci mekanizmanın elindeydi ve bu, toprak tekelinin yanında, onların dış ticaret tekelini gelişmiş ülkelerle işbirliği ederek ellerinde tutmalarının doğal sonucu oluyordu.

İşte bu parazit, modern kapitalist (işgücünün meta olması) temelde örgütlenmemiş mali aristokrasi ve tefeci-tüccar egemenliği 1800'lerde Osmanlı İmparatorluğu'nun başına çöreklenmişti. Ve bunlar, tam da, işbirlikçiler ya da 1950'den sonra oluştuğunu söylediği mali sermayedarlar olarak, PDA tahliline uygun bir şekilde «milli» sınıflardı. Sermayeleri, kapitalizm öncesi sermayeydi milli karakterde değildi. Onların sermayesi, sanayi sermayesi değil, tefeci-tüccar sermayesiydi. Onlar, feodalizmin bağrında oluşmuşlardı ve feodal toplumun bir kategorisiydiler. Ülkemizde ticaret, gelişen ve «bütün mülkiyet ilişkilerini kendine göre biçimlendiren» modern sanayi temelinde olmuyordu. Tefeci-tüccarlar, özellikle köylülerin, genel olarak halkın ürünlerini yağmalarlarken, geri ülkelere sanayi ürünleri ihracına yönelik yabancı kapitalizmle zorunlu ve kaçınılmaz olarak işbirliğine yöneldiler. Yabancı kapitalizmle rekabet edemedikleri için değil, çünkü zaten rekabet konusu olacak bağımsız bir üretim faaliyetinde bulunmuyorlardı, meta mübadelesi ve ticaret, yabancı kapitalizmin sanayi ürünleri ihracı ve hammadde ithali yoluyla tahrik edildiği ve ticari işlemler bu odak etrafında geliştiği için onlar işbirliğine yöneldiler. İpotek, borç vs. işlemleri, içte olduğu gibi, dış ticaret ve devlet borçları alanında da, üretken olmayan tefeci-tüccar yağmasının artmasına ve onların yabancı kapitalizmle işbirliğine yönelmelerine yol açtı. Tefeci-tüccar yağma ağı, milli pazarın gerçekleşmesi ve milli sanayinin gelişmesinin değil, ülkemiz pazarının dışa bağlanmasının unsuru oldu. Tefeci burjuvazi ve bankalar, yabancı kapitalizmin tahrik ettiği ve gelişmesini hızlandırdığı meta üretimi şartlarında, meta mübadelesini gerçekleştiriyor, dış ticareti elinde tutuyor ve para ekonomisini yönetiyordu. Ve bunlar, yağmalarını

dışa bağlı olarak yürüttüklerinden milli özelliklerden büyük ölçüde yoksundular. Ama emperyalizm döneminde, geri ülkelerde yaratılan (emperyalizmin yarattığı) modern mali sermayeden farklı olarak, uluslararası sermayedarlar da değillerdi. Bilindiği gibi uluslararasılaşma, kapitalizmin ikinci tarihi eğilimi olarak, yine kapitalizmin ulusallaşma ve ulusal pazarı yaratma birinci tarihi eğiliminin sonucu olarak ortaya çıkar. Yine, Marks'ın dediği gibi, ulusal sınırları, ulusal niteliklere sahip sanayi burjuvazisi zorlar ve dünya piyasasını fethetmeye yönelir. Kapitalizm öncesi banker ve tefeci-tüccarların ise onlarla bir ilgisi yoktur. Onların faaliyeti, meta mübadelesi ve para dalaveraları alanıyla sınırlıdır. Onlar, Osmanlı zenginleri, Osmanlı aristokratları idi. 1848 Fransız aristokratlarından farklı olarak, gelişmiş sanayi ülkelerinin burjuvazisiyle işbirliği yapıyorlardı. Emperyalizm dönemine girilmesiyle ve ülkemize emperyalist ekonomik sızmayla birlikte ise, sermaye ihracı temelinde tefeci-tüccar şebeke yeniden organize oldu ve ülke içinde üretilen ürünlerin de dolaşımını gerçekleştirmeye yöneldi. Emperyalist sömürünün gerçekleşmesinin tamamlayıcı parçası haline geldi. Yine millilikle bir ilgisi yoktu.

İşte, PDA'nın 1950'ler sonrası Türkiye'de teşekkül ettiğini söylediği ilginç mali sermaye böyle bir mali sermayedir. Modern mali sermayeyle, kapitalist mali sermayeyle bir ilgisi olmayan kapitalizm öncesi mali sermayedir. PDA oportünizmi, modern mali sermayenin milli olduğunu ilan ederek saçmalamadan öte; onu, kapitalizm öncesi sermaye olarak değerlendirmektedir. Onların, tekel ve parazitlik olgusuna bakarak, modern mali sermaye olarak değerlendirdikleri ticari (aracı, tefeci) ve mali (bankalar sistemi) mekanizmalar, yine tekelci ve parazit mekanizmalardır. Ama, modern sermaye mekanizmaları değilse-PDA, sanayi temelinde ortaya çıkmadıklarını söylüyor, emperyalist sermaye ihracı sonucu ortaya çıkan uzantı komprador mali sermaye mekanizmaları olduğunu da reddediyor-, ancak, feodal mülkiyet ilişkileri temelinde ve manüfaktüre dayanarak yükselen mali-ticari tekelci mekanizmalardır. Kapitalist değil, kapitalizm öncesi tekellerdir. Ve emperyalizm döneminde böylesi tekellerin egemenliğinden bahsedene, modern mali sermaye diye mali aristokrasi tahlilleri yapanlara kargalar bile güler.

PDA «Türkiye'de Tekelleşme» Tahlillerini Nasıl Derinleştiriyor?

PDA oportünizminin ilginç «mali sermaye» ve tekelleşme tahlilleri, bu halıyla de kalmıyor, «derinleşiyor»:

PDA oportünizmi, sanayi sermayesiyle banka sermayesinin içiçe geçmesiyle oluşan modern mali sermayeyi, ondan ayrı olarak sanayi sermayesinden söz ederek, modern mali sermaye olmaktan çıkarıyor. PDA oportünizminin, mali sermayeyi parazit özelliğiyle tarif ettiğini biliyoruz. İşte bu noktada tahlillerini derinleştiriyor; sanayi sermayesiyle bu parazitlerin arasındaki mücadeleden bahsediyor ve sanayi burjuvazisine, parazit spekülasyoncu unsurlar diye nitelendirdiği «mali sermaye»nin egemenliğini tasfiye ettiriyor. Bu derin tahlil(!) de, onların mali sermayeyi nasıl kapitalizm öncesi ticari sermaye ve modern mali sermayedarları nasıl eski mali aristokratlar olarak değerlendirdiklerinin bir göstergesi oluyor.

Modern mali sermaye, sanayi ve banka sermayesinin içiçe geçmesiyle karakterize olurken; eski mali aristokratlar, sanayi burjuvazisiyle çelişir ve çatışır ve sanayi burjuvazisi de orta sınıf olarak, mali aristokrasi egemenliği altında, bu egemenliğe karşı muhalefet yürütürdü. PDA oportünizmi, emperyalizm dö-

neminin olgularını ve bunların en önemlisi modern mali sermaye olgusunu çarpıtarak, ortalığı bulandırıyor. Serbest rekabetçi kafa yapısıyla, mali aristokrasi hakimiyetine rağmen ve bu hakimiyete karşı gelişen bir sanayileşme ve sanayi burjuvazisinin, parazit, spekülasyoncu mali aristokrasinin egemenliğine son vermesi şeklindeki 1800'ler Fransa'sında görülen cinsten bir rekabetçi gelişme düşüyor. Yoksa sanayi ve banka sermayesinin içiçe girmesiyle oluşan tek bir egemenlik sisteminin, mali sermaye egemenliğinin -sanki sanayi sermayesinin gelişiminin, ötesinde sosyalizm bulunan en son durağı, rekabetin tekelleri doğurması ve mali sermayenin oluşması değilmiş gibi- yeniden sanayi sermayesi tarafından tehdit edilmesi dünyanın neresinde görülmüştür? Ama, PDA'nın «mali sermayesi», ticari nitelikli, mali vurgunculuk yapan büyük tüccarlar, bankerler vs. spekülasyoncu unsurlar olduğundan; onlar, bu banker-tofecî egemenliğine karşı çıkan sanayi burjuvazisi tahlilleri yapmakta bir sakınca görmüyorlar. Bu rekabetçi kafa yapısı, kendi içinde bir noktada gelişiyor ki, bu da, oportünizmin, çağımızın özelliklerinden etkilenerek, sanayi burjuvazisinin de tekelleri özelliklerinden bahsetmesidir. Yeri geldiğinde bu meseleye de değinmek üzere PDA'nın «mali sermaye-sanayi burjuvazisi» çatışması üzerine söylediklerine bakalım.

Oportünistler, parazitlerin oluşması üzerine tahlilin hemen ardından şöyle yazıyorlar :

«Ticaret, mali müesseseler, hizmetler, serbest meslekler» diye belirtilen ve 1950'den beri gitgide zararlı bir şekilde gelişen parazit bir kesim, enflasyonla beslenerek süratle büyüdü. Emperyalizme gitgide daha çok bağımlı bir ekonomi yaratmanın «ilk aşamasında» karşınıza çıkan olgulardan biri bu oldu.» (PDA, s. 21, sf. 243) (abc).

Onlar, «parazit bir kesim»in oluşmasını, «emperyalizme bağımlı bir ekonomi yaratmanın ilk aşaması»nın bir olgusu olarak görüyorlar. Bunun anlamı, emperyalizme bağımlılığın ilk aşaması olan mali sermaye aşamasından sonra bir başka aşamanın varlığı olabilir! Ve PDA da, tam bunu söylemektedir.

«Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bugünkü işbirlikçi iktidar, emperyalizme gitgide daha çok bağımlı bir düzen yaratabilmenin ilk aşaması olan geri kalmışlığın enflasyon yoluyla yağması ve parazit unsurların yaratılması sürecinin kendi politik iktidarını sürdürme bakımından akıllı bir tutum olmadığını hissetmiş gibidir. İktidarın esas sahibi, gerici koalisyon içinde baş ortak olan işbirlikçi burjuvazi, sömürü düzenini sürdürmenin daha emin yolu olarak, emperyalizmle daha sıkı bütünleşebilen, büyük çapta üretim yapabilen ve tekelleri kapitalist şirket standartlarına göre çalışabilen, bol ve ucuz işgücünü gereğince sömürebilen, kısacası, daha üretken gibi görülebilecek olan bir burjuvazi yaratmaya çalışmaktadır.

«Artık Türkiye'de emperyalizme bağımlı, yarı-sömürge ve yarı-feodal bir ülkeye özgü cinsten bir «kapitalist ilk birikim» tamamlanmak üzeredir. Bunun kanıtları, vergi tasarımları gerekcesinde defalarca spekülasyonlardan yakınılması, dev holdinglerin gitgide sermaye piyasasına hakim olmaları, sanayi burjuvazisinin sözcülerinin -örneğin Ertuğrul Soysal ve diğerlerinin- spekülasyon yoluyla soygunun durdurulmasına ilişkin feryatlarıdır.» (PDA, S. 21, sf. 246) (abc).

Açık değil mi? İlk aşama parazit unsurların yaratılması süreci, ikinci aşama ise, dev holdinglerin, sanayi burjuvazisinin yaratılması aşaması!..

Nasıl anlatmalı? Parazitler, modern mali sermayedarlarsa, onların yerini tekrar sanayi burjuvazisinin alması, emperyalizm döneminden yeniden serbest

rekabetçi döneme geri dönülmesidir ki, bu mümkün olmadığı gibi, büyük de bir saçmalaktır. Parazitleri, eski mali sermayedarlar olarak anladıklarını düşünürsek daha da ileri bir düzeyde saçmalıyorlar demektir. Çünkü bu «parazitler», sanayi üretiminin gelişmesi, üretken sermayenin, sanayi sermayesinin birikimi, büyük çapta üretim ve kapitalist şirketlerin ortaya çıkıp gelişmesinin itici güçleri değil, engelleridir. Ama PDA oportünistleri, bu mali sermayenin sanayileşmeye yolactığını düşünebilecek kadar salakça tahüller yapabilmekte, sadece çağımızı değil bütün bir tarihi gelişimi ve bütün olguları çarpıtmaktadırlar.

Bu saçmalıklar yığınından ibaret olan iki paragrafı inceleyelim.

«İşbirlikçi İktidar» (DP Hükümeti'ni kastediyorlar-PB) enflasyoncu bir siyaset izlemiş ve parazit unsurları yaratmış ve büyütüştü! Ama bu siyaset, «rasyonal-kapitalist» bir siyaset olmadığı gibi, bu siyasetin yolactığı (!) ekonomik gelişme de «rasyonal-kapitalist» bir gelişme olmamış ve «ekonomide durağan, kapitalizmi açısından bile parazit unsurları ön plana» çıkarmıştır! (Onlar elbette «rasyonal olmayan-kapitalist» yada çarpık-kapitalist gelişmeyle, emperyalizmin ekonomik sızması ve ülkemizde emperyalizmin uzantısı olarak bir komprador kapitalizminin gelişmesini anlamıyor; enflasyonun çarpıklaştırdığı, tefeci-tüccarların «parazitlik» yaptığı bir ekonomiyi anlıyorlar) İlk paragrafta söylenene bakılırsa, 1970'lerde Demirel Hükümeti, bu sürecin «kendi politik iktidarını sürdürme bakımından akıllı bir tutum olmadığını hissetmiştir. Demirel Hükümeti'nin akıllılığı üzerine aynı mantık, bir başka PDA pasajında şöyle dile getiriliyor :

«1950'lerde enflasyon yoluyla rasyonal bir kalkınma mekanizması kurulması imkansızdı. Bugünkü işbirlikçi iktidar ise, DP'nin akibetinden kendince bir «ders» almışa benzemektedir. Enflasyonu, bugün için, bugünkü yapıda mevcut parazit unsurları temizlemeyi kullanmayı devam etmenin kendisi için de aynı sonucu vereceğini görmüş gibidir.» (PDA, S. 21, sf. 245) (abc).

* DP, Türkiye ekonomisi açısından hatalı bir politika izleyerek ekonomiyi durağanlaştırıyor ve parazit mali ve tefeci unsurları yaratıp, büyütüyor. Demirel ise, DP'nin akibetinden -devrilmesinden- ders alarak, bu parazit unsurları temizlemeye ve spekülasyonu yok etmeye yöneliyor! Bir hatalı politikanın «yaratıldığı» bir sosyal tabaka, doğru ve rasyonal bir politikayla yok edilmeye ve yerine «daha üretken» sanayi burjuvazisi yaratılmaya çalışılıyor!! Önceden üzerinde durduğumuz, politikanın yaratıcılığı meselesinin idealizmini tekrarlamanız gereksiz. Çeşitli politikaların yeni yeni sınıflar yarattığını sürekli tekrarlayan ve hemen her «gelmeye» uygulayan PDA oportünizmi, felsefi açıdan idealizmi savunmaktadır. İrade, politika, sınıfları yaratmaz, tersine, politikaları yaratan sınıflardır.

Bu meseleyi bir tarafa bırakarak, ekonominin gelişimi üzerinde durursak: ileri sürülen tez: 1970'lere gelindiğinde, parazit unsurların yaratılması süreci olan ilk aşama yerini yeni bir aşamaya bırakmaktadır, şeklindedir. Geri ülkeye özgü bir «kapitalist ilk birikim tamamlanmak üzeredir.» iddiası, bu tezin özünü teşkil etmektedir. Mali sermayenin sanayii geliştirdiği saçmalığı!

PDA oportünizmi, önceden yanlışlığı üzerinde durduğumuz milli sanayi sermayesinin oluşumu görüşünü, bu kez, sonucunda parazit unsurların (mali sermaye dediği) egemenliğini ortadan kaldırmaya yönelik «holdingci sanayi

sermayesi'nin oluşumuyla ilgili olarak tekrarlamaktadır. Türkiye'de, yarı-sömürge şartlarında, emperyalizmin uzantısı olarak gelişen komprador kapitalizmi; milli sanayi burjuvazisi ve milli kapitalizmi tekelci baskısı altında tutar ve gelişimini önlerken; oportünistler Türkiye'de sanayi kapitalizminin, hem de tekellegerek hakimiyetini sağlamaya yöneldiğini ve sanayi burjuvazisinin hakim sınıf olduğunu söylüyorlar.

Oysa, Türkiye'de milli sanayi burjuvazisi, ara sınıftır. Esas olarak orta burjuvaziyi oluşturur. Tekelci komprador kapitalizmi ise, sanayi sermayesiyle içiçe geçen banka sermayesinin oluşturduğu mali sermayeye dayanır. Ve emperyalist sermaye ihracına dayanarak oluşmuştur. PDA ise, «kapitalist ilk birikim» dediği şeyle, tefeci-tüccar sermayenin, modern sermayenin ortaya çıkması ve doğal sermaye kabuğunu çatlatmasının ön şartı olan parayı sağladığı; bu temelde, atölye ve giderek manüfaktürle birlikte meta üretimi ve ticaretin yükseldiği, uluslararası ticaretin ve ticari tekellerin (gümrük tarifeleri, yasaklar, gemicilik kanunları vs.) manüfaktürle birlikte gelişip sonunda «altın ve gümüş ihraç yasağının kaldırılması ve külçe maden ticaretinin başlaması; bankaların milli borçlar, kağıt para; echam ve tahvilatta spekülasyon ve her konuda esham ve tahvilat alış veriş; ve genel olarak maliyenin gelişmesi (mali aristokrasinin oluşumu-PB)»* ni kastediyor olmalıdır. Ki, bu gelişim ciddi sermayenin oluşum tarihidir. Sanayi sermayesi, bu gelişim sonucu, mali aristokrasinin egemenliğini yıkarak ve ticareti modern sanayi temelinde evrenselleştirerek kendi egemenliğini yaratmıştır. Ve PDA saçmalığı, bunu getirip 1970'ler Türkiye'sine, emperyalizm çağına ve yarı-sömürge koşullarına uygulamasında ortaya çıkmaktadır. Onlar, 1800'ler Osmanlı İmparatorluğu'ndan habersiz olarak; 1950'lerden sonra oluştuğunu söyledikleri mali aristokrasi ve ticari tekele, 1970'lerde sanayi burjuvazisine yığıyorlar! (Hem de mali aristokrasi, kendine karşı yönelen sanayi burjuvazisinin ve sanayinin gelişimine ses çıkarmadığı gibi, onun itici gücü oluyor. sanayi sermayesinin birikimine yol açıyor!) Oportünistler, Türkiye'ye «özgü cinsten» bir «kapitalist ilk birikim»in tamamlanmak üzere olduğunu kanıtı olarak, sanayinin ve sanayi burjuvazisinin artık ticari-mali tekele karşı çıkacak gelişme düzeyine geldiğini söylüyorlar. «Vergi tasarıları gerekçesinde defalarca spekülasyondan yakınılıyormuş! (**) Vergiler, burjuvazinin «iç gelişmesini çözecek», yani, spekülasyoncu burjuvazi olarak gördükleri, mali sermaye ve tefeci-tüccar sermaye olarak belirttikleri, aslında ancak, eski banker ve tefeciler olabilecek modern kapitalizm öncesi zümreleri, sanayi burjuvazisi lehine tasfiye edecek tedbirler getiriyormuş! Modern kapitalist mali sermaye kuruluşları olarak dev holdingler, sanki eskiden hakim değillermiş gibi —tabii PDA bunları sanayi kapitalizminin unsurları ola-

* Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri, sf: 151

** Oportünizm. Dersel Hükümeti'nin 1970'lerde küçük sermayedarları, küçük esnaf ve tüccarları, küçük arazi ve emlak sahiplerini, tekelci burjuvazi lehine, yıkıma sürüklemek amacıyla getirdiği vergileri —özellikle emlak vs. vergilerini— spekülasyoncuları temizleme vergileri olarak görmektedir. Onlar, en büyük spekülasyoncuların, mali sermaye ve tekelci burjuvazi olduğunu reddederek; bu vergilerle spekülasyoncu parazit unsurlar diye nitelendirdikleri emperyalizm-hatta kapitalizm- öncesi dönemden kalmış ticari-mali aristokratların kökünün kazınmakta olduğunu yazıyorlar. Özetle, bu vergilerin, adaletsiz görülmediği.

rak ele alıyor—, sermaye piyasasına hakim oluyorlarmış! (*) Sanayi burjuvazisinin (!) Ertuğrul Soysal gibi temsilcileri, spekülasyon yoluyla soygunun durdurulmasına ilişkin feryat ediyorlarmış! Adı geçen Ertuğrul Soysal'ın daha açık kimliğini de yine PDA'dan öğrenelim:

«İstanbul Sanayi Odası başkanı, İstanbul montajcılarının temsilcisi ve Erim Hükümeti'ne hakim olan Vehbi Koç grubunun önde gelen kişilerinden olan Ertuğrul Soysal, ...» (PDA, s. 38, sf. 2)

Görüldüğü gibi, PDA'ya göre montajcılar sanayi burjuvazisidir. PDA'nın 21. sayısında sanayi burjuvazisinin temsilcisi dediği Soysal, PDA'nın 38. sayısında belirtildiği üzere montajcılarının temsilcisiymiş. Bu, PDA'nın sanayi burjuvazisi terimi ile montajcılarını kastetmiş olduğunu gösteriyor. Ne güzel sanayi burjuvazisi...! Ve ikinci olarak, son alıntımızla birleştirildiğinde «sanayi burjuvazisi»nin başını da öğreniyoruz: Vehbi Koç. Ve montajcı «sanayi burjuvazisi» ve onun başını çeken Koç, temsilcisi Soysal ağzıyla, spekülasyondan, enflasyoncu politikadan, devalüasyondan v.s. yakınıyor! Bunlar, tekelci kompradorlardır, mali sermayedarlardır. Bunların mali-oligarşisi Türkiye'nin başına çöklenmiştir. Ve bunlar en büyük spekülâtörler ve kupon-kesicilerdir. Bunlar, spekülasyondan yakınma bir yana, mali sermaye egemenliği sisteminde tüm ezilen halkı, işçiler ve yoksul köylüler yanında, küçük üreticileri ve tüm küçük ve orta sermaye sahiplerini banka dalaveraları, hisse senedi ve kredi oyunları ve her türden spekülasyonla soyarlar. Bunların spekülasyondan yakınmaları meselesine, Koç gibi «montajcıların «devalüasyondan zararlı çıkmaları» ve bundan «yakınmaları» ile ilgili olarak tekrar döneceğiz. Şimdi, PDA'nın emperyalizme bağımlılığın «ilk aşaması» dediği ve 1800'ler Fransa'sındaki mali aristokrasi egemenliğine benzettiği «aşama» (!) dan sonraki ikinci aşamaya ve bunun özelliklerine bakalım.

İlerici İşbirlikçi Burjuvazi ve Devrimci Emperyalizm!

«İlk aşama» olan «geri kalmışlığın enflasyon yoluyla yağması ve parazit unsurların yaratılması sürecinin kendi politik iktidarını sürdürme bakımından akıllı bir tutum olmadığını hissetmiş» olan «işbirlikçi iktidar», «ikinci aşama» olarak neye yöneliyor? (**)

enflasyona karşı bir tedbir olmasının amaçlandığı, personel kanununun mali yükünü finanse edecek kaynak olduğunun yanı sıra, «burjuvazinin iç çelişkisini ve bu çelişkiyi çözümleme çabalarını yansıtan politik nitelikli bir dizi tedbirler getirdiği» (PDA, sayı: 21, sf. 246) görülmektedir.

(*) Bu dev holdingler, yani tekeller, mali sermaye, öteden beri sermaye piyasasına hakimdir. Sermaye piyasasını, kurulduğu tarihten itibaren İş Bankası, Ziraat ve Osmanlı Bankaları kontrol edegelmiş, sonraları yanına Yapı-Kredi, Akbank vb. gibi holdinglerde eklenmiştir. Ama okuyucu, PDA oportünizminin bankalardan söz ederken, birden bire holdinglerin hakimiyetinden bahsetmesinin nedenini kolayca anlayacaktır. Onlar, holding dedikleri şeyleri, bankalara, ve spekülasyona karşı olan sanayi teşekkülleri olarak görüyor ve Lenin'in «Emperyalizm» adlı eserinde sayfa sayfa istatistiklerini vererek bankalarla ilişkisini gösterdiği, mali sermaye sistemi olarak nitelendiği holdingleri bir kalem oynatmasıyla spekülasyondan yakındırıyorlar.

(**) Burada yaratıcı irade idealizmini ve «işbirlikçi iktidara» denilen üst yapıyı,

(Dipnotun devamı 44. sayfada)

İradeçiliğin enştirisini bir yana bırakarak, ekonomî ile ilgilenirsek şunları görüyoruz: «İşbirlikçi burjuvazi, emperyalizme daha sıkı sıkıya bütünleşebilen, büyük çapta üretim yapabilen ve tekelci kapitalist şirket standartlarına göre çalışabilen, bol ve ucuz işgücünü gereğince sömürebilen, kısacası, daha üretken gibi görülebilecek olan bir burjuvazi yaratmaya çalışmaktadır.»

«İkinci aşama» budur! İşbirlikçi burjuvazi, yeni özellikleriyle bir başka burjuvazi «yaratmaya çalışmaktadır». İşbirlikçi burjuvazi, bankaları (mali sermayeyi) de içine alan parazit spekülasyoncu unsurlar, tekelci sanayi burjuvazisi... Çağdaş Türkiye'de hakim burjuva katmanları böyle değerlendirmektedir PDA oportünizmi. Bir tarafta işbirlikçi burjuvazi: bu, «işbirlikçi burjuvazi» terimiyle, PDA gençleri olarak hakim büyük burjuvaziyi kastetse gerek. Öte yandan, mali sermayeyi de içine alan «parazit» burjuvazi ve karşısında onun etkinliğini kurtmaya çalışan rakibi sanayi burjuvazisi: bu iki katman da, her halde, «işbirlikçi» burjuvazinin iki ayrı kanadı. Yani: parazit mali burjuvazi ve tüccarlara karşı işbirlikçi sanayi burjuvazisi! Ve işte bu, Türkiye'de çağdaş burjuvazinin iç çelişkisi... Şöyle yazıyorlar:

«Söz konusu olan, Türkiye'nin emperyalizme bağımlılığın derinleştirilmesidir.

«Burjuvazi bu yolda, kendi iç gelişmesini çözümlenmeye mecbur olacağı bir noktaya gelmiş görünmektedir. Bugün için yapılmak istenen, burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında gelir dağılımını yeniden düzenlemek, geri kalınlığına yağması kavgasında kapkaççı-parazit unsurlar yerine emperyalizme daha yakın unsurları hakim kılmak gibi görünüyor.» (PDA, s. 21, sf. 247)

Kapkaççı-parazit unsurların yerini almakta olan «emperyalizme daha yakın unsurların bu yakınlığının ne demek olduğundan önce, bu yakınlığın özünü de tayin eden, «daha yakın» burjuvazinin esas niteliğini görelim. Yukarıda aktardığımız paragrafın bir öncesinde, PDA oportünistleri, gerek burjuvazinin iç gelişmesine gerekse bu «emperyalizme daha yakın unsurların» niteliğine açıklık getiriyorlar:

«Vergi kanunlarıyla hakim sınıflar içinde tasfiye edilmek istenen tek unsur spekülasyoncu değildir. Özellikle akar sahiplerinin, rantiyelerinde bugünkü önemlerinin azaltılması için Emlak Vergisi, Gayri Menkul Kıymet Artış Vergisi, gibi tedbirlere başvurulmuştur. Fabrikaların Bina İnşaat Vergisinden tamamen istisna edilmesi yoluyla sanayi burjuvazisi korundığı halde rantiyeler cezalandırılmak istenmekte. Ticaret burjuvazisi himaye görmektedir. Bu vergi tedbirleriyle yeni kurulmak istenen «İhracat ve Kalkınma Bankası» gibi girişimler birleşince, sanayi burjuvazisinin nasıl lehte muamele gördüğü daha iyi anlaşılmaktadır.» (PDA, s. 21, sf. 246-7)

PDA, hiçbir bulanıklığa yer vermeden bu «emperyalizme daha yakın unsurların» esas niteliğini söylemektedir: bunlar sanayi burjuvazisidir. Ve işte bu da, zıvalamanın şahıskasıdır. Mali sermaye egemenliği çağında sanayi burjuvazinin ve sınıfların yaratıcısı olarak gören, «devletin antagonist sınıf gelişmelerinin ürünü olduğu» şeklindeki Marksist-Leninist devlet teorisini inkar eden anlayış tekrar eleştirmekten yane kaçınıyoruz. Sadece bu pasajda dile gelen anlayış dahi, «Marksizmi mahrak» PDA'nın «burjuva devlet teorilerini ben yıkım» iddiasına köşüğünü göstermeye yeterlidir.

vazisinin hakimiyeti. Bu rekabetçi dönemde kalmıştır. PDA çağı şaşırmıştır. Çağ şaşırmamasının yanında, niteliğini de değiştirmiştir. Sanayici, ilerici, üretici güçlerin gelişmesinden yana emperyalizm tahlili yapmaktadır. Mali sermayenin değil, sanayi burjuvazisinin emperyalizme daha yakın unsur olduğu söylenmektedir. Onlara göre, emperyalizm ilerici ve devrimcidir. Çağımız, ilerici emperyalizm çağı olarak değişmiştir!

Ve işte PDA oportünizmi, bu temelde, emperyalizme bağımlılığın yada geri kalmışlığın emperyalizmin eli altında yağma edilmesinin ikinci aşamasına —parazit unsurların yerine sanayi burjuvazisinin hakimiyeti aşamasına— geçmekte olduğu değerlendirmesini yapmaktadır.

Onlar, emperyalizmle «yeni ilişkilerin söz konusu olduğu bir aşamadan söz ediyorlar:

«1970 devaluasyonu ise, yapılaş şekli ve iktisadi özellikleri bakımından, bundan öncekilerle beraberlikler gösterdiği gibi, bazı yenilikler de taşıyor. Hemen belirtelim ki, 1970 devaluasyonuna bu «farklı» özelliğini veren şey, emperyalizm ile yeni ilişkilerin söz konusu olacağı bir döneme girmekte oluşumuzdur.

«... 1970 devaluasyonunun esas hedefi... emekçi halkımızın sömürülmesinin daha da yoğunlaştırılması yoluyla, emperyalizmin buyurduğu bir «gelişme» türünü emperyalizmle daha sıkı ve sistemli bağlar kurarak sürdürmektir.» (PDA, s. 23, sf. 347)

PDA oportünizmi, emperyalizmle yeni ilişkiler kurulması tezinden hareketle, hakim sınıfların yapısında yeni bir değişiklikten de söz etmektedir. Gördüğümüz gibi, onlara göre, hakim sınıfların yapısındaki esas değişiklik, parazit-kapkaççı unsurların yerini sanayi burjuvazisinin alması yönündeki değişikliktir! Buna ek olarak, ikinci değişiklik ise, emperyalizmle yeni ilişkilere uygun tekellerin ortaya çıkmasıdır. Ve PDA'ya göre, bu değişiklikler içiçedir. Tek bir değişikliktir: Sanayi tekelleri doğmaktadır!

Önceden aktarmıştık: «... Emperyalizmle daha sıkı sıkıya bütünleşebilen büyük çapta üretim yapabilen ve tekelleri kapitalist şirket standartlarına göre çalışabilen, bol ve ucuz işgücünü sömürebilen, kısacası, daha üretken gibi görülebilecek olan bir burjuvazi», yani tekelleri sanayi burjuvazisi. İşte, «ikinci aşama»nın özü! Ve işte PDA'nın «işbirlikçi burjuvazisinin yapısında gördüğümüz değişim ve eğilimlerle... önümüzdeki dönemin iktisadi alanda gitgide keskinleşecek gelişmeleri»* tezinin özü...

PDA oportünizmi cehaletin verdiği cesaretle açık ve ıddialı konuşmaktadır: 1970'lerde «işbirlikçi burjuvazi»nin yapısı ve eğilimleri değişiyor! 1950'den sonra oluştuğunu söylediği mali sermayenin (siz mali aristokrasi anlayın), küçük üretim (ve haydi manüfaktür üretimini de katalım) temelinde meta mübadelesini düzenlemesi —ticaret—, toprak mülkiyeti üzerinde tefecilik ve —bunların feodal beylerin gücünü ve loncaların doğal sermaye ve ekonomisini çökertmeleriyle gelişen uluslaşma ve bu temelde— devletin, gidercek maliyenin gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan mali yağması spekülasyon ve tefeciliğin eski bankalar aracılığıyla yaygınlaşması yoluyla sömürüsünü sürdürmesi, yerini, büyük çapta üretime bırakıyor; sanayi burjuvazisi modern sanayi üretimi (büyük çapta üretim budur) yoluyla sömürüsünü sürdürmeye başlıyor! İşte, PDA'cı «işbirlikçi burjuvazisinin yapısında görülen değişiklik»in bir yönünün anlamı. Onlar büyük çapta üretime, bu yeni burjuvazinin başvurduğunu söyle-

* PDA, s. 23, sf. 350

diklerine göre, onun yerini almış olduğu eski kapkaççı-parazit burjuvazi —mali sermaye, diyordu PDA— ancak yukarıda anlatılan niteliğiyle tefeci-tüccarlar ve ticaretin gelişmesinin ileri dönemlerinde ortaya çıkan mali aristokratlar olabilir. Ve onlar, gerçekten modern büyük sanayiye dayanmazlardı. Onların ticari ve mali dalaveralarının dayandığı temel küçük üretimdi.

PDA oportünizmi «işbirlikçi burjuvazinin yapısında görülen değişiklik» in ikinci göstergesi olarak getirdiği, «bol ve ucuz işgücünün gereğince sömürülebilmesidir. İşgücünün gereğince sömürülemediği —sermaye henüz doğal sermaye durumundaydı, birikmiyor, değişim değeri olarak gerçekleşmiyor ve miras yoluyla intikal ediyordu—, zaten yasaklar ve serf ilişkileri sonucu işgücünün bol da olmadığı loncaları bir yana bırakalım. Manüfaktür dahi, üreticileri, emeklerinden başka mülkü olmayan işçiler olarak evrenselleşmiş bir sanayi üretimi temelinde bir araya getirmekten acizdir. Manüfaktürde işverenle üreticiler arasındaki ilişki para ilişkisidir ve ürünün dışında üretim aletleri de özel mülkiyet konusu olarak üreticilerin elinden çıkmış ve üreticilerin, işçiler olarak, işgüçleri de meta haline gelmiştir. Ama manüfaktür (sanayi üretimi), ticaretin yanında, hala ikincil durumdadır. Üreticiler sanayiın çarkları arasında, modern sanayide olduğu gibi, henüz sağlamca birleştirilmemiştir. Ticaret ise, küçük çapta üretimin ürünlerinin mübadelesi olarak görülmektedir. Mali aristokrasi, genelleşmiş ve maliyeyi ele geçirmiş tefecilik ve spekülasyon erbabı olarak, niteliği itibarıyla, üretim ile doğrudan bağlı değil. Ve bunlar, işgücü bol ve ucuz olmasına rağmen, onu gereği gibi sömürememektedir. Bu bol işgücü ise, daha mali aristokrasinin ve genel olarak ticari sermayenin hakimiyeti döneminde, meta üretimi gelişip para ekonomisi yaygınlaştıkça ve bu gelişim feodalizmin köleci bağımlılık ilişkilerini çözdükçe, özgürleşen işgücü olarak, ticari sermaye egemenliğine karşı gelişen ve manüfaktörü takiben dünya piyasasını kendi modern üretimi temelinde birleştirip fethetmeye yönelen sanayi burjuvazisi tarafından gereğince birleştirilmeye ve sömürülmeye başlanmıştır. Ve yine, PDA'nın yeni burjuvazisi («ikinci aşama» burjuvazisi) sanayi burjuvazisiyken; eski burjuvazisi («birinci aşama» burjuvazisi-mali sermayedarlar), modern sanayi kapitalizmini öncesi tefeci-tüccarlar ve bankerler oluyor.

PDA oportünizminin «işbirlikçi burjuvazinin yapısında görülen değişiklik» in üçüncü göstergesi olarak getirdiği, «yeni burjuvazi»nin «daha üretken gibi görülebilecek» bir burjuvazi olduğudur. Kısaca söylersek, ticari sermaye genel olarak alındığında üretken değildir ve hele mali aristokrasi tümüyle asalaktır. Modern sanayi burjuvazisi ise, üretkendir (sanayi sermayesi üretken sermayedir). Gerek büyük çapta üretimin, gerekse sermayenin üretkenliğinin esas göstergesi, genişleyen yeniden üretimin gerçekleşmesidir. Ve modern sanayi genişleyen yeniden üretim temelinde, onun evrenselleşmesiyle yükselmiştir. Ama ticari üretim, basit yeniden üretimdir ve ticari sermaye, meta dolaşımı dolayısıyla, üretimle, doğrudan olmayan ilişki içindedir. Bu nedenle, büyük çapta üretimin geçerli olmadığı şartlarda hakimiyetini gerçekleştirdiği gibi genişleyen yeniden üretimin bir unsuru olmadığı ve kendisi de genişleyerek yeniden üretilmediği için başlı başına alındığında üretken olmadığı açıktır. Banka ve sarraflar da aynı durumdadır. Yeni burjuvazinin (!) bu göstergesi (!) de, onun, sanayi burjuvazisi olduğunu ve 1950'lerde olduğu söylenen mali sermayenin ise, modern mali sermaye olmadığını; bu mali sermayedarların ancak eski mali aristokratlar olabileceklerini göstermektedir.

PDA oportünizminin «burjuvazinin yapısında görülen değişikliklerin diğer iki göstergesi olarak ileri sürdükleri ise, «emperyalizmle daha sıkı sıkıya bütünleşebilme» ve «tekelci kapitalist şirket standartlarına göre çalışabilme»dir. Bu «özellikler» ise, «yeni burjuvazi»nin, sanayi burjuvazisi olması yanında, bir de, tekelci olduğunu belirtmiş olmaktadır. Yani, yeni burjuvazi, tekelci sanayi burjuvazisidir! «Emperyalizmle daha sıkı sıkıya bütünleşebilme»si, yeni burjuvazinin, ticaret burjuvazisi ya da spekülasyoncu mali aristokrasi olamayacağını göstermektedir. Çünkü ticaret burjuvazisi, emperyalizmle ancak gevşek bağlara sahip olabilir ve onunla ticari işbirliğinde bulunabilir. Sebep, emperyalist sermaye, modern mali sermaye iken; ticaret burjuvazisinin sermayesinin, ticari sermaye olması, yani, iki sermaye ve iki burjuvazinin karakterlerinin farklı olmasıdır. Ve PDA, buradan hareketle, ticaret burjuvazisinin yerine, «emperyalizmle daha sıkı sıkıya bütünleşebilen» burjuvazinin sanayi burjuvazisi olabileceğini düşünmektedir! (Esasında herhangi bir bütünleşme söz konusu değildir, bir sermaye farklı nitelikte bir başka sermayeyle bütünleşemez, ancak kendisini yeniden üretebilir, farklı nitelikli sermayeler bir arada yan yana bulunabilir.) Ama onlara göre, bu sanayi burjuvazisi «basit» sanayi burjuvazisi değil, «tekelci kapitalist şirket standartlarına göre çalışabilen» tekamül etmiş bir sanayi burjuvazisidir!! Onlar böylelikle, sanayici bir tekelci kapitalizmden, sanayici mali sermayeden bahsetmiş oluyorlar. Parazit olmayan, üretken, büyük çapta üretim yapan; işgücünü gereğince sömüren, ama, tekelci ve emperyalizmle daha sıkı sıkıya bütünleşmiş sanayici mali sermaye!!! Şöyle yazıyorlar:

«... Türkiye'deki 'özel sektör'ün yapısındaki değişmelere ve bu sektör mensuplarının eğitilmesine... bir göz atmamız uygundur. 'Özel sektör'ün yapısı ve eğilimleri bakımından görülen şey genel olarak şudur: Bu sektör bünyesinde tekelleşme olmakta ve büyük ölçekli firmalar önemli bir hızla küçükler aleyhine gelişmektedir. Hızlı tekelleşme kapitalistler arası boğuşmada bir çok teşebbüsün amansızca biçilmesine yol açmaktadır. Sermayedar sınıf içindeki gelişmeleri keskinleştirmektedir. Bu tekelleşme eğilimi son günlerde yayınlanan Odalar Birliği anketinde çok açık olarak görülmektedir. Bu gelişmenin tekelci sermayedar zümrenin çok arzu ettiği bir gelişim olduğuna şüphe yoktur. Bunun en güzel örneği, 17 Ağustos tarihli Milliyet gazetesinde Vehbi Koç'la yapılan konuşmada ortaya çıkmaktadır. Koç orada, Japon tekellerini örnek göstererek sadece üretimi değil, ticaret, ulaştırma, ihracat vs. alanları da kapsayan büyük şirketlerin zorunluluğundan ve rasyonallığından söz etmektedir.» (PDA, s. 23. sf. 348) (abc)

Devlet tekellerini, tekelci devlet kapitalizmini tümüyle gözardı edip yalnız şu mahut «özel sektör»le ilgilenen, devleti kötülüklerden tenzih eden PDA oportünizminin burada söylediklerinin anlamı; Türkiye'de üretimin (sanayi üretiminin yoğunlaşmasından söz ediyorlar, ama onu da tefeci-tüccar ve mali aristokratlara yoğunlaştırıyorlar, sermaye birikimini bunlar yapıyor!!) yoğunlaştığı ve tekellerin doğmakta olduğu değil midir? İşte, iç dinamik yoluyla —yarı-sömürgecilik olgusunu inkar eden— tekelleşme gerici tezi. Ama biz bununla ilgilenmeyeceğiz (önceden üzerinde durmuştuk). Burada daha da önemli iki gerici tez şunlardır: Rasyonel olmayan parazit unsurların-PDA bununla mali sermayeyi kastediyordu— yerine büyük şirketlerin (tekellerin) rasyonallığı, ve ikincisi tekelleşmenin göstergesi olarak mali sermayenin değil, «büyük ölçekli firma-

ların (sanayi şirketlerinin) gelişmesinin alınması. Burada, yine, PDA'cı tekelleşme anlayışının özündeki sakatlık sırtılmaktadır: Tekeller, sanayi sermayesinin, mali sermayeyi tasfiyesi temelinde doğmaktadır!!

PDA oportünizmi, tekeller ve mali sermaye olgusunu çarpıtmaktadır: onlar çağımızı --emperyalizm = tekelci kapitalizm = mali sermaye egemenliği çağı-- çarpıtmaktadırlar. Kapitalist tekel, mali sermayeye dayanır. Tekelci sermaye, sanayi sermayesi değil, mali sermayedir ve bu sermaye, üretimin yoğunlaşması ve sermayenin yoğunlaşması ile bankaların eski («mütevazi aracı») rollerinden sıyrılmaları temelinde, sanayi sermayesiyle banka sermayesinin iç içe geçmesiyle oluşmuştur. Tekelci kapitalizmin kalbi bankadır. Tekelci kapitalizm, firmalara ya da şirketlere bakılarak değil, ancak ve ancak, mali sermaye sistemine ve bu sistemin kalbi bankalara bakılarak incelenebilir. Firmaların varlığı, firmalar arası rekabet, firmalar arası gelişmeler vs. şeklinde çeşitli sanayi işletmelerini temel alan değerlendirmeler, ancak, serbest rekabetçi dönemde yapılabiliyordu tekelci dönemde değil. Tekelci dönemde, birkaç dev banka tüm ulusal ekonomiyi; birkaç dev ülkedeki 8-10 dev banka, tüm dünya ekonomisini kontrol altında tutmaktadır. İstedığı kadar büyük olsun, fabrikalar, işletmeler ve firmalar, bankaların (mali sermayenin) kontrolundadırlar ve bir günde, bir dev bankanın elinden diğerine geçebilmektedirler. Tekelci kapitalizm, asalak, rantiyeye ve kupon-kesici kapitalizmdir, sanayi sermayesi ve sanayi işletmelerine değil, mali sermayeye, bankalara dayanan kapitalizmdir.

Kautsky'i eleştiren Lenin, «emperyalizmin ayırıcı özelliği sanai sermayede değil mali sermayededir»* diyor, ve bununla mali işlemlerin, bankaların hakimiyetini belirliyordu. «Gelişme çizgisinde ilk çıkışını küçük tefecilikle yapan kapitalizm, bu çizgiyi büyük tefecilikle sona erdirmektedir»** diyordu. Lenin, elbette kapitalizmin son aşamasına —tekelci kapitalizme— damgasını vuran şeyin, üretken sanai sermayesi değil, büyük tefecilik yapan rantiyeci mali sermaye olduğunu belirtiyor. Bankalar üzerine ise, Lenin'in şunları yazdığını görüyoruz:

«Bankalar geliştikçe ve az sayıda kurumlar halinde yoğunlaştıkça mütevazi araçlar olmaktan çıkıp, belli bir ülkenin yada bir çok ülkenin ilk madde kaynaklarının ve üretim araçlarının çoğunu kapitalistlerin ve küçük patronların nakdi sermayelerinin hemen hemen bütünü emirlerinde bulunduran muazzam tekeller haline gelirler. Birçok mütevazi aracının böyle bir avuç tekelci haline gelmesi, kapitalizmin kapitalist emperyalizme dönüşmesinin temel süreçlerinden birini meydana getirmektedir.» (Lenin, Emperyalizm, sf: 39-40) (abç)

Eskiden hammadde kaynakları (üzerinde tekel kurulmamış haliyle) ve üretim araçları sanayicilerin elindeyken, şimdi bankaların emrindedir. Para-sermaye ise, hemen tamamıyla banka hakimiyetindedir.

Yine Lenin'in bankalar ve mali sermayeyle ilgili son formülasyonu şöyledir:

«Eskiden mütevazi birer aracı olan bankalar, bugün mali sermaye tekelini ellerinde tutmaktadırlar. En ileri kapitalist ülkelerdeki beş büyük bankanın üçü, sanai sermayenin ve banka sermayesinin «kişisel birliği»ni gerçekleştirmiş; bütün bir ülkedeki sermayelerin ve nakdi gelirlerin en

* Lenin, Emperyalizm, sf: 113

** Lenin, Emperyalizm, sf: 68, abç

büyük kısmını denetimlerine almış bulunuyor. Günümüz burjuva toplumunda, istisnasız, bütün kurumların üstünde sınıksı bir bağımlılık ağı germiş bir mali oligarşi: Tekelin en çarpıcı özelliği budur.» (Age, s. 155)

PDA oportünizmi, sınai sermayeyi, mali sermayeden ayırarak; hatta mali sermaye hakimiyetinin yerini, «ikinci aşamada» tekeli sermayesi»nin hakimiyetinin almakta olduğunu söyleyerek ne derecede Leninizmi uyguluyor? Onlara göre, mali sermaye, tekeli ellerinde tutan, üretim araçları ve hammadde kaynaklarını emirlerinde bulunduran, hemen tüm sermayeleri ve nakdi gelirleri denetimine almış mali oligarşinin dışında, orta sınıf olmayan bir sanayi burjuvazisi vardır. Onlara göre, mali oligarşi, «istisnasız bütün kurumların üstünde sınıksı bir bağımlılık ağı germiş» değildir, «büyük ölçekli firmalar», «rasyonel» çalışan şirketler vs. böyle bir «ağ» tanımamaktadır. Ama, bunlar, sadece «onlara göre»dir. Lenin'e göre değil. Sanayi sermayesiyle mali sermayeyi, sanayi burjuvazisiyle mali oligarşiyi, Lenin'in dediği «kişisel birliği»nin gerçekleşmesinin aksine, karşı karşıya koyduğuna dair PDA'dan epeyce aktarma yaptık. Son olarak, hakim sınıflar içindeki çelişmeler dolayısıyla, çeşitli hakim sınıf «kesimleri»nden bahseden bir PDA pasajı alalım:

«Halkımızın güçlenen mücadelesi ve ekonomik buhran, hakim sınıflar içindeki gelişmeleri de keskinleştirmektedir.

«Bu gelişmeler, çeşitli menfaat grupları ve siyasi akımlar arasında hızla şiddetlenen çatışmalara yol açmaktadır. Hakim sınıflar, yığınların gelişen ve güçlenen mücadelesi karşısında parçalanmakta ve dağılmaktadır. Orta burjuvazinin çeşitli kesimleri, tefeci-tüccar sermayesi, toprak ağaları, spekülasyoncu unsurlar (Altını çizen PDA, biz de çiziyoruz,-PB) sanayiciler, ithalat ve ihracatçılar arasındaki menfaat mücadelesi, önemli siyasi ayrılıklar safhasına varmıştır.» (PDA, s. 27, sf. 181-182)

İlk önce, «orta burjuvazinin çeşitli kesimleri»ni hakim sınıfların dışına alalım. Orta burjuvazi, bütün kesimleriyle bir ara sınıftır, hakim sınıf değildir. Üst kesimi, emperyalizm ve komprador-tekeli kapitalizmle, feodalizmle oldukça güçlü bağlara sahip olmakla birlikte, yine onların baskısı altındadır. Orta burjuvaziyi hakim sınıf olarak görmek, yine emperyalizm (ve onun güdümünde uzantı olarak gelişen komprador kapitalizmi) olgusunu ve bunların Türkiye ekonomisiyle ilişkilerini çarpıtan PDA mantığının doğal bir ürünüdür. Onlar, Türkiye burjuvazisini, bağımlı olsa da, milli bir sınıf olarak alıyor ve yapısıyla tam da bu anlayışa uygun düşen orta burjuvaziyi de, ülkemizde hakim burjuvazinin bir kesimi olarak değerlendiriyorlar. Geçelim.

Önemli olan, PDA oportünizminin, —diğer kesimleri bir yana bırakırsak— spekülasyoncu unsurlar, sanayiciler, ithalat ve ihracatçıları birbirlerinden ayrı hakim burjuva sektörler olarak, sanki serbest rekabetçi kapitalizm şartları geçerliymiş gibi, karşı karşıya getirmesi ve mali sermayeyi basit spekülasyonculukla sınırlamasıdır. Onlar, kapitalist mali sermayenin, banka sermayesiyle sanayi sermayesinin kaynaşması demek olduğunu; bankaların, bu sermayeyi tekelinde bulundurdıklarını inkâr ederek, yani Lenin'i düzelterek, egemen burjuvazinin içinde sanayicilerle spekülasyoncu unsurların çıkar çatışmasından bahsediyorlar. Mali oligarşinin baskısı altındaki orta tabakalar, örneğin küçük sanayiciler için, bu, doğrudur. Ama PDA revizyonistleri, iki hakim sınıf kesimi olarak, sanayiciler ve «spekülasyoncu unsurlar»ın çatışmasından söz ediyorlar. Bakalım Lenin, sanayi-banka ilişkisi üzerine ne diyor:

«Ayrı ayrı kapitalistler birleşerek, bir tek kollektif kapitalist mey-

dana getiriyorlar. Bir çok kapitalistin ticari hesaplarını tutmakla, bankalar, aslında, sadece teknik ve yardımcı bir işlem yapmaktadır. Ancak bu işlemler muazzam ölçüde yaygınlık kazandığı zaman görüyoruz ki, bir avuç tekelci, bütün kapitalist toplumun sınai ve ticari işlemlerini kendi isteklerine bağ kılıyor; bu tekelci grup, bankalarla ilişkileri, cari hesaplar ve başka mali işlemler sayesinde, ilkin, kenarda kalmış kapitalistlerin durumlarını tam bir şekilde öğrenebilir, sonra kredileri azaltıp çoğaltarak ya da kolaylaştırıp zorlaştırarak onlar üzerinde bir kontrol kurabilir, onları etkisi altında tutabilir, nihayet onların kaderlerini tam anlamıyla elinde tutabilir, girişimlerdeki gelirleri tesbit edebilir, onları sermayeden yoksun bırakabilir ya da sermayelerinin büyük ölçüde artmasına izin verebilir, vb...» (Lenin, Emperyalizm, sf. 44-45) (abc)

Açıkça görülüyor ki, banka, sınai ve ticari işlemleri kontrol edebiliyor, kendisi sınai ve ticari faaliyete yöneliyor. «Sınai işletme, gitgide daha büyük ölçüde bankaya karşı bağımlı olmaya başlar.»* Evet, «sanayici»lerin ya da «büyük ölçekli firmalar»ın (onlar bankaların ölçeğine göre pek küçük ölçeklidirler) bağımsızlığı ya da yeniden hakimiyet kurmaları (tekelci kapitalizmin şu «ikinci aşama»sı) değil, tersine, tekelleşen bankaların cari, sınai ve ticari işlemleri kontrolüne aldıkça, kapitalizm gelişim çizgisini «büyük tefecilikle sona erdirmektedir.»

«Modern kapitalist toplumun bir kaç yüz finans kralı arasında, bir çeşit sistematik iş bölümü meydana gelmektedir.» (Lenin, Age, s. 53)

«... banka sermayesi ile sanayi sermayesi içiçe bir durum kazanıyor; başka türlü söylersek, bankalar gerçek anlamda 'evrensel' karakter taşıyan kurumlar haline dönüşüyor.» (Lenin, Age, sf. 54-55)

Ve son olarak, Lenin'in, PDA oportünistleri gibi, mali sermayeyi spekülatif ve üretken (sanayi) sermaye olarak bölümlere ayıranlar hakkında söylediklerini görelim:

«Ayrıca yazar, yatırılmış banka sermayelerini 'prodüktif' (sanayi ve ticaret alanlarında) ve 'spekülatif' (banka ve para işlemlerine uygulanmış) sermaye olarak ikiye ayırıyor. Böylece E. Ağahd kendine uygun düşen küçük burjuva reformist görüşüyle, kapitalist düzen içinde bu iki çeşit yatırımı birbirinden ayırmayı ve ikincisini yok etmeyi hayal ediyor.» (Lenin, Age, sf. 65) (abc)

PDA da, aynı küçük burjuva reformist görüşle, aynı hayali yaymıyor mu?

PDA oportünizminin sanayi tekellerinden bahsetmesi ve mali sermayeyi sanayi sermayesine tasfiye ettirerek, sanayicilerin lehte muamele gördüğünü, spekülasyoncuların ve ticaret burjuvazisinin cezalandırılmak istendiğini ve himaye görmediğini söylemesi, şaşkınlık örneklerindendir. Bir tarafta mali sermayenin, öte tarafta sanayi sermayesinin olduğu çağ, serbest rekabetin gelişerek ticari —mali tekelci yıkmakta olduğu, feodal beylerin ve ticari tekellerin, mali aristokratların egemen olduğu 1800'ler öncesi çağdır. Ne bu çağın tekelci kapitalizm çağıyla ilişkisi vardır ve ne de bu eski çağın egemen gücü mali aristokratların çağımızın mali oligarşisiyle. Ve ne de sanayi burjuvazisinin mali aristokrasiye karşı çıkarak geliştiği serbest rekabetçi gelişme döneminde, devlet, mali aristokrasi (spekülasyoncu unsurlar vs.) ye karşı sanayi burjuvazisini kayırır. Bu dönemde devlet, mali aristokrasinin, feodallerin

* Lenin, Age, sf: 52

elindedir ve devlet müdahaleleri, sanayi burjuvazisine karşı ve mali aristokrasi lehine işler. PDA oportünizmi çağı şaşırmakla kalmıyor, tüm çağları yozlaştırıyor.

Mali aristokrasi ticari tekel üzerinde yükselmiştir. Sermayesi ticari sermayedir. Mali oligarşi, kapitalist tekel üzerinde yükselmiştir, sermayesi sanayi sermayesiyle banka sermayesinin içiçe girdiği kapitalist mali sermayedir. Günümüzde sanayi sermayesinin mali sermayeyi tasfiyesinden bahsetmek, kapitalizmin küçük tefecilikle başlayan gelişim çizgisini büyük tefecilikle sona erdirmekte bulunduğunu; tekelci kapitalizmin, kapitalizmin son aşaması ve sosyalizmin arifesi olduğunu inkâr etmek ve emperyalizm çağından tekrar sanayi kapitalizmi çağına geçildiğini iddia etmektir, gülünç olmaktadır, gericiliktir. Emperyalizm çağında sanayi kapitalizmi çağına tekeller («sanayi tekelleri» dedikleri) geri götürdüğü (!) için, bu tez, tekellerin, emperyalizmin acayip bir ilerici ve devrimciliği tezidir. Bu gerici bir tezdur. Sosyalizm yerine kapitalizmi, proletarya yerine burjuvazinin bir kesimini (sanayi burjuvazisini, onu emperyalizme daha sıkı bağlanmış burjuvazi diye tarif ettikleri hatırlanırsa, genel olarak emperyalizmi), proletarya diktatörlüğünün yerine burjuva diktatörlüğünü, hem de emperyalizmin güdümündeki komprador-feodal diktatörlüğü savunmaktadır. İnsan, «ben proletarya diktatörlüğünü savunuyorum» dediğinde, onu, savunmuş olmaz. Çünkü devlet iradi bir kategori değildir. Belli üretim ilişkileri ve sınıf zıtlıkları üzerinde yükselir. Soyut laf etmek kolaydır, ama bir şey göstermez, «ayinesi ıştır kişinin, lafa bakılmaz».

Devlet ve Mali Sermaye

PDA oportünizmi, mali sermaye ve tekellerle devletin ilişkisini, somut olarak nasıl koymaktadır? Onlar, mali sermaye egemenliği çağında devleti nasıl değerlendiriyorlar? İşte bu konuda söyledikleri:

«... Bankalar sistemi, 1950'den bu yana Türkiye burjuvazisi içinde kilit noktaları elinde tutan bir mali sermayenin (finans-kapital) teşekkülüne sebep oldu. Ve bu mali sermaye, varlık nedenine bağlı olarak bu bankalar sistemini gitgide geliştirdi...

«Bugün (Temmuz 1970 tarihinde yazıyorlar-PB) iktisadi hayatın işleyişine, devlet kesimi dışında kalan bütün kredi ve harcama işlemlerine kumanda eden bankalar sistemi...» (PDA, s. 21, sf. 243) (abc)

Bankalar sistemi, yani mali sermaye, kilit noktaları eline geçirmiş, iktisadi hayatın işleyişine kumanda ediyor, ama, tek istisna devlet kesimi! Mali sermaye, devlet kesimine (devlet harcamaları, kredileri, yatırımları vs. kastediliyor) kumanda edemiyor! Devlete kumanda edemiyor, maliyeyi, dış borçları vs. resmen elinde tutan devleti yönetemiyorsa, bu nasıl kumandanlıktır? Bu nasıl mali sermaye egemenliğidir? Devlet sınıflar üstü müdür, ya da ekonominin sadece bir «kesimi» —devlet kesimi— üzerinde yükselen bir üst yapı mıdır? Emperyalizm döneminin kaçınılmaz olguları olan mali oligarşi (bir avuç mali sermayedar zümresinin iktidarı) ve tekelci devlet kapitalizminin varlıklarının inkarı bir yana; bu, devletin aklanması değil midir? PDA, çürüyen kapitalizmin —tekelci kapitalizmin— ve onunla içiçe geçen feodalizmin üst yapısı kokuşmuş komprador-feodal diktatörlüğü aklamaktadır. Onlar, parazitliği, çürümüşlüğü vb., sadece mali sermayeye aitmiş gibi göstererek; devleti, mali sermayeden ayırarak, onu çürümüşlükten arındırmış olmuyorlar mı? Devlet, ekonomiden ve hakim sınıflardan soyutlanmıyor mu, böylelikle? Bu soyutlamanın

sonucu olarak, kötülüklerin dışında tutulmuyor mu, devlet? Daha açık olarak şöyle yazıyorlar:

«Siyasi iktidar işbirlikçi burjuvazi —taşra mütegalibesi koalisyonunun elinde olduğu sürece iktisadi devlet teşekkülleri ekonomi için de bir kenara itilmeye veya **YOZLAZTIRILARAK** tamamen emperyalizmin hakimiyetini perçinlemek yolunda çalıştırılmaya mahkumdur.» (PDA. s. 21. sf. 252) (abc)

«Devlet kesimi» üzerine bu yalanlara ne demeli? İktidar, işbirlikçi burjuvazi ve özellikle «işbirlikçi burjuvazi içindeki hakim finans-kapital kesiminin»* ve onların diğer gerici müttefiklerinin «elinde olduğu sürece iktisadi devlet teşekkülleri ekonomi içinde bir kenara itilmeye mahkum»muş. Bu, ne biçim devlet tahlilidir? Devlet, bu halde, Mustafa Kemal'in «devrimci» devletidir! «Hakim finans-kapital kesimi»nin devleti değildir de, bunlar devleti sabote ediyorlar! «Devlet kesimi»ne haksızlık yapıyor mali sermaye doğrusu...

Onlar, devleti sınıflar üstü bir anlayışla değerlendirdiler diye sağa sola «eleştirir» yöneltir, örneğin Aydınlık'ın 81. sayısında «Mahir Çayan, Marksist ordu ve devlet teorisini reddetmektedir» (sf: 24) diyerek böbürlenirlerken, gözlemlerindeki mertegi görmüyorlar. «Özel sektör» ya da «özel teşebbüs» ile «devlet teşebbüsleri» ya da bürokrat burjuvaziye karşı karşıya koyan ve birincilere karşı ikincilerin gelişmesini ve «egemenliğini» savunan PDA oportünizmi, noktası noktasına Doğan Avcıoğlu'nu taklit etmektedir.

Türkiye ekonomisinin önemli bir kesimi, doğrudan devletin elindedir ve daha da büyük bir kesim devlet eliyle harekete geçirilmektedir. Bunlar, mali sermayenin karşısında mıdır? Bir mali sermaye kontrolü ve egemenliği ve bir de bundan ayrı devlet kontrolü ve egemenliği mi vardır? PDA'cı bakış açısını belirleyen, iktisadi devlet teşekküllerinin tam bir yiyici çiftlik ve talan alanı durumunda, verimsiz işletmeler olmasıdır. Onlar bunun kabahatini, «özel teşebbüsçü»lere yüklemekte ve bu durumu, devlet teşekküllerinin «ekonomi içinde bir kenara itilmesi» olarak nitelendirmekte, DEVLETİNİ savunmakta ve devlet işletmelerinin mali sermaye elinde böyle kötü bir duruma düşürülmesine gönüllü razı olmamaktadırlar. Oysa, iktisadi devlet teşekkülleri, «ekonomi içinde bir kenara» itilmemiştir; tam tersine, yağmacı tekeli kapitalist ekonomi içinde çok önemli bir yere sahiptir. Vergiler ve kamu harcamalarıyla, devlet yatırımları, ihaleleri, kredileri, borçlanmaları vb., genel olarak tüm devlet imkânları mali sermaye tarafından yağmalanmaktadır. Ve iktisadi devlet teşekkülleri, bu yağma alanlarının en önemlilerinden birisidir. Mali sermaye, devlete —kendisi devletine— kötülük yapmamakta; onu ve onun eliyle işletilen teşekkülleri bir kenara itmemektedir. Mali sermaye, ezilen halkın yağmalanmasında, devlet imkânlarından yararlanmakta ve iktisadi devlet teşekküllerini bu yağmalamanın araçlarından birisi olarak kullanmaktadır. PDA oportünizmine gelince, o, devleti ulvi bir güç, dokunulmaz ve iyilik timsali bir mekanizma olarak gördüğü için; devletin, bu yağmacı faaliyete katılmadığını; mali sermayenin devlete kumanda etmediğini, iktisadi devlet teşekküllerini sabote ettiğini söylemektedir. Devlet, mali sermayenin yağmasına katılmadığı için, «ekonomi içinde bir kenara itilmeye mahkum» olmaktadır, onlara göre. Bu, PDA'ya göre, mali sermaye ile ilişkisinde ve bu ilişkinin gelişiminde, devletin ve devlet işletmelerinin birinci muhtemel rolü ve yeridir.

* PDA s. 21, sf: 251

İkinci ihtimal olarak, ileri sürdükleri ise, gerçekten çok daha ilginçtir ve saheser bir tahlil (!) eseridir. Onlar, siyasi iktidar, «işbirlikçi» burjuvazinin (onun «hakim finans-kapital kesiminin») ve «taşra mütegallibesinin elinde olduğu sürece» iktisadi devlet teşekküllerinin yozlaştırılacağından çekinmektedirler. Ne demektir bu yozlaştırılma? Kim yozlaştıracaktır? Kimi yozlaştıracaktır? PDA oportünizmi, devletin ve onun iktisadi teşekküllerinin yoz olmadığını düşünmektedir. Bunlar, iyi ve ilerici-devrimci kuruluşlardır! Ah! şu işbirlikçiler ya da parazit mali sermaye, devleti de parazitileştirecek, yozlaştıracak! İktidarda «işbirlikçi burjuvazi» vardır, mali sermaye vardır; ama devlet, onların devleti değildir, devlet teşekkülleri onların egemenliğinde değildir! Devlet, ya sınıflar üstüdür, ya da iktidarda sömürücü parazit hakim sınıflar olmasına rağmen, devlet onların değil, örneğin işçilerin devletidir! Yoksa devlet teşebbüslerinin yozlaştırılacağı düşünülebilir mi? Bunlardan çıkan anlam, siyasi iktidar «işbirlikçi burjuvazi-taşra mütegallibesi koalisyonunun elinde» denmesine ve bu sınıflar hakim sınıflar olarak nitelendirilmesine rağmen, devletin, bu hakim sınıfların devleti olmadığıdır.

Emperyalizmle devletin ilişkisi üzerine söylenenler de, aynı mantığın ürünüdür. İktisadi devlet teşekkülleri yozlaştırılacak, «tamamen emperyalizmin hakimiyetini perçinleme yolunda çalıştırılacak»mış! İktisadi devlet teşekkülleri, emperyalist zincirin dışında mıdır? Onlar, milli ekonomiyi mi temsil ediyorlar? Devlete hakim olan mali sermaye, tekelci devlet kapitalizmi milli ekonominin unsuru mudur? Milli midir? İktisadi devlet teşekküllerinin sermayesi milli sermaye midir? Sanayi sermayesi midir yoksa? Devlet, emperyalizmin tahakkümünün aracı değil midir? Yoksa, ülkemiz üzerinde emperyalist tahakküm yok mudur? Türkiye, devlet teşekküllerinin bağımsızlığı itibariyle ekonomik bağımsızlığına, devletin bağımsızlığı itibariyle da siyasi bağımsızlığına mı sahiptir? (*)

PDA oportünizmi, mali sermaye oligusunu çarpıttığı gibi; mali oligarşiyi reddetmekte, emperyalizm çağının, mali oligarşinin egemenlik çağı olduğu; mali sermayenin ulusal ve uluslararası alanda devlet ikrazları, borçları, krediler ve yatırımlarını kontrolunda tutup azami kârlar elde ettiği, devlet tekeliyle özel tekelliliğin içiçe girdiği (tekelci devlet kapitalizmi) ve tekelin evrenselleştiği; «devlet cihazının tekellere bağımlılığı»**, devletin sınıflar üstü bir kurum olmayıp bu ekonomik egemenliğin üst yapısını oluşturduğu ve tekelci kapitalizm çağı devletinin rantıye-devlet olduğu Leninist tezini revizyondan geçirmektedir.

Tekelci kapitalizminin özü, tekellerdir; mali sermaye oligarşisinin egemenliğidir. Tekelci kapitalizm, bir tarafta «iktisadi devlet teşekkülleri», öte tarafta parazit ya da sanayici «özel teşebbüsler»in birbirinden tecrit edilmiş, farklı üretim ilişkilerini temsil eden ekonomik birimler halinde varlıklarını sürdürdükleri bir yapı olarak gelişmez. Mali sermaye sistemi, ister devlet yatırımları, kredi ve borçları, isterse özel kapitalistlerin yatırım ve mali dalaveraları olsun; ister devlet ister özel teşebbüsler olsun, tüm yatırım, kredi vb. ve işletmeleri tek bir kapitalist örgüt oluşturur. Bu merkezileşme, tek bir ulusal ekonomi sınırlarına da sığmaz; uluslararası mali sermaye sistemi, —kendi içinde

* Geçmişte açıkça evet diyemedikleri bu sorulara bugün gerine gerine evet diyorlar.

çelişmeleriyle birlikte— tek bir kapitalist dünya sistemi demektir. Lenin, «... bütün ülkeyi kaplayan sık bir mali kanallar şebekesini bütün sermayeleri ve gelirleri merkezileştirerek, binlerce işletmeyi tek bir milli kapitalist örgüte yada tek bir dünya kapitalist örgütüne dönüştürerek hızla yayıldığı görülüyor.» (*) derken bunu kastediyordu.

Mali sermaye egemenliği, devlet işletmeleri ve kamu kuruluşlarını dışında bırakan bir egemenlik değildir. Ezilen sınıfların yağmalanmasını organize eden araçların en önemlilerinden biri olan devleti elinde tutmayan bir mali sermaye egemenliğinden söz edilemez. Ve mali sermaye, ekonominin belli bir kesimine değil, tüm ekonomik hayata hükmeder. Mali sermaye egemenliği, bir avuç mali oligarkın egemenliğidir ve bir kaç yüz büyük bankacı - sanayici ve devlet adamı, banka ve şirket yönetim kurullarında ve hükümette koltukları paylaşarak mali oligarşiyi oluştururlar. Lenin, «... kapitalist tekeller 'yönetiminin', meta üretimi ve özel mülkiyet rejimi içinde kaçınılmaz bir şekilde mali oligarşi egemenliği haline geldiğini»(**) söylüyor. Yine Lenin, bu egemenliğin, bankalar, sanayiciler ve hükümetinin «kişisel birlik» oluşturmaları, yekvücut olmalarıyla gerçekleştiğini belirtiyor:

«Bankalar ve büyük ticari ve sanai işletmeler arasında bir çeşit kişisel birleşmenin, hisse senetleri alım yoluyla bir kaynaşma olayın geliştiği, bunun da sanai ve ticari işletmelerin denetim (yada yönetim) kurullarına banka müdürlerinin geçmesiyle yada tersinin olmasıyla, gerçekleştiği de görülmektedir...

«Bankalar ve sanayilerin «kişisel birlik»i, hükümet ile bunlar arasındaki «kişisel birlik»le tamamlanmıştır.» (Lenin, Age, sf. 50)

Bunu 1910'lar Almanya'sı için özelleştiren Lenin :

«Belki bugün Almanya'da, tröstlere değil sadece kartellere rastlanıyor; ama yine de, Almanya, üç yüzü aşmayan büyük sermaye tarafından yönetilmektedir. Üstelik bu sayı, gittikçe azalmaktadır.» (Lenin, Age, sf. 46)

PDA oportünizminin, iktisadi devlet teşekküllerini temize çıkarmasının ve «yozlaştırılmalarına» karşı çıkmasının tam tersine; Lenin'in devlet teşekkülleriyle özel teşekküller, daha doğrusu, devlet tekeli ile özel tekeller arasındaki ilişki ile ilgili görüşü ise şöyledir:

* «Banka kodamanları, ummadıkları bir yerde, devlet tekelinin işe el atmasından korkar görünüyorlar. Ancak şurası da basbelli ki, bu korku, aynı dairenin iki yönetici bölümünün arasındaki rekabetin çerçevesini aşmamaktadır. Çünkü, bir yandan tasarruf sandıklarına emanet edilmiş milyonlar kesinlikle yine bu aynı (aç. Lenin) kodamanların emrinde demektir: öte yandan, kapitalist toplumdaki devlet tekeli, aslında, şu yada bu sanayi arasında iflas sınırına gelmiş milyonerlerin gelirlerini arttırmak ve teminat altına almak için kullanılan bir araçtan başka bir şey ifade etmemektedir.» (Lenin, Age, sf. 43-49) (abc)

Yine Lenin, daha ileride, «... mali sermaye döneminde özel tekeller ile devlet tekellerinin nasıl içiçe bir durum gösterdiğini, ikisinin de, dünyanın paylaşılması amacıyla en büyük tekeller arasındaki emperyalist mücadele halkalarından başka bir şey olmadığını»(***) tespit etmektedir.

(*) Lenin, Emperyalizm, sf: 43, abc

(**) Lenin, Age, sf: 60

(***) Lenin, Age, sf: 124

PDA oportünizminin devleti aklamalarına karşılık, Lenin tereddütsüzdür; o, devletin biçimlenmesinin, ekonomik hayattan; tekelci kapitalizmde, mali sermayeden ve onun rantıye ve asalak yapısından ayrı olamayacağını belirtmektedir:

«... 'rantıye-devlet', ya da tefeci-devlet kavramı, emperyalizmi işleyen iktisad literatüründe sık sık kullanılan bir deyim olmuştur. Dünya, bir avuç tefeci-devlete ve bir borçlu devletler çoğunluğuna bölünmüş bulunmaktadır.» (Lenin, Age, sf. 125)

«Rantıye-devlet, asalak ve çürüten kapitalizmin devletidir.» (Lenin, Age, sf. 127)

Lenin'in emperyalist ülkeler üzerine yaptığı bu değerlendirmeler, geri ülkeler açısından geçersiz midir? Hiç de değil. Genel olarak tekelci kapitalizme özgü muhteva, hem emperyalist hem de geri, uluslararası mali sermaye sistemi içinde yeralan tüm ülkeler için geçerlidir. Fark, geri ülkelerin uzantı tekellerinin, dünyanın paylaşılması mücadelesinin tayin edici halkaları olmasındadır. Fark, geri ülke devletleri, kendileri de tefeci ve rantıye devletler durumundayken, büyük tefeci - devletlere borçlu ve bağlı olmalarındadır. vb. Yoksa, ne mali sermaye egemenliği, ne tekellerle devletin ilişkisi ve ne de devlet tekelleriyle özel tekellerin içiçe girmesi bakımından ileri ve geri ülkeler öz olarak bir farklılık göstermezler. Sosyalizmden geri dönen emperyalist ülkeleri bir yana bırakarak, normal gelişme seyrini izlemiş emperyalist ülkeleri kıstas alırsak, geri ülkeler tekelci kapitalizminin devletçi özelliğinin nispeten daha belirgin olduğunu görürüz. Neden, geri ülkelerde, emperyalizm dönemi öncesi aşamada ileri bir kapitalist gelişme görülmemesidir. Gelişmiş ülkelerde serbest rekabet, şartlarındaki bireysel kapitalistlerin yükselişi önemli sayıda geri ülkelerde ve ülkemizde görülmemiştir ya da hiç denemek kadar az (ya da biraz daha fazla) görülmüştür. Ve emperyalizm bu ülkelere, devlet kanalıyla, özellikle yüksek bürokratları satın alıp kompradorlaştırarak girmiştir. Sermaye ihracı, ya doğrudan yabancı yatırımlara yönelmiş ya da devlete borç senedi vb. şeklinde verilmiştir. Kendi iç dinamiğiyle gelişen sanayi olmadığından, bireysel milli kapitalistler hakimiyet kuracak bir gelişme sağlayamadıkları gibi; yine aynı gelişmemişlik faktörü, emperyalist sermayenin, bu milli bireysel kapitalistler eliyle işletilmek üzere hızlı bir akışına yol açmamıştır. Ve geri ülkelerde kapitalizm, emperyalizmi çağında, esas olarak, devlet eliyle ve tekelci devlet kapitalizmi olarak gelişmiştir. Çok sözü edilen bürokrat nitelik buradan gelmektedir. Ve geri ülkeler kapitalizminin, bürokrat kapitalizm olmasının özü budur.

PDA oportünizmi, tekel, mali sermaye, sanai sermaye egemenliğinin yerini mali oligarşi egemenliğinin alması, devlet tekeliyle özel tekellerin içiçe girmesi ve tekeller yönetiminin bir avuç mali oligarklar yönetimi şeklinde, sanayici, banka ve devlet adamlarının «kişisel birlik»i olması vb. tezlerini tahrif ederek, emperyalizm teorisinin altından girip üstünden çıkmakla kalmamaktadır. Onlar, emperyalizm çağında devletin rolünü ve tekelci devlet kapitalizmi olgusunu reddeder ve devleti devrimcileştirerek yüceltirken, sadece çağımızı değil, genel olarak olguları çarpıtıyor, tam bir idealizme düşüyorlar. Onlara göre, 1950'den bu yana «özel teşebbüsçüler» (temsilcileri Menderes ve onun çömezi Demirel) iktisadi devlet teşekküllerini yozlaştırmışlar ve devlet müdahalesine karşı çıkarak özel teşebbüsü geliştirmişlerdir. Bu «yozlaştırma»nın, bir de oluşan mali sermaye temelinde olduğunu iddia ediyorlar. Bu iddia, elbette,

kapitalizmin tekелci evresine uymamaktadır. Ama aynı iddia sanayi burjuvazisinin devlet müdahalesine ve her türlü imtiyaza karşı çıkarak serbest değişimden yana olduğu serbest rekabetçi döneme de uymamaktadır. Çünkü PDA oportünistleri, devlet müdahalesine karşı çıkarak «iktisadi devlet teşekküllerini yozlaştıran»ın sanayi sermayesi değil, mali sermaye olduğunu sözde ileri sürüyorlar. Böylelikle, mali sermayeyi sanayi sermayesine, ülkemizi rekabetçi dönemini yaşayan sanayi kapitalizminin geliştiği bir ülkeye, Menderes'i de sanayi burjuvazisinin temsilcisine benzetiyorlar. Ama öte yandan, sanayi sermayesinin gelişmesini engelleyen devlet müdahalesine karşı çıkacaklarına: rekabetçi dönemde de mali aristokrasinin çıkarlarına uyan devlet müdahalesini ve devletçiliği savunuyorlar. Kafaları karmakarışıktır; olguların tabiline değil de, salt düşünceleriyle olguları belirlemeye yönelmeleri kafalarını daha da karmakarışık ediyor. Ama bir noktada kafaları açık: gericiliği savunma noktası. Olguları çarpıtsalar da, mali sermaye, tekeller ve tekелci devlet kapitalizmi olgusunu reddetseler de: Menderes'i «özel teşebbüsçü»lerin temsilcisi olarak, sanayi burjuvazisinin temsilcisi olarak gösterip, sanayi burjuvazisinin karşısında devlet müdahalesini (dolayısıyla tefeci-ticari sermaye olan eski mali sermayeyi) destekleme durumunda kalsalar ve her şeyi karmakarışık etseler de, gericiliği savunmaktan vazgeçmiyorlar. Olguları, gericiliği savunma subjektif niyetlerini esas alarak sıraya dizmeye çalışıyorlar.

Onlar, Şefik Hüsnü'den devraldıkları tekелci devlet kapitalizminin savunulması mirasını, gelişen şartlara uygun olarak bir parça yumuşatmakla birlikte devam ettiriyorlar. Bilindiği gibi, Ş. Hüsnü, Kemalist diktatörlüğe kapitalist yoldan kalkınma alternatifi olarak, devlet tekellerini önermişti. O, devlet tekelleri kurulması yoluyla, devrimin derinleştirileceğini ve sosyalizme gideceğini düşünüyordu. Ş. Hüsnü'nün yaptığı, burjuva diktatörlüğü ile, proletarya diktatörlüğü devleti şartlarının temelden farklılığını yok farzederek; Lenin'in proletarya diktatörlüğü şartlarında, küçük üretimden sosyalizme geçiş unsuru olarak gördüğü ve sosyalist üretimin gelişip yerleşmesine yolaçacağını gösterdiği NEP'i (proletarya diktatörlüğü altında devlet kapitalizminin uygulanması) tekелci devlet kapitalizmi olarak anlayıp burjuva devlet şartlarında önermektir. (PDA, olguları, belirleyici şartları ve dünyaları birbirine karıştırmayı ustası Ş. Hüsnü'den öğrenmiştir.) Ş. Hüsnü, proletarya diktatörlüğü altında devlet kapitalizminin geliştirilmesinin küçük üretimin yaygın olduğu bir ülkede sosyalizme geçiş doğrultusunda bir adım olmasından hareketle; yine sosyalizme doğru ilerlemek umuduyla burjuva diktatörlüğü altında tekелci devlet kapitalizminin gelişmesini kurtuluş yolu olarak görüyordu.

PDA oportünizmi, bu noktada yumuşamakta ve devlet tekeline olumlu bulmakla birlikte, kurtuluş yolu olarak «görmemektedir.» Önceki aktarmalarda PDA'nın iktisadi devlet teşekküllerinin «ekonomide bir kenara itilmeye» ya da «yozlaştırıl»maya mahkum olduğunu yazdıklarını görmüştük. Şimdi üzerinde duracağımız pespaye pasajın sonunda da «ülkemizin emperyalizme bağımlı çarpık bir yapıya sahip olması nedeniyle, bu tekелci devlet kapitalizmi ister istemez (aç. PDA) uluslararası tekелci sermayenin şu veya bu kesimine bağılı olacaktır.» demektedirler. Anlaşıyor ki, PDA oportünistleri, ustaları Ş. Hüsnü'den bir adım geri kalmışlar ve tekелci devlet kapitalizmi yoluyla «kapitalist olmayan yoldan» sosyalizme varmayı savunmaktan görünüşte «vazgeçmişler»dir. (Bu, onların 70'lerin sonlarındaki görüşleridir, o zaman «kapitalist olmayan yoldan» sosyalizme geçişi üstü kapalı savunuyorlardı. Daha önceleri -

ileride göreceğiz- en bağnazca ve açıkça devlet savunuculuğu ve «kapitalist olmayan yol» çığırtkanlığı yapıyorlardı. Günümüzde de, uluslararası her türlü sömürü ve eşitsizlik ilişkilerinin kalkması olarak tarif ettikleri ve ancak sosyalizmle gerçekleştirebilecek olan «yeni ekonomik düzen», «üçüncü dünya ülkeleri»nin gerici, faşist hakim sınıflarına kurdurarak «kapitalist olmayan yoldan» geçişi savunuyorlar. Eskiden «kapitalist olmayan yol»la sosyalizme geçiş özellikle milli burjuva iktidarlar için savunulurdu: PDA oportünizmi şimdi daha ileri gidip genelleştirerek, milli burjuva iktidarların yanısıra komprador-feodal iktidarların da «yeni ekonomik düzen»i amaçladıklarını, onların «tarihin kaçınılmaz akımı»nın temsilcileri olduklarını, yani «kapitalist olmayan yoldan» sosyalizme yöneldiklerini: sadece yönelmekle de kalmayıp «bu tarihi akım»ı hiç bir gücün durduramayacağını ve onların «yeni ekonomik düzen», yani sosyalizmi kurmada başarıya ulaşacaklarını ileri sürüyor.) Ama onlar, mirası tamamen reddetmemişlerdir. Tekelci devlet kapitalizmini tekelci kapitalizme göre (!) daha olumlu buluyorlar, reform olarak görüyorlar:

«... Devrim Dergisinin temsil ettiği bir siyasi hareketle, yine reformcu burjuva ideolojisinin savunuculuğunu küçük burjuva radikalizmi ile kaynaştırmaya çalışmaktadır. Bu hareket dış ticaret burjuvazisini ve toprak ağalarını esas hedef almak, bir tekelci devlet kapitalizmi tezi geliştirmektedir. Bundan amacı emperyalizme bağımı tekelci kapitalizmin ortadan kalkması değildir, amaç, tekelci kapitalizmin biçim ve yönetim değiştirmesidir...

«Devrim dergisinin... önerdiği tekelci devlet kapitalizmi programı mevcut tekelci sermaye oligarsisini iktidardan uzaklaştırmayı, onun yerine bürokrat kapitalist zümrenin almasını amaçlamaktadır.» (PDA, S. 27, sf. 183, abç)

PDA, devletin güçlendirilmesini, ekonomik hayatta devletin daha etkili olmasını küçük burjuva radikalizmiyle kaynaştırılmış burjuva reformculuğu olarak görmektedir. (radikal burjuvazinin her türlü imtiyaza ve devlet müdahalesine karşı olup serbest değişimden yana olduğunu nasıl anlatmalı.) Yani sosyalizme varılamayacaktır, düzen sınırları aşılmayacaktır, ama nispi bir ilerleme, bir reform olacaktır. tekelci devlet kapitalizmi! PDA oportünizmi, kapitalizmin ölümsüzlüğünü ispatlamaya çalışan Keynes'den farklı mı düşünüyor? Tek fark, «bizimkiler»in sosyalizm vs. lafları etmesi değil midir? George Marchais ve Berlinguer devletin ekonomik hayata aşırı müdahalesinden yana değiller. Bizimkiler bunu ilerleme sayıyor.

Devrim dergisi, dış ticaret burjuvazisini (!) (toprak ağalarıyla ilgilenmeyi ileriye bırakıyoruz) hedef alarak «mevcut tekelci sermaye oligarsisini iktidardan uzaklaştırmayı» amaçlıyormuş! «Bürokrat-kapitalist» zümrenin iktidarını öneriyormuş! Böylece tekelci kapitalizm, tekelci devlet kapitalizmi olacak ve biçim değiştirecekmiş! Bunlar ne biçim saçmalıklardır? «Tekelci sermaye oligarsisi»nin iktidardan uzaklaştırılması, sosyalizme varırsa bile, bir devrim sorunu değil midir? En azından, geçici ve kısmi de olsa, milli burjuva diktatörlüğünün yani yeni bir sınıfın iktidarının kurulmasını gerektirmez mi? PDA oportünizmine göre, tekelci sanayici (!), tüccar, maliyeci, bürokrat olarak birbirinden tecrit edilmiş, zümreler arasında bir iktidar sorunu vardır. Tekelci sermaye oligarsisi iktidarı ve karşısında başka bir alternatif iktidar: bürokrat kapitalist zümre iktidarı! Bu olmaz. Ekonomik temeller: birincisinin tekelci kapitalizm; ikincisinin tekelci devlet kapitalizmi! Bu da olmaz. Lenin'

den aktarmalarla gösterdiğimiz gibi, devlet tekeli ile özel tekeller, sanayici ve bankacılarla bürokratlar iç içe girmişlerdir. Mali oligarşi egemenliği, devletin ya da devlet tekeli yöneten bürokratların egemenliğini dışalamaz; tersine, tekelci egemenlik sistemi birbirinden tecrit edilmiş şu veya bu tekelin, şu veya bu «tekelci zümre»nin egemenliği değil, tümünün kaynaşmış egemenliğidir. Tekelci kapitalizm, baştan beri, özü itibarıyla devlet ile iç içedir. Tekelci devlet kapitalizmi, tekelci kapitalizmin yeni bir öz kazanması değildir; özel tekeller her zaman devlet tekelleriyle grift bir şekilde birlik halindedir ve bu gittikçe gelişir. Tekelci devlet kapitalizmi Keynes'in dediği gibi, yeni ve apayrı bir olgu değildir, reform hiç değildir. Devletin ekonomik hayata müdahalesi, tekelci kapitalizmiyle çelişmez, aksine, onun için gereklidir. Marksistler, devletin ekonomiye müdahalesinin artması ya da azalmasına bağlı olarak, merkezileşmenin gelişmesine bağlı olarak, devletin olsun, özel olsun tüm işletmelerin tek bir mali sermaye işlemleri zincirinin halkaları olarak birliğinin ve belli bir ülkede tüm sermayenin ve gelirlerin devlet tekelleriyle kaynaşmış özel tekellerin oluşturduğu tek bir kapitalist örgütün elinde merkezileşmesinin gelişme derecesine göre, tekelci devlet kapitalizminin yoğunlaşmasından --bu çürümeye demektir-- söz ederler. Tekelci devlet kapitalizmi, üst yapıda kesinlikle «yeni bir zümre»nin hakimiyeti demek değildir, ekonomide de tekelci sermaye oligarşisi yerine bürokrat kapitalistlerin ya da mali sermaye yerine «bürokrat-mali sermaye»nin hakimiyeti anlamına gelmez. Banka müdürlerinin devlet başkanı ya da bakan oldukları, yüksek sivil ve asker bürokratların banka ve sanayi teşekküllerinin yönetim kurullarında bulundukları vs. mali oligarşi çağında kim kime karşı çıkacak, kim kimin elinden iktidarı alacak? Ve tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi, ekonominin giderek daha az sayıda rantiyenin elinde toplanması --üretimin sosyalleşmesine karşılık mülkiyetin özel niteliğinin amansızca yoğunlaşması-- anlamına, çürümenin yoğunlaşması anlamına gelirken, bu nasıl bir reform sayılacaktır? Bunu, ancak devleti yücelten sosyalizm lafı etse de devletinden vazgeçmeyen PDA, tarihin bütün kokuşmuş oportünistlerinin yaptığı gibi reform olarak görebilir. PDA oportünizmi, proletarya devleti dışında her türlü devletin savunucusudur. O, tekelci devletin çanak yalayıcısıdır.

(Devam edecek)

«Proleter Devrimci Partinin Yolu»

Tarihi Gelişmenin Kanunlarını

Alt-üst Ediyor (III)

III — EMPERYALİZM ÇAĞINDA ORTAYA ÇIKAN DEĞİŞİKLİKLER VE EMPERYALİZM NEDEN FEODALİZMİ TASFİYE EDEMEZ

Yazımızın daha önceki bölümünde serbest rekabet çağında kapitalizmin dünyanın her yerinde feodalizme karşı mücadele ettiğini ve tarihi olarak ilerici bir rol oynadığını görmüştük. Şimdi de bu olgunun emperyalizm çağında nasıl tersine döndüğü ve her türden revizyonistin iddialarının aksine emperyalizmin feodalizmi neden tasfiye edemeyeceği üzerinde duralım.

Emperyalizmin; çürüyen, can çekişen ve asalak kapitalizm olduğu bilinir ve Marksist-Leninist geçinen herkes tarafından zaman zaman tekrarlanır. Ama pratikte tüm revizyonistler, emperyalizmi, canlı, gelişen ve üretici bir kapitalizm olarak ele alırlar ve onun ancak böyle bir kapitalizmin yerine getireceği görevleri yerine getirdiği üzerinde anlaşılır. Bu, Kautsky'den Browder'e, Kruşev'den «Euro Komünistlere» ve Çin revizyonistlerine kadar hep böyle olmuştur. Bütün bu revizyonizm türleri ve onların çeşitli «teori»lerinin öğütleri doğal olarak emperyalizmin üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olduğunun inkarı noktasında da birleşir. Ve onların teşhir edilmesi için bu noktanın açığa çıkarılmasının özel bir önemi vardır.

İşte biz yazımızın bu bölümünde «PDPY» yazarının revizyonist yüzünü bu noktada açığa çıkaracağız.

Burada bir noktayı hemen belirtelim. «PDPY» ve «DHB» çeşitli yerlerde ve çeşitli zamanlarda, emperyalizmin üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olduğunu yazıp çizmişlerdir. Ama zaten bunu lafta söylemeyen tek bir revizyonisti bile bulmak pek mümkün değildir. Önemli olan, savunulan fikirlerin neye tekabül ettiği, başka bir deyişle malın ne olduğudur, yoksa üzerine çekilen kılıf ya da cilanın cinsi değil.

Bilindiği gibi «PDPY» ve «DHB»nin savunduğu ana tez, emperyalizmin ve finans kapital ihracının yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülke-

de feodalizmi tamamen tasfiye etmesinin ve ülkeyi salt kapitalist bir ülke haline getirmesinin mümkün olduğu ve ülkemizde yaşanan bu sürecin oldukça ileri bir aşamaya varmış bulunduğudur. Biz de göstereceğiz ki, bu pratik olarak mümkün değildir ve bu tez revizyonizmin ve Troçkizmin tezidir.

Emperyalizm ve feodalizm arasındaki ilişkinin ve birincinin ikinciyi neden tasfiye edemeyeceğinin tam olarak kavranması, Leninist emperyalizm teorisinin ve kapitalizmin emperyalizm çağında geçirdiği değişimin her yönüyle kavranmasını gerektirir. Kuşkusuz bu yazının sınırları içinde böyle bir işi yapmaya kalkışmak gereksiz ve olanaksızdır. Bu nedenle biz burada yalnızca ve kısa olarak emperyalizmin tekelci özelliği nedeniyle üretici güçleri engelleme işini nasıl gerçekleştirdiği ve özellikle de bu durumun sömürge ve yarı - sömürge ülkelerde kendini nasıl gösterdiği üzerinde duracağız.

Serbest rekabet çağında kapitalizmin toplumsal gelişmeyi sağlayan özelliğinin, ortalama kâr peşinde koşan sayısız küçük kapitalistin rekabeti ve bu küçük kapitalistlerin hiçbirinin pazar ve üretim üzerinde diğerleri üzerinde kontrol sağlayacak bir hegemonya kuramamasından doğduğunu görmüştük. İşte emperyalizm çağında bu durum değişir. Yoğunlaşan üretimin ve sermayenin iplerinin giderek daha azalan bir kapitalistler grubunun elinde toplanması tekele yolaçar, tekelleşen sermaye de adım adım üretim ve pazar üzerinde egemenliğini kurar. «Karteller satış ve ödeme vs. şartları üstünde kendi aralarında anlaşmaya varıyorlar, pazarları bölüşüyorlar, fiyatlar gibi imal edilecek ürünlerin miktarını da tesbit ediyorlar, kârları çeşitli teşebbüsler arasında bölüştürüyorlar.» (Lenin Emperyalizm, sf. 29) Dizginleri elinde toplayan büyük sermaye, tekelci birlikler sayesinde üretim ve pazar üzerindeki hegemonyasını güçlendirirken, tekel-dışı sermayeye karşı zorbalık uygulama, onları çeşitli yollarla iflasa sürüklemeye ya da kendine bağımlı kılma imkanına da kavuşmaktadır. Artık, serbest rekabetçi kapitalist dönemdeki, kapitalistler arasındaki ilişki tarihe karışmıştır. Onun yerini tekellerin zorbalığı alır. «Bu durum artık birbirini tanımayan, meçhul bir pazar için üretimde bulunan dağınık patronların eski rekabetine hiç benzememektedir. Yoğunlaşma öyle bir noktaya gelmiştir ki, artık bir ülkedeki, hatta göreceğimiz gibi, bir çok ülkedeki ya da bütün dünyadaki bütün hammadde kaynaklarının (söz gelimi demir cevheri rezervlerinin) yaklaşık bir envanterini yapmak mümkün olmaktadır. Sadece bu envanter yapılmakla kalmıyor, aynı zamanda bütün bu kaynaklar, dev tekel grupları tarafından ele geçiriliyor. Bu grupların sözleşmeleriyle 'bölüşükleri' pazarların emme kapasitesi de, yaklaşık olarak, tahmin edilebilmektedir.» (Age, sf. 29)

Tekeller elde ettikleri bu güce dayanarak tekel-dışı burjuvaziye şöyle zorbalıklarda bulunabilirler: 1) Hammaddelerden yoksun bırakmak (kartellere katılmaya zorlama yollarından biri); 2) «Anlaşma»lar yoluyla işgücü arzını durdurmak (işçi sendikalarıyla yapılan çeşitli anlaşmalar yoluyla); 3) Ulaştırma imkanlarından yoksun bırakmak (ulaştırma araçları, demir ve deniz yolları şirketleri de tekeller tarafından ele geçirilmiştir); 4) Mahreçleri kapatmak; 5) Sadece kartellerle ticaret ilişkileri kurmak için müşterilerle anlaşmalar yapmak; 6) Fiyat kırmak (damping); 7) Kredilerden yoksun bırakmak; 8) Boykot vs. Burada artık serbest rekabette olduğu gibi büyük, küçük teşebbüsler arasında, teknik yönden ileri giden, geri kalan arasında rekabet söz konusu değildir. Zor, baskı yoluyla tekellerin tekel dışı teşebbüsleri yok etme, kendine bağımlı kılma mücadelesi var. Ezme ve ezilme var. «Kapitalizmin gelişmesi öyle bir noktaya varmıştır ki, meta üretimi henüz egemenliğini korumak ve iktisadi hayatın temeli sayılmakla birlikte, aslında sarsılmakta ve kârların büyük kısmı para oyunları yapan 'dehalara' akmaktadır.» (Age, sf. 31) Tekeller üretim araçlarının üretimi ile ilgili tüketim maddelerinde (özellikle kömürde, demirde ve potasyumda vb.) fiyatları yüksek tutmakta, yine tekel dışı teşebbüsleri yok etmek, boyun eğdirmek için mamul maddelerin fiyatlarını ucuzlatmaktadırlar. Böylece tekel dışı burjuvazi kısıpaca alınır.

Sanayideki bu oluşumun yanı sıra, kapitalizmde önceleri mütevazı bir aracı rolü oynayan bankaların durumunda da hızlı bir değişiklik başgösterir. Ülkedeki nakit sermayenin büyük bir kısmı giderek bir avuç büyük bankanın elinde toplanır. «Bankalarla sanayi arasındaki sıkı ilişkiye gelince, bankaların yeni rolü belki de en açık şekilde bu alanda görölmektedir. Bir banka, bir sanayicinin senedini iskonto ettiği zaman, ona bir cari hesap vb. açacak, ve bu işlemler, tek tek alınırsa, o sanayicinin bağımsızlığına zarar vermeyecek, banka da mütevazı bir aracı rolünün dışına çıkmış olmayacaktır. Ancak bu işlemler çoğalır ve yerleşik bir durum kazanırsa, bir işletmenin cari hesabının tutulması, bankaya bu müşterisinin ekonomik durumu hakkında her zaman daha geniş ve daha açık bilgi edinme olanağı sağlıyorsa —ki daima böyle olmaktadır—, o sınaî işletme gitgide daha büyük ölçüde bankaya karşı bağımlı olmaya başlar.» (Age, sf. 48)

İşte tekelleşen sanayi sermayesiyle banka sermayesi arasında kurulan bu içiçelik mali sermayeyi oluşturur. Ve mali sermayenin oluşumu doğal olarak, sanayi sermayesiyle banka sermayesinin kişisel birliğini de sağlar. Bankalar ve sanayi arasında kurulan kişisel birlik, bunlarla hükümet arasında kurulan kişisel birlikle tamamlanır.

Bütün bu oluşumlar, gelişen ve üretici güçleri geliştiren kapitalizmin itici gücü olan küçük kapitalistler arasındaki serbest rekabeti (buna ortalama kâr elde etme mücadelesi de diyebilirsiniz) tarihe karıştırır. Her dönemde kapitalist için önem taşıyan tek şey, mümkün olan en fazla kârı elde etmektir. Serbest rekabetçi dönemde bu, ortalama kâr (ya da onun üzerindeki geçici bir fazla) da somutlanıyor ve kapitalistler bu kârı elde etmek için yarışırken, iradeleri dışında üretimi, tekniği vb. yani üretici güçleri geliştirmek zorunda kalıyorlardı; oysa emperyalizm döneminde bir avuç mali sermayedârın üretim ve pazar üzerinde kurduğu egemenlik, onlara ekonomi dışı yöntemlerle azami kârı elde etme olanağını sağlamaktadır. Bunun için üretici güçleri geliştirmek zorunlu değildir, tersine tekelci kapitalistler üretici güçlerin yıkıma uğradığı durumlarda azami kârı daha kolaylıkla elde edebilirler: Örneğin, aşırı-üretim buhranı dönemlerinde tekelin kendilerine sağladığı avantajla fiyatların düşmesini önler, böylece buhranı derinleştirir ve süresini uzatırken (ki bu üretici güçlerin daha fazla yıkımı demektir) tatlı kârlar vururlar. Azami kârın elde edilmesini sağlayan, üretimdeki ve üretim tekniğindeki gelişmeler değil; anlaşmalar, ekonomik ve siyasi dalavereler, zorbalık ve egemenliktir. Tekelci kapitalistlerin çıkarı iradeleri dışında dahi olsa, üretici güçlerin değil; bu yöntemlerin gelişmesindedir.

Stalin bu durumu şöyle açıklıyor:

«Kapitalist rejimde tekniğin hızlı ilerlemesini belirten ve kapitalizmin pratiğinden ve tarihinden çıkartılan olayları herkes bilmektedir, o zamanlar kapitalistler kendilerini ileri tekniğin savunucusu, üretim tekniğinin gelişmesinin devrimcileri olarak gösterirlerdi. Ancak aynı zamanda, kapitalist rejimde tekniğin gelişmesinin duraksamalara uğradığını gösteren bambaşka biçimde olgular da bilinmektedir, kapitalistler o zamanda, yeni tekniğin gelişmesi karşısında tutucu bir tavır takınmakta, çok kez el ile yapılan çalışmaya başvur-maktaydılar.

«Bu gözle görülür çelişkiyi nasıl açıklayabiliriz? Bunu ancak günümüzün kapitalizmin temel ekonomik yasasıyla, yani kârın azamisini elde etmenin zorunluluğuyla açıklayabiliriz. Yeni teknik kendisine daha büyük kârlar gösterince kapitalizm ondan yanadır. Yeni teknik kendisine artık daha büyük kârlar sezdirmezse, kapitalizm, elle yapılan çalışmaya dönüş yanlısıdır.

«İşte, bugünkü kapitalizmin temel ekonomik özellikleri bunlardır.» (Stalin, Son Yazılar, sf. 93-94, abç)

Aynı olguyu Lenin de şöyle belirtiyor:

«... bütün tekeller gibi kapitalist tekel de şaşmaz bir şekilde bir durgunluk ve çürüme eğilimine yolaçar. Tekel fiyatlarının geçici

olarak bile sabit tutulması, bir noktaya kadar ilerlemedeki itici ögeleri yok eder, bunun sonucu olarak da bütün ilerlemeleri frenler. Ayrıca teknik ilerlemeyi suni olarak frenleme yolunda ekonomik bir takım olanaklar da doğurur.» (Lenin, Emperyalizm, sf. 118)

Emperyalist kapitalizmin tüm çürümüşlüğü ve asalaklığının temeli bu ekonomik yapıda yatmaktadır. Ve onun üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel olmasını da belirleyen budur.

Peki bu üretici güçlerin önünde engel olma durumu, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde nasıl ortaya çıkar?

Bu, ilk önce ekonomi dışı zorun bu alanda da ön plana çıkmasında ve serbest rekabetçi dönemde bu ülkeleri kapitalist gelişme yoluna sokan salt ekonomik işleyişin (sömürünün) yerini yeniden üretici güçlerin talan edilmesinin almasında; yani sömürgecilik siyasetinin yeni bir atılımında ifadesini bulur.

Stalin bu konuyla ilgili olarak şunları yazıyor:

«Bugünkü kapitalizmin temel ekonomik yasasının (azami kâr yasası-PB) belli başlı çizgileri ve gerekleri aşağı yukarı şu şekilde ifade edilebilir: Belirli bir ülkenin halkının çoğunluğunu sömürerek, iflasa sürükleyerek ve yoksullaştırarak; diğer ülkelerin ve hele geri kalmış ülkelerin halkını boyunduruğu altına alarak ve sistemli bir şekilde talan ederek; ve en sonu savaşlarla ve en yüksek kârlar sağlamak için ulusal ekonomiyi askerileştirerek azami kapitalist kârı sağlamak.

«Deniyor ki, buna karşın, ortalama kâr, kapitalist gelişmeye şimdiki koşullarda rahat rahat yetebilir. Bu yanlıştır. Ortalama kâr, verimliliğin alt sınırıdır, onun altına düşüldüğünde kapitalist üretim olanaksızlaşır. Ancak sömürgeleri ele geçirerek, halkları köleleştirerek ve savaşlar açarak, bugünkü tekelci kapitalizmin büyük iş adamlarının sadece ortalama bir kâr sağlamaya uğraştıklarını düşünmek gülünç olurdu. Hayır, tekelci kapitalizmin devindiricisi olan şey, ne ortalama kârdır, ne de genel olarak ortalama kârın bir miktar artması demek olan fazla kârdır, ama özellikle azami kârdır. Tekelci kapitalizmi, sömürgeleri ve diğer geri kalmış ülkeleri boyunduruk altına almaya ve sistemli bir şekilde soymaya, bir çok bağımsız ülkeyi bağımlı duruma sokmaya, bugünkü kapitalizmin büyük iş adamlarının kârların azamisini elde etmelerine olanak sağlayan en 'elverişli iş' olan yeni savaşları düzenlemeye ve en sonu dünya ekonomik egemenliğini ele geçirmek için çabalar harcamaya, bu gibi sonu ne olacağı bilinmeyen işlere girismeye iten, işte bu azami kârı sağlama zorunluluğudur.» (Stalin, Son Yazılar, sf. 93, abç)

Gelelim, sermaye ihracına ve emperyalizm çağında sermaye ih-

racı yoluyla geri bir tarım ülkesinde feodalizmin tasfiye edilip edilemeyeceği meselesine ki, geri bir tarım ülkesinde feodalizmin tasfiyesi o ülkedeki üretici güçlerin gelişmesinin en başta gelen göstergesi olduğuna göre, sorun, üretici güçlerin geliştirilip geliştirilmeyeceği olarak da konabilir.

Finans kapitalin ihraç edildiği geri tarım ülkelerinde feodalizmi tasfiye edip etmeyeceğinin anlaşılabilmesi için, onun özelliklerinin ve kaynağının anlaşılması gerekir. «PDPY» yazarına göre, sorun son derece basittir: Sanayi kapitalizmi feodalizmi tasfiye eder, ihraç edilen finans kapital de sanayiye yatırıldığı ölçüde sanayi kapitalizmini doğurduğu için (!), geri tarım ülkelerinde finans kapital ihracının artmasına bağlı olarak feodalizm tasfiye edilir! Bu açık gerçeği (!) inkâr eden, kapitalizmin objektif yasalarını anlamayan iradecinin biridir! Oysa, sorun hiç de bu kadar basit değildir; özellikle de yazar gibi Marksizm-Leninizmden nasibini almamış revizyonistler için.

Daha önceki bölümde kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde ortalama kâr peşinde koşarken, iradesi dışında üretici güçlerin üretimini geliştirmek ve sermayenin organik bileşimindeki sabit sermaye oranını artırmak zorunda kaldığını, üretici güçleri geliştirenin de bu olduğunu gördük. Ama bu, aynı zamanda bazı kapitalistlerin geçici olarak elde ettiği fazla kârlara karşılık genel kâr oranının düşmesi sonucunu doğurur. Serbest rekabetçi dönemde de kapitalistler bu eğilime karşı alabildiğine mücadele etmelerine karşılık, ortalama kâr yasasından ötürü bu konuda kalıcı başarılar kazanamıyorlardı; oysa emperyalizm döneminde tekелci kapitalistler bu konuda çok daha avantajlı bir konumdadırlar ve onlara bu avantajı sağlayan üretim ve pazar üzerinde kurmuş oldukları denetimdir.

Bilindiği gibi, geri tarım ülkelerinde, «kâr her zaman yüksektir; çünkü buralarda sermaye pek az, toprak fiyatı nisbeten düşük, ücretler az, hammadde ucuzdur». (Lenin, Emperyalizm, sf. 73) Bu durum gerek iç, gerekse dış pazarlar üzerinde denetim kurmuş olan tekелci kapitaliste, kâr oranının düşme eğilimine karşı mücadele ve azami kârlar elde etme konusunda muazzam bir avantaj sağlar. Böylece sermaye ihracı o zamana kadar görülmemiş boyutlara ulaşır; ama en önemlisi bu sermayenin, tekелci sermaye ve azami kâr elde etmenin bir aracı olmasıdır. O, bu özelliği itibarıyla sanayi kapitalizmi döneminin ortalama kâr kanununa göre faaliyet gösteren sanayi sermayesinin ihracından (ki az da olsa, o zamanda sermaye ihracı vardı) farklı bir nitelik taşır. Bu yüzden de sanayi kapitalizmi çağında meta ve sermaye ihracı, geri bir ülkeyi adım adım sanayi kapitalizmi aşamasına yükseltirken; emperyalizm çağında ihraç edilen finans kapital, azami kâr yasasına göre işleyen, emperyalizmin uzantısı bir te-

kelci kapitalizmin gelişmesine yolaçar ve üretici güçlerin gelişmesini engeller. «Mali sermaye, tekeller çağını yarattı. Tekeller ise her yere kendi ilkelerini götürüyor: Kazançlı alış veriş işlemleri için, açık piyasada rekabetin yerini gitgide 'İlişkiler'in alması bundandır.» (Age, st. 76)

İhraç edilen finans kapitalin ihraç edildiği ülkede emperyalizmin uzantısı, tekelci bir kapitalizm geliştirirken, üretici güçlerin gelişmesini yani ülkenin sanayileşmesini engellemesi, başlıca şu iki özelliğinden ileri gelir: Birincisi; tekellerin, rekabetçi aşamadaki rakiplerine karşı uyguladığı taktiklerle, geri ülkelerde ulusal kapitalistleri bo-vunduruk altına almak ve iflasa sürüklenme imkânları vardır ve onlar bu yöntemleri kullanarak ulusal burjuvazinin gelişmesini ve bir rakip olarak karşısına çıkmasını önlerler; ikincisi, emperyalist sermaye ihracının esas amacı ülkenin zenginliklerinin yağma ve talan edilmesi olduğundan (oysa eskiden bu amaç meta dolaşımının gerçekleştirilmesi idi) feodal kalıntılar burada onun önünde bir engel değil, tersine hegemonyasını gerçekleştirmenin bir aracıdır ve bundan ötürü, emperyalizm feodalizmi besleyerek ve yaşatarak, ulusal kapitalizmin gelişmesini önler. Şimdi bu iki olgu üzerinde duralım.

Sanayi kapitalizmi çağında meta ve sermaye ihraç edilen geri ülkenin er geç bağımsız sanayileşme yoluna girdiğini ve bu süreç sonunda meta ve sermaye ihraç eden ülkenin karşısına bir rakip olarak dikilip kendi ulusal pazarının efendisi haline geldiğini görmüştük. Bu gelişmeyi sağlayan meta ve sermaye ihraç eden kapitalistlerin üretimi ve pazarı denetleyememeleri, bunun sonucunda ülkede teşekkül eden, ulusal sanayi sermayesinin kaçınılmaz bir şekilde giderek büyümesi, serbest rekabetin kanunları gereğince sabit sermaye oranındaki sürekli yükselme ve üretimin ağırlığının giderek tüketim araçları üretiminden üretim araçları üretimine doğru kaymasıydı. Oysa emperyalizm aşamasında tekeller, artık, bu gelişmeyi engelleyebilecek bir konum kazandılar. Sermayeyi ve metaları ihraç eden artık sayısız küçük kapitalistlerin bir bölümü değil, dev tekelci şirketlerdir. Bunlar nasıl kendi ülkelerinde, biraz önce belirttiğimiz yöntemlerle tekelci olmayan kapitalistleri eziyor, iflasa sürüklüyor ya da kendilerine bağımlı kılıyorlarsa, aynı yöntemleri ulusal burjuvaziye karşı da kullanırlar. Örneğin ulusal burjuvazi gelişebilmek için sermayesini daha yüksek kâr vaadeden çeşitli üretim sektörleri arasında serbestçe aktarabilmek ve sermayenin organik bileşimini yükseltmek, giderek ağır sanayiye doğru yönelmek zorundadır; oysa sermayelerinin sonsuz gücüyle bütün ekonomiyi denetleyen tekelci kapitalistler, geri ülkeye zaten bu ülkede sermayenin organik bileşimi düşük ve kâr oranı yüksek olduğu için gelmişlerdir ve onlar bu durumu koruyacak ekono-

mik olanaklara sahiptirler. Bu durumda biraz palazlanan ulusal burjuvalar için iki yol vardır: Ya komisyoncu fonksiyonunu üstlenerek emperyalizm tarafından yutulmak, onun ilişkilerinin bir parçası, bir uzantısı olarak kompradorlaşmak ve emperyalist sömürüden kendine düşen kırıntılarla beslenmek; ya da ona bağlanmak, onun tarafından denetlenerek ve onların stratejilerine hizmet ederek varlığını korumak. Bu ikincisi ulusal burjuvazinin üst kesimlerinin konumudur. Bunlar, çizgiyi aşp, emperyalist, komprador tekellerle rekabete kalkıştırsa, kendilerine kolayca hadleri bildirilir ve iflastan kurtulamazlar. Emperyalist tekellerle daha az bağı olan ya da olmayan ulusal burjuvazinin alt kesimlerine gelince (ki ulusal burjuvazinin bu tabakası esas olarak şehir küçük burjuvazisi ve köylülüğe denk düşer); bunlar zaten kapitalizmin gelişmemiş biçimlerini temsil ederler ve tek tek ekonomik güçleri çok zayıf olduğu için emperyalist tekel-lerle kendi başlarına rekabetleri söz konusu değildir. Dolayısıyla ülkede üretici güçlerin gelişmesi, ülkenin gerçek bir sanayileşmesi engellenmiştir. Emperyalizm, böyle bir sanayi kuramaz. Çünkü bu, onun azami kârı elde etmesi için gerekli değil, hatta zararlıdır; onun yatırımları tüketim araçları üretimi dalında belirli bir sanayileşmeye yol açsa bile, bu ülkenin gerçek sanayileşmesinin önünde bir engel ve emperyalist tekellerin geri ülke ekonomisini hegemonya altına alması-nın bir aracıdır. Diğer yandan, o, ulusal kapitalizmin bu yolla gelişmesini de engeller. Oysa, biliyoruz ki, kapitalizmin sınırları içinde feodalizmi, ekonomik yoldan, yani 'Prusya yolundan' tasfiye edebilecek tek güç üretim araçları üreten büyük makineli sanayinin kurulması, sanayi devrimidir ve emperyalizm geri ülkede bu elgunun gerçekleştirmesini imkânsız kılarak, feodalizmin «kendiliğinden» tasfiyesini de imkânsız kılar.

Ama emperyalizm, feodalizmin yaşamasına, yalnızca böyle bir dolaylı etkide bulunmakla yetinmez. O, aynı zamanda ülkenin feodal, yarı-feodal güçleriyle bizzat ittifaka girerek ve bunları destekleyerek de, onların yaşamalarını sağlar. O, serbest rekabetçi kapitalizmden, sanayi kapitalizminden bu noktada da ayrılmıştır.

Biz ne zaman bu gerçeği söylesek, «PDPY» yazarı, «elbette korumak ister, ama koruyabilir mi bakalım, kapitalist ekonominin objektif kanunları... iradecilik vs...» diye bir yaygara koparıyor. Örneğin şu tip bir söylevi ondan defalarca dinleyebilirsiniz:

«Halkın Kurtuluşu genel olarak iradeci ve mekanik bir yaklaşım içindedir. Iradecilik onun tüm önereli görüşlerinde kendini göstermektedir... Iradecilik, toplumun objektif yasaları yerine insanların, sınıfların, grupların vb. iradesini geçirir... İnsan iradesini objektif yasaların üzerinde görür.» vs.

Oysa Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı, başından beri emperyalizmin feodalizmi tasfiye edemeyeceğini ortaya koyarken, yalnız emperyalistlerin bu yöndeki iradelerini değil; aynı zamanda ve esas olarak bu iradenin gerçekleşmesini sağlayan ekonomik temeli, yasaları, azami kâr kanununu vb. belirtmiş ve bunu bunlara dayandırmıştır. Ama yazar gibi Marksizm-Leninizmle alakası olmayan ve emperyalizmin ilericiğini kanıtlamayı (!) kafasına koymuş olan revizyonistler elbette bu sözleri kulak arkasına atar, bildiklerini okumaya devam ederler. Onlar için tek bir kapitalizm ve ekonomik yasa vardır; Çağı geçmiş, tarihe karışmış olan sanayi kapitalizmi ve onun yasaları. Bu konuya ileride kompradör kapitalizmin ne olup olmadığı meselesi üzerinde dururken tekrar döneceğiz. Şimdi sanayi kapitalizminin karakteristiğini teşkil eden ortalama kâr yasasının aksine, tekelci kapitalizmin temel ekonomik yasası olan azami kâr yasasının neden feodal kalıntılarla uzlaşabildiği ve onları destekleyerek yaşattığı üzerinde duralım.

Emperyalizmin sömürüsünü gerçekleştirmek için meta ekonomisini belirli ölçüde geliştireceği, feodalizmin kapalı birimlerini, ucu emperyalist metropole dek uzanan kanallarla meta ekonomisine doğru sürükleyeceği ve ülke ekonomisini denetlemesine yarayacak diğer bir takım tedbirleri alacağı son derece açık ve tartışma dışıdır. Burada «PDPY» ile tartışmamıza ışık tutması açısından şu sorulara cevap arayacağız: 1) Emperyalistlerin elinde meta ekonomisi içine çektikleri güçlerin, ağır sanayiye kurma doğrultusunda gelişmelerini önleyecek ekonomik olanaklar var mıdır? 2) Feodal kalıntılar azami kârın gerçekleştirilmesinin önünde engel midirler? Ve 3) Feodal kalıntılar ve meta ekonomisi, yarı-feodal bir ekonomik yapı içinde bir arada bulunabilirler mi?

«PDPY» yazarı birinci soruya «hayır» cevabını veriyor: Ona göre, emperyalistlerin isteği ve iradesi ne yönde olursa olsun, emperyalizm, sermaye ihracı yoluyla harekete geçirdiği ekonomik güçleri destekleyememekte ve bunun sonucu olarak, «objektif yasalar» uyarınca ülke sanayileşmekte ve feodalizmi tasfiye edilmektedir!

Parti Bayrağı ise, bu soruya «evet» cevabını veriyor. Tekel olgusu, «teknik ilerlemeyi suri olarak frenleme yolunda ekonomik bir takım olanaklar da doğurur» (Lenin) ve emperyalistler bu olanaklardan sonuna kadar yararlanarak, ülkenin sanayileşmesini (ve dolayısıyla feodalizmin tasfiyesini) önlerler.

«PDPY» yazarı, ikinci soruya ise, «evet» cevabını veriyor. Ona göre, emperyalistler iradi olarak ne yönde faaliyet gösterirlerse göstetsinler, «ekonominin objektif yasaları» feodalizmi tasfiye eder!

Parti Bayrağı'nın bu soruya cevabı ise, «hayır»dır. Emperyalist-

ler için birinci derecede önem taşıyan mesele üretimin ve meta dolaşımının geliştirilmesi değil (oysa sanayi kapitalizmi çağında birinci planda olan buydu ve bu her türlü tekelin yıkılmasını gerektiriyordu.), yağma, talan, el koyma, denetim ve hegemonyadır. Sömürü amacıyla da olsa, üretimin ve meta dolaşımının geliştirilmesi buna tabidir. Dolayısıyla kapalı feodal ekonominin çözülmesi, ama feodal kalıntıların meta ekonomisiyle birleştirilerek muhafaza edilmesi (ki bu kalıntılar emperyalist yağmayı, el koymayı, denetimi vb. zorlaştırmaz, aksine kolaylaştırır) emperyalistlerin ve tekelci kapitalist ekonominin zararına değil yararınadır. Çeşitli örnekler verelim: Yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisi ve aynı nitelikteki tefeci-tüccar sömürüsü küçük köylülüğün ürettiği ürüne emperyalistler tarafından en ucuz bir şekilde el konmasını önler mi? Emperyalist tekellerin hammadde ihtiyacını karşılamak için pamuk üreten bir büyük çiftliği ele alalım; burada toprak ağası işçiler üzerindeki feodalizm kalıntısı nüfuzunu kullanarak ve ekonomi dışı zoru uygulayarak bu işçileri yarı-serf durumunda tutuyor ve köle gibi kullanıyorsa, emperyalizmin bundan ne zararı olabilir? Geri bir ülkeyi tefecilik (devlet borçları, krediler vb.) yoluyla yağmalamak için feodalizmi tasfiye etmeye ne gerek vardır? Feodal parçalanmışlık, emperyalistlere bir ülke üzerinde daha kolay hegemonya kurmaları için müsait bir ortam yaratmaz mı? vb... Bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz. Önemli olan ve «PDPY» yazarının anlayamadığı şey şudur: Emperyalistlerin feodal kalıntıları desteklemesi ve yaşatmaya çalışması salt siyasal bir ittifak aramaları nedeniyle değil, aynı zamanda bundan ekonomik yarar sağlamaları, bu kalıntılardan azami kârı gerçekleştirebilmek amacıyla yararlanabilmeleri nedeniyle. Ve bu nedenle de emperyalizmle feodal toprak ağaları arasındaki ittifakın ekonomik bir temeli vardır.

Yazar, üçüncü soruya da «hayır» cevabını veriyor. Geçen sayımızda üzerinde uzun uzadıya durduğumuz gibi, ona göre bir yerde meta ekonomisi hakimse, orada yarı-feodal yapıdan ya da işgücü sömürüsü varsa feodal kalıntılardan bahsedilemez! Bu yüzden de o, emperyalizmin bir yandan meta ekonomisini geliştirirken, diğer yandan feodal kalıntıları muhafaza ettiğini ve bu durumda ülkenin yarı-feodal bir nitelik taşımaya devam edeceğini kavrayamıyor.

Parti Bayrağı geçen sayısında ve proleter devrimci hareket çeşitli yayınlarında Lenin ve Stalin'e dayanarak bu revizyonist-Troçkist tezi yeterince çürüttüğü için bu konuya daha fazla girmiyoruz.

«PDPY» yazarı Marksist-Leninist geçinen bütün revizyonistler gibi, kendine Lenin ve Stalin'de dayanak arıyor ve sözde Lenin ve Stalin'in takipçisi olduğu izlenimini yaratmaya gayret ediyor. Ama, o, öylesine ümitsiz bir durumdadır ki, bu konuyla «ilgili» olarak ileri

sürebildiği başlıca «kanıtlar» Lenin'in biri 1908, diğeri 1911 yılında, yani emperyalizmin henüz bütün yönleriyle tahlil ve Leninist emperyalizm teorisinin formüle edilmediği bir tarihte yazdığı ve emperyalizmin feodalizmi tasfiye edebileceğine ilişkin hiç bir şey söylemeyen iki pasajdan başka bir şey değildir. Parti Bayrağı bunları ikinci sayısında yayınlanan «Halkın Birliği Platformunun ve Genel Siyasi Çizgisinin Eleştirisi» başlıklı yazının ikinci bölümünde ele alıp yorumladığı ve «PDPY» yazarının sinekten yağ çıkarırcasına yaptığı umutsuz yorumlara rağmen mesele açık olduğu için, bu konu üzerinde tekrar durmayacağız. Bunu yapmamıza gerek de yok, çünkü Lenin ve Stalin'in bu konudaki yaklaşımları son derece açıktır.

Yazar, kör cehaletiyle keyfi yorumlara tabi tuttuğu «örnekler» verdikten sonra şunları söylüyor:

«Yukarıda verdiğimiz örnekler Lenin ve Stalin'in sömürge ve yarı-sömürgelerde Prusya yoluna (yani Prusya yolundan ve emperyalizm tarafından feodalizmin tasfiyesini-PB) Lenin ve Stalin'in Prusya yolunu bu ülkelerde mümkün görmediklerini belirten hiç bir örnek karşı iddia sahiplerince ortaya konamamıştır, çünkü bu mümkün değildir.» (PDPY, s. 3, sf. 14)

Yazar kötü bir yalancıdan başka bir şey değildir; eğer öyle olmasaydı, «Halkın Birliğinin yarı-feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürde aktarılan Stalin'in bu konuda hiç bir tereddüte yer veremeyecek kadar açık sözlerini, söylenmemiş farzedip geçiştirdikten sonra, böylesine pışkin bir eda ile yukarıdaki sözleri söyleyemezdi. Ama yazarın hatırı kalmasın. İşte Lenin ve Stalin'in bu konuda söyledikleri:

«Kıyaslama, bir paradoks gibi görünüyor (Lenin, makalenin 'Geri Avrupa ve İleri Asya' adlı başlığına atıfta bulunuyor-PB) Avrupa'nın ileri Asyanın geri olduğunu bilmeyen var mı? Ne ki, bu başlık için seçilen kelimelerde acı bir gerçek saklıdır.

* { «Medeni ve ileri Avrupa'da bir hayli gelişkin makine sanayisi, zengin ve çeşitli kültürü ve kurumları ile, tarihi bir noktaya varmıştır; bu noktada, proletaryanın gelişmesinden ve gitgide güçlenmesinden korkan hakim burjuvazi, geri ölü ve orta çağ kalıntısı ne varsa hepsinin destekçisi durumundadır. Burjuvazi son günlerini yaşıyor ve çökmekte olan ücret köleliğini ayakta tutabilmek için günü geçmiş ve geçmekte olan güçlerle birleşiyor. (abç)

«İleri Avrupa, geri olan herşeyi destekleyen bir burjuvazinin hakimiyeti altındadır. Günümüzün Avrupası burjuvazi sayesinde değil, burjuvaziye rağmen ileridir...

«Avrupanın tüm hakimleri, bütün Avrupa burjuvazisi, Çin'deki bütün irtica ve orta çağ güçleriyle ittifak kurmuşlardır.» (Lenin, Doğuda Ulusal Kurtuluş Hareketleri, sf. 96-98, Mayıs 1913'te yazılır.)

* «Devrimimizin tarihi görevleri (feodalizmi tasfiye görevi-PB) karşı-devrim güçlerince yerine getirilmemektedir, getirilemez de. Rus burjuvazisi her gün biraz daha milletler arası anti-proleter ve anti-demokratik gidişe yönelmek zorundadır. Rus proletaryası liberal müttefiklere güve-

nomoz. Rusya'da tarım sorununun köyü yığınlarını kendi elleriyle ve zor yoluyla bir cümme bağlanması gereğine dayanarak, Kara-Yüz toprak sahipleriyle Kara-Yüz istibdadını devrimde köylülere yardım ederek, Rusya'da proletaryanın ve köylülerin demokratik diktatörlüğünü kurmayı kendaist için bir görev bilerek, mücadelesinin ve zaferlerinin milletlerarası devrimci hareketin ayrılmaz bir parçası olduğuna inanılmayarak, devrimin tam zaferine doğru kendi bağımsız yoldu izlemek zorundadır. «Karşı devrimci (hem Rusya'da hem bütün dünyada karşı devrimci) burjuvazinin liberalizmi hakkında biraz daha az aldanmaya, milletlerarası devrimci proletaryanın güçlenmesine biraz daha dikkat!» (Ago, sf. 32-40, abç) (*)

«... burjuva demokratik devrim, Çin'de sadece feodal kalıntılara yönelmiyor. Aynı zamanda emperyalizmi de hedef alıyor.

«Niçin?

«Çünkü Çin'deki bütün mali ve askeri gücüyle emperyalizm, Çin'de feodal kalıntıları ve bunların bütün bürokratik-militarist üst yapısını destekleyen, teşvik eden, geliştiren ve koruyan güçtür.

«Çünkü, Çin'deki feodal kalıntılar, aynı zamanda Çin'deki emperyalizme karşı devrimci bir mücadele verilmeden ortadan kaldırılamaz.

«Çünkü Çin'de feodal kalıntıları yok etmek isteyen herkes elini mutlaka Çin'deki emperyalizme ve emperyalist gruplara karşı kaldırmak zorundadır.

«Çünkü, emperyalizme karşı kararlı bir mücadele yürütmeden, Çin'de feodal kalıntılar parçalanamaz ve ortadan kaldırılamaz.» (Stalin, MDD, sf. 97, abç) (**)

«Çatışmaların ve savaşların filizini özünde taşıyan emperyalizm koşullarında 'sosyalist devrimin arifesi' koşullarında, devrimci hareket dünyanın bütün ülkelerinde büyürken 'gelişen' kapitalizmin, 'can çekişen' kapitalizme dönüştüğünü (Lenin); emperyalizmin, Çarlık ve feodalizm dahil, istisnasız bütün gerici akımlarla ittifak kurduğu ve böylelikle Batının proleter hareketinden Doğunun ulusal kurtuluş hareketine kadar bütün

(*) Lenin'in bu makalesini yazdığı tarih 1908'dir. PB'nin ikinci sayısında H.B'ni eleştirirken söylediğimiz gibi, «kuşkusuz Lenin o zaman finans kapital ve emperyalizm olgusunu sistemli bir şekilde tahlil etmemiş olsa da tüm bu gelişmeleri (burjuvazinin gerileşmesi ve feodalizmle birleşmesi-PB) gözleyebiliyordu.» Lenin bu dönemde yazdığı makalelerde mevcut kapitalizmi gerileşmekte olan bir sanayi kapitalizmi olarak ele alır ve teorik olarak onun feodalizmi tasfiye etme olasılığını yok saymamakla birlikte, pratikte feodalizmin «Prusya yolundan» tasfiyesi ihtimalinin giderek yokolduğunu tesbit eder. Örneğin Lenin aynı dönemde yazdığı bir makalede (bkz. Parti Bayrağı s. 12) Stolipin'in politikasını Bismark tipi bir «Bonapartizm» olarak değerlendirdiği halde bu politikanın sonuçlarının Bismark'inkinin tersine «koca bir hiç» olduğunu belirtir. «PDPY» yazarı ise, günümüzde hala «karşı devrimci bir sınıfın karşı devrimci bir yoldan devrimin görevlerini yerine getire»bileceğini kanıtlamaya çalışıyor. İbret alınacak bir durum.

(**) Bu pasajı, daha önce bir kaç kez aktardığımız halde yazarın hala bu konuda tek bir laf etmemesi ve hala Lenin ve Stalin'den emperyalizm çağında yarı-sömürgelerde feodalizmin Prusya yolundan tasfiyesinin mümkün olmadığına dair hiç bir örnek verilmediği ve verilemeyeceğini iddia etmesi ilginçtir. Bu tavrın değerlendirilmesini okuyucuya bırakıyoruz.

devrimci güçlerin ittifakını zorunlu kıldığı; feodal rejimin kalıntılarını ortadan kaldırmanın emperyalizme karşı devrimci mücadeleye girilmeden olanaksız olduğu bu sırada burjuva demokratik devrimin az çok gelişmiş ülkede proletarya devrimine yaklaşmak zorunluluğunda olduğu, birincinin ikinciyeye dönüşmesi gerektiği kanıtlanmaya gereksinme göstermeyecek kadar aşktır. Rusya'da devrimin tarihi, bu tezin doğruluğunu, apaçık tanularıyla kanıtlamıştır.» (Stalin, Leninizmin Sorunları, sf. 31-32, abç)

Ama tabii yazarımıza bu kadarı «yetmez»; çünkü onun niyeti gerçekten Lenin ve Stalin'den öğrenmek değil, D. Perinçek ve B. Boran gibilerinden kapıldığı bir dizi yoz revizyonist fikirleri, bir çok genç ve tecrübesiz devrimcinin kafasına sokuşturmak ve onları Marksizm-Leninizme ve proleter devrimci harekete karşı şartlandırmaktır. Onun için biz, bu söylenenlerin hepsine bir kulp takılacağını ve «PDPY» sayfalarında yine «oktobrist kapitalizm» ve «Amerikan-Prusya yolu» üzerine çeşitlemelere devam edileceğini biliyoruz. Ama bildiğimiz bir başka şey de, bu yoz fikirlere o saflarda bulunan devrimcilerin bile artık pek itibar etmediğidir.

Bu meseleyi geçerken bir noktaya daha değinelim. «PDPY»nin son sayısında Stalin tarafından «Prusya yolundan» feodalizmin tasfiyesinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde mümkün görüldüğüne dair yeni bir sözde kanıt daha sunulmaktadır. Biz, bu «kanıt» üzerinde de duracağız, ama bunun esas nedeni bu «kanıt» çürütmek değil (çünkü birazdan göreceğimiz gibi, Stalin'den yapılan aktarmanın meseleyle hiç bir ilişkisi yoktur), ama yazarın teorik sefaletinin nerelere vardığını ve yazarın nasıl umutsuzca sarılacak dal aradığını teşhir etmektir.

Söz konusu pasaj şöyle:

«Çünkü henüz Çin'de, bakın gruplara bir çeşit paratoner olarak hizmet edecek Stolipin tipinde reformlara karar verebilecek ne bir grup ne de hükümet vardır.» (Stalin, MOD, sf. 154)

Yazar bu sözlerden Stalin'in Çin'de feodalizmin «Prusya yolundan» tasfiyesini mümkün gördüğü sonucunu çıkarıyor (sanki Stalin bu konuyla ilgili görüşlerini — ki yukarıda aktardık — çok açık olarak ifade etmemiş gibi); nasıl mı, aynen şöyle: Stalin Çin'de henüz Stolipin tipi reformlara karar verebilecek bir grup ya da hükümet olmadığını söylüyor, Stolipin ne yaptı; Rus tarımında kapitalizmin gelişmesini hızlandıran reformlar; demek ki Çin'de de ileride böyle reformlar yapılabilir! Gerçi Stolipin Rusyada feodalizmi tasfiye edememiştir, ama ileride ortaya çıkacak Çin Stolipini bunu yapabilir ve böylece Çin'de feodalizm «Prusya yolundan» tasfiye edilebilir! Demek ki, Stalin, Çin'de Prusya yolundan feodalizmin tasfiyesini mümkün görmektedir! (İşte aynen böyle).

Bu hikâye bize, «havada bulut var» denince «sen bana ördek dedin» diye hışımla ayağa kalkan adamı hatırlattı. Adama sormuşlar, bunu nereden çıkardın diye; o da açıklamış: Havada bulut toplanınca yağmur yağar, yağmur yağınca gölcükler oluşur, gölcüklerde ördekler yüzer, demek ki sen bana ördek dedin!

Gerçekte ise, Stalin söz konusu makalenin ilgili bölümünde bu sözleri söylerken, bu benzetmeyle yalnızca o dönemde Çin devriminin uğradığı yenilgiyle, 1905 devriminin yenilgisini kıyaslamakta ve bunu da üstüne basa basa vurgulamaktadır. Bilindiği gibi, 1905 devriminin yenilgisi, devrimi on yıldan fazla bir kesintiye uğratan ağır bir yenilgi olmuş ve «Stolipin reformları» kulakiara dayanıp köylüleri kanıçıyla dize getirme politikasını uygulayarak ve köylülerin elinden el koymuş oldukları malikane topraklarını geri alarak bu yenilgiyi pekiştirirken, köylü hareketinin bastırılmasına önemli bir katkıda bulunmuştur. İşte Stalin söz konusu makalede, o günkü durumda Çin devriminin yenilgisinin böyle ağır bir yenilgi olmadığını, Çin'de köylü hareketinin henüz bastırılmamış olduğunu ve ufukta da Stolipin'in uyguladığı türden bir politikayı uygulayabilecek her hangi bir gücün görülmediğini belirtiyor. Stalin daha sonra Çin devriminin 1927 de uğradığı yenilginin bu bakımdan 1917 Şubatıyla Ekim arasında Bolşeviklerin uğradığı yenilgiyle karşılaştırılabileceğini belirtiyor ve şunları aktarıyor:

«Bu elbette şartlı bir benzetmedir. Bu benzetmeyi ancak, bugünkü Çin ile, 1917 yılının Rusya'sındaki durum arasındaki farklılıkların göz önüne getirilmesi kaydıyla geçerli sayıyorum. Böyle bir benzetme yapmanın nedeni, sadece Çin devriminin yenilgisinin derecesini belirtmek içindir.» (Age, sf. 155, abç)

Stalin daha sonra Troçkist muhalefette yaptığı bir polemikte (tıpkı yazarın anlayışıyla hareket ederek) kendisini «Çin devrimiyle Ekim Devrimini bir tutmakla suçlayan (!) Zinoviev'e karşı şunları yazıyor:

«Zinoviev, benim Bagdasaryev'in siyasetinden söz ederken şimdiki Çin devrimiyle Ekim Devrimini bir tuttuğunu söylüyor. Bu saçmaşuğa dikkatli olmalıdır. Çünkü birinci olarak ben kendim 'gücümüzün konuları üzerine notlar' yazımda («PEPYNin alıntı yaptığı yazı-PB): 'bu elbette şartlı bir benzetmedir' kaydını koyarak, 'bu benzetmeyi ancak, bugünkü Çin ile 1917 senesi Rusya'sındaki durum arasındaki farklılıkların göz önüne getirilmesi kaydıyla geçerli sayıyorum' demişim. İkinci olarak, belli bir ülkenin devrimindeki şu ya da bu akım, şu ya da bu hatayı nitelerken, başka ülkelerin devrimleriyle hiç bir benzetme yapılamayacağını ileri sürmek aptallıktan başka bir şey değildir. Yani bir ülkedeki devrim, başka ülkelerin devrimlerinden, bu devrimlerle aynı üste olmasa bile, hiç mi ders almaz? Peki o zaman devrim bilimi nerede kalır?

«Aşına bakılırsa Zinoviev devrimin bir bilimi olabileceğini inkâr ed-

yor. Ekim Devriminden önceki dönemde Lenin'in Çoidze, Tseretelli, Ştekelov ve diğerlerini 1848 Fransız devrimine ait 'Luis Blanck siyaseti'yle suçlaması gerçek değil midir?... Lenin 1848 Fransız devrimiyle bizim Ekim Devriminin aynı tipte devrimler olmadığını pekâlâ biliyordu. Madem ki Ekim Devrimi öncesinde Çoidze ve Tseretelli'nin 'Luis Blanck siyaseti' izlediğinden söz edebiliyoruz, o zaman neden bugün Çin'deki toprak devrimi döneminde Zinoviev ile Troçkinin 'Bagaatıyev siyaseti' izlediğinden söz etmeyelim? (Stalin, Age, sf. 183-184, abc)

İşte Stalin'in üzerinde durduğu mesele budur. Bütün bunların «Prusya yolundan» feodalizminin tasfiyesi ile ne alakası var? Stalin «Stolipin siyasetinden» söz etti diye Çin'de Prusya yolundan feodalizmin tasfiye edilebileceğini (!) keşfeden yazar; iyi ki Lenin'in yukarıda sözü edilen yazısını okumamış, yoksa Ekim Devrimini, 1848 Fransız devrimiyle özdeşleştirip, buradan da kimbilir ne müthiş (!) sonuçlar çıkarırdı.

IV. «PDPY» NİN KOMPRADOR KAPİTALİZMİ: KUŞ MU DEVE Mİ?

Çağımızda esas olarak iki tür kapitalizm vardır: Birincisi finans kapitalin yarattığı ve azami kâr yasasına göre faaliyet gösteren tekelci kapitalizm; ikincisi, günümüzde birincisine tabi ve onun çizdiği sınırlar dahilinde faaliyet göstermek zorunda olan ve serbest rekabetçi özelliklerini bir ölçüde de olsa muhafaza eden (tekelci kapitalizmin egemenliği serbest rekabetin yasalarının tam olarak işlemesini önler) tekel öncesi kapitalizm. Dolayısıyla günümüzde dünyada mevcut tüm kapitalizm türleri son tahlilde bu ikisinden birinin sınıflanmasına girer.

Ülkemizi ele alırsak, Parti Bayrağı ve Halkın Kurtuluşu ülkemizde iki tür kapitalizm ayrımı yapmaktadır: Komprador ve milli kapitalizm. Birincisi finans kapital ihracına bağlı olarak yaratılmış, azami kâr yasasına göre faaliyet gösteren tekelci bir kapitalizmdir ve finans kapital tarafından yaratılmış olduğu için bu ekonomik kategoriye aittir. Bu tekelci kapitalizmin emperyalist ülkelerdeki tekelci kapitalizmden farkı, ülkenin kendi iç dinamikleriyle gelişmesi sonucunda yoğunlaşan ve tekelleşen banka ve sanayi sermayesinin ülke içinde kaynaşmasının bir ürünü değil, ama emperyalist ülkelerde oluşan finans kapitalin geri bir tarım ülkesine ihracının bir ürünü olarak doğup gelişmiş olmasıdır. Bu nedenle ülkemiz emperyalist bir ülke olmadığı gibi, ülkemizde ulusal bir finans kapitalden de bahsetmiyoruz. Bunun yerine ülkemizin yarı-sömürge yarı-feodal yapısını vurguluyor ve ülkede oluşan tekelci kapitalizmin emperyalizmin bir uzantısı olarak ortaya çıktığını belirtiyoruz. Komprador burjuvazinin buradaki rolü, sermaye-

sini finans kapitalin hizmetine sunmak (ki finans kapital tarafından yaratılan, onun ilişkiler ağı içinde yer alan sermaye, onun özelliklerini kazanır) ve emperyalist sömürden payına düşen kırıntılarla geçinmektedir. Yani emperyalist sömürden ayrı bir «komprador sömürü» ya da finans kapitalden ayrı bir «komprador sermaye» ve tekelci kapitalizm yasalarının dışında bir «komprador kapitalizm» yoktur. «Komprador sermaye, emperyalist sermayenin kendini yeniden üretim sürecinin bir unsuru olarak doğduğu ve geliştiği için, onun emperyalist sermayeden bağımsız, kendini yeniden üretim süreci de söz konusu değildir. O, başından beri, emperyalist sermayenin kendini yeniden üretim sürecinin bir unsuru olarak doğduğu ve gelişimini de bu çerçevede içinde sürdürdüğünden, uluslararası emperyalist sermayenin bir parçası olup, uluslararası bir nitelik taşır.» (Opportunist «Üç Dünya Teorisi» ve «Üç Dünyacı» Aydınlık Revizyonizmi, sf. 55, HK Yayınları)

Ülkemizde milli kapitalizm ise, ortalama kâr elde etmeye çalışan ve rekabetçi özelliklerini belli ölçülerde koruyan bir kapitalizmdir ve kırlarda köylü ekonomisi, şehirlerde ise küçük ve orta burjuva ekonomisi tarafından temsil edilir.

Ülkemizde mevcut toprak ağalığı ekonomisi ise, yarı-feodal bir nitelik taşır ve kapitalizmi değil, feodal kalıntıları temsil eder. Toprak ağalığı ekonomisi içinde kapitalizmin belirli ölçülerde gelişmesine bağlı olarak, toprak ağaları aynı zamanda burjuvalaşmakta ve feodal-burjuva bir nitelik kazanarak kapitalist ekonomiyle giderek kaynaşmaktadırlar. Özellikle büyük toprak ağaları yetiştirdikleri tarım ürünlerinin ithalat ve ihracatıyla da uğraşarak komprador sermaye ve komprador kapitalizmle kaynaşırken; emperyalizm ve finans kapitalle doğrudan kaynaşamayan küçük toprak ağalığı ekonomisi içinde gelişen kapitalizm zengin köylü ekonomisine yaklaşmaktadır (unutulmamalı ki, geri bir tarım ülkesinde zengin köylü aynı zamanda tefeci sermayenin de temsilcisidir). Ama bütün toprak ağalarının ortak özelliği feodal kalıntıların temsilcisi olmalarıdır.

Bu yüzden Parti Bayrağı ve Halkın Kurtuluşu, komprador kapitalizmi emperyalist ilişkilerin ağı içinde ele almakta ve devrimimizin komprador kapitalizmini tasfiye etmesini emperyalist sömürünün tasfiye edilmesi işleminin bir parçası olarak değerlendirmekte; bunun yanı sıra feodalizmi tasfiye görevinin de, içinde kapitalizm hangi ölçüde gelişmiş olursa olsun tüm toprak ağalığı ekonomisinin tasfiyesini içerdiğini savunmaktadır.

«PDPY» ve «DHE» de «komprador kapitalizmi» kavramını kullanıyor. Peki onun bundan anladığı nedir? Bilindiği gibi o, komprador kapitalizmin emperyalizmle ve komprador sermayenin finans kapital-

le aynı ekonomik kategori içinde yer aldığını kabul etmiyor; buna karşılık onu milli (rekabetçi) kapitalizm olarak da görmediğini söylüyor. Öyle bir kapitalizm ki; tekelci, ama emperyalizmle aynı ekonomik kategoride yer almıyor ve onun uzantısı değil; öte yandan milli bir sanayi kapitalizmi de değil, ama onun bütün fonksiyonlarını yerine getiriyor ve feodalizmi bir ülkeden silip süpürebiliyor. Başka bir deyişle ne kuş ne deve; ama «PDPY» ve «DHB» oportünistlerine her türlü manevra imkânı sağlayan bir sihirli anahtar. Bu oportünistlerin bütün amacı, bu «sihirli anahtar» kullanarak «Prusya yolundan» demokratik devrimi emperyalistlere yaptırtmaktır.

Eğer «PDPY» oportünistleri revizyonist tezlerini tutarlı olarak savunabilecek cesarete sahip olsaydı, onların ilk yapması gereken şey, «komprador kapitalizmi» vs. gibi kavramları bir kenara atıp, tıpkı TİP'li revizyonistlerin yaptığı gibi, ülkemizde gelişen kapitalizmin ulusal bir sanayi kapitalizmi olduğunu, bundan ötürü ülkemizde öteden beri varolmuş olan bir tekelci kapitalizmden söz edilemeyeceğini, feodalizmin bu ulusal kapitalizm tarafından esas olarak tasfiye edilmiş bulunduğunu, buna bağlı olarak da demokratik devrimin tamamlandığını savunmak olurdu. Böylece «Prusya yolundan» feodalizmin tasfiyesi meselesi de yerine oturur; ne «PDPY» oportünistleri tezlerinin revizyonist özünü gizleyebilmek amacıyla böylesine çırpınmak ve tutarsızlıktan tutarsızlığa sürüklenmek zorunda kalırlar ne de bizi bu kadar uğraşmak zorunda bırakırlardı.

Söylediklerimizi çarpıcı bir örnekle somutlaştıralım.

«Halkın Birliği»nin 39. sayısında yer alan «Çelişmeler Sorunu ve Halkın Kurtuluşunun Anlayışı Üzerine» başlıklı yazıda komprador kapitalizmiyle ilgili olarak şunlar söyleniyor:

«Komprador kapitalizminin, finans kapitali varlığını belirleyen bir bağlılık içinde olduğu doğrudur. Finans kapital aynı zamanda yarı sömürge ülkelere sermaye ihracı demektir. Bu sermaye ihracı borçlandırma şeklinde de olsa, yatırım şeklinde de olsa, komprador kapitalizmin finans kapitali karşısındaki konumu özde aynıdır. Komprador kapitalizmi, finans kapitalin o ülkedeki ekonomik varlığı durumunda ve azgıncı sömürmesi halinde varolabilir ve gelişebilir.» (Ağd. sf. 18. abç)

Burada komprador kapitalizmin, geri bir ülkeye finans kapital ihracı temelinde «varolan» ve «gelişen» tekelci bir kapitalizm olduğu belirtilmektedir. Yani finans kapital ihracı olmasaydı, «komprador kapitalizm» diye bir olgu da varolmayacaktı. Bu söylenenlerden bir tek anlam çıkar; komprador kapitalizm, finans kapital tarafından yaratılmıştır ve emperyalizmin uzantıdır; yani onunla aynı ekonomik kategori içinde yer alır.

Oysa yazar, yazının bütününde H. Kurtuluş'u tam da bu görüşü savunduğu için eleştirmekte ve bu görüşü çürütmeye çalışmakta.

dır. Tabii, revizyonizmi tezgahlayabilmesi için öyle de yapması gerekirdi. Bunun için yukarıdaki sözlerin ardından bu kez de şunlar yazılmaktadır:

«Komprador kapitalizmi yerli bir temele sahiptir (milli değil yerli). Ülke içinde oluşan büyük sermayenin emperyalizme bağlanması, ülke halkının sömürülmesinde onunla işbirliği yaparak, uygun bir sömürü payı almasının, varlığını emperyalizmin ülkedeki varlığıyla birleştirmesinin belirleyici özelliklerini oluşturduğu bir kapitalizmdir.» (Ağd, abç)

Yazar burada kıvranmaya başlıyor; komprador kapitalizminin emperyalizmin uzantısı olması gerçeğinin karşısına onun «yerli» olması çıkarılıyor. Oysa sorun şudur; komprador kapitalizm uluslararası mali sermaye temelinde mi gelişir, yoksa ulusal sanayi sermayesi temelinde mi? Yazar, komprador kapitalizmin uluslararası mali sermaye temelinde doğup geliştiğinden yan çiziyor; ama «milli de değil» diyor. Peki çağımızda bu iki kategoriden birine girmeyen bir kapitalizm türü mü var? Evet yazarın keşfettiği yeni bir tür «yerli tekelci kapitalizm». Bu kapitalizm, tekelci kapitalizmin yasalarına tabi değil mi diye soracak olursanız, verilen cevap şudur:

«Komprador kapitalizminin tekelciliğinin oluşumu, emperyalist tekelciliğin oluşumundan çok farklıdır. Bu tekelleşme, serbest rekabetçi aşamadan geçerek oluşmamıştır. Aksine finans kapitalin ülke ekonomisi üzerindeki denetimine bağlı olarak oluşmuştur... kısacası komprador kapitalizmin ekonomik temeli de finans kapitalden farklıdır.» (Ağd.)

Tekelci kapitalizm dendiğinde anlaşılması gereken, banka ve sanayi sermayesinin kaynaşmalarıyla oluşmuş, azami kâr esasına göre faaliyet gösteren ve uluslararası bir nitelik taşıyan bir kapitalizmdir. Tarihi olarak bu kapitalizm, ilk önce serbest rekabetçi kapitalizmin bağrından doğmuştur. Ama bir kere teşekkül ettikten sonra ihraç edilmiş olan finans kapitalin her gittiği yere kendi özelliklerini taşıması ve ihraç edildiği ülkede kendini genişletilmiş bir biçimde yeniden üretmesine bağlı olarak, henüz serbest rekabetçi kapitalizmin olgunlaşmadığı bir ülkede de ortaya çıkabilir. Bu noktada artık onun nasıl teşekkül ettiği ikinci bir sorundur ve nerede ve hangi biçimde ortaya çıkmış olursa olsun, biraz önce belirttiğimiz özellikleri evrenseldir. Dolayısıyla aynı ekonomik kategoriyi temsil eder.

Finans kapitalin denetimi her şart altında denetlenen ekonomiye tekelci bir özellik kazandırır. Örneğin emperyalist ülkelerde, finans kapitalin tüm ekonomi üzerinde denetimi vardır, ama bu denetim ülkede serbest rekabetçi kapitalizmin varlığını sürdürmesini engellemez. Yine bugün Türkiye ekonomisi, emperyalizmin denetiminde bir ekonomidir, ama bu ekonomi içinde tekelci olmayan bir sektör de varolmaya devam etmektedir. Tekelci kapitalist yapıyı yaratan denetim,

ancak finans kapitalin kendi temeli üzerinde gerçekleştirdiği bir denetimdir.

Şimdi bir daha soralım. Bu «PDPY»nin «komprador kapitalizmi» nasıl bir kapitalizmdir? Cevap: Emperyalizm tarafından yaratılmıştır, ama emperyalizmin uzantısı değildir; «ülke içinde oluşan büyük sermaye» temeline dayanır, ama milli değildir. Tekelci kapitalizmdir, ama bildiğin tekelci kapitalizm değildir, «ekonomik temeli finans kapitalden farklıdır» vs....

Bektaşiye tanrıyı tarif etmişler, «ne yerededir ne gökteredir» diye; o da «şuna yok diyeceksin ama dilin varmıyor» demiş. Yazarınki de o hesap.

«PDPY» oportünizminin komprador kapitalizmi konusundaki tutarsızlığı bu kadarla da kalmıyor. Bilindiği gibi onun en iddialı ve ısrarlı olduğu konu komprador kapitalizminin feodalizmi tasfiye ettiğidir. Ama «PDPY» oportünizmi öylesine istikrarsız ve ilkesizdir ki, sıkıştığı zaman komprador kapitalizmin tasfiyesini yarı-feodal yapının (feodal kalıntıların) tasfiyesi içinde ele almakta; bu sözde «anti-feodal» gücü ortadan kaldırmanın yolunun feodal kalıntıları ortadan kaldırmaktan geçtiğini de iddia etmektedir. Başka bir deyişle o, komprador kapitalizmini, işine geldiğinde yarı-feodal düzenin uzlaşmaz karşıtı olan ulusal bir sanayi kapitalizmi; işine geldiğinde ise, yarı-feodal düzenin bir parçası olan ve tefeci-tüccar sermayeye bağlı olarak ortaya çıkan ilkel bir ticaret kapitalizmi gibi ele almaktadır. O, bir uçtan diğerine sıçramakta, ama bu kapitalizmin Marksist-Leninist tahlilini hiç bir zaman kabul etmemektedir.

Bu söylediklerimizi iki örnekle somutlaştıralım.

«PDPY» de genci bir kapitalizm olgusundan hareket edilerek şöyle bir karşılaştırma yapıyor:

«Feodalizmin özellikleriyle kapitalizmi karşılaştırdığımızda şu sonuçları varırız:

1) Feodalizmin doğal ekonomiyeye dayanmasına karşılık, kapitalizm tam karşıtına, meta ekonomisine dayanır.

2) Feodalizm, üretici köylünün toprağa bağlanmasını şart koşmasına karşılık, kapitalizm köylünün topraktan koparılmasına, tümüyle mülkiyetle ilişkisini kesmesine dayanır.

3) Feodalizmin, feodale kişisel bağımlılığı şart koşmasına karşılık, kapitalizm, kişisel bağımlılığı yıkar, işçi belirli bir kapitalistin işinde çalışmak zorunda değildir.

4) Feodalizmde teknik düşük ve duragandır, kapitalizmde ise daha yüksek ve değişken bir teknik söz konusudur.

«Bu karşılaştırma milli olsun, komprador olsun tüm kapitalizmin feodalizm karşısındaki genel özelliklerini belirtir.» (Ağd, sf. 9)

Burada yazar, komprador kapitalizmle milli kapitalizm arasında üretici güçlerin geliştirilmesi ve feodalizmin tasfiyesi açısından hiç

bir temel fark görmediğini ve komprador kapitalizmin (tekelci kapitalizmin) feodalizm karşısındaki konumunun aynı rekabetçi sanayi kapitalizmi gibi olduğunu açıkça belirtiyor.

Bunu yaparken, hareket noktası şudur: İster tekelci, ister rekabetçi olsun, kapitalist ekonominin işleyiş yasaları bir ve aynıdır! Bunun yanı sıra yazarmı başvurduğu bir diğer kurnazlık da, komprador kapitalizmde modern sanayi (belirli sınırlar dahilinde ve belirli alanlarda da olsa) işletmelerinin yarıfeodalizmden kalkınarak ulusal sanayi kapitalizmiyle komprador tekelci kapitalizm arasındaki ayırım çizgilerini yok etmesidir. Şimdi bu iki çarpıtma üzerinde duralım:

Genel olarak (rekabetçi ve tekelci) kapitalizm için geçerli temel bir ekonomik yasa gerçekten mevcuttur. Bütün kapitalizm türlerinde hükmünü icra eden bu yasa artı-değer yasasıdır.

Ama artı-değer yasasının keşfi, kapitalizmin şu ya da bu dönemde feodalizm karşısındaki konumunu açıklığa kavuşturmak için yeterli değildir. Bunun için kapitalizmin farklı aşamalarında ortaya çıkan özel ekonomik yasaları da bilmek gerekir. Bu özel yasalar, sanayi kapitalizmi çağının ortalarına kadar yasa ve emperyalizm çağının azami kâr yasasıdır. Biz, yazımda daha önceki bölümlerinde bu yasaların feodalizmin tasfiyesi ya da yavaşlamasında nasıl etkili oldukları üzerinde durduğumuz için burada bu mesele üzerinde durmuyoruz. Ancak, azami kâr yasasının emperyalizm döneminde yukarıda yapılan karşılaştırmaya aşından görsüne alınması gereken ne gibi farklılıklar yarattığını belirtmemiz gerekiyor.

Yukarıdaki analizi gözönünde bulundurarak bu farklılıkları tek tek sıralayalım.

1) Kapitalizm genel olarak meta ekonomisine dayanmasına karşılık, meta ekonomisini feodal kalıntılardan tamamen temizleyerek onu sonuna kadar geliştiren ve evrenselleştiren yalnızca üretim araçlarının üretimine dayalı büyük sanayinin ülke içinde kurulmasıdır. Sanayi kapitalizmi bunu yapar, komprador tekelci kapitalizm ise bu görevi yerine getiremediğinden, meta ekonomisi feodal kalıntılardan arınarak sonuna kadar gelişmez, yarı-doğal ekonomiyle iç içe geçer, böylece feodal kalıntılar (yarı-feodal yapı) tasfiye edilemez.

2) Üretici köylünün mülkiyetle vâm ilişkisini keserek onu topraktan koparan, gelişmiş bir sanayi kapitalizmdir. Komprador tekelci kapitalizm ise, yazının başından beri anlattığımız özellikleri nedeniyle, bu görevi de tam olarak yerine getiremez. Böylece yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisi salt kapitalist modern bir ekonomiye dönüşemez ve küçük köylülüğün yarı-feodal tefeci-tüccar sömürüsüyle toprağa ve sömürücüsüne ataerkil, geleneksel bağlılığı korunur.

3) Yine belirttiğimiz nedenlerden dolayı, emperyalizm ve komp-

rador teknelci kapitalizmin menfaati işçiyi tamamen özgürleştirmekte değil, onu kişisel bir bağımlılık içine sokmaktadır. Bu yüzden yarı-feodal toprak ağalığı ekonomisinde bu iş için feodal kalıntılardan yararlanılırken, emperyalist (ve komprador) sermayenin denetimindeki modern sanayi işletmelerinde ve diğer iş yerlerinde faşist yöntemlerden yararlanılarak ekonomi dışı zor tekrar gündeme getirilir ve işçilerin iş güçlerini özgürce satmaları kısıtlanır. Bu yöntemlerden bazıları sınıf sendikalarının ve özgür sendikacılığın yasaklanarak yerine orta çağ loncalarının kapitalizm koşullarında yeniden diriltiimeye çalışılması anlamına gelen kooperatif işçi-işveren ortak örgütlenmeleri, faşist sendikacılığa dayanarak gerçekleştirilen «toplumsal anlaşmaların geçirilmesi, «kara listeler» vb. yöntemlerle çalışma özgürlüğünün yok edilmesi»dir. Bütün bu yöntemler «iş gücü piyasası»nın tekelinin deneti altına girmesi ve böylece işçinin üretime ekonomi dışı yollarla bağlanması gerçekleştirir. Oysa sanayi kapitalizmi çağında kapitalistlerin elinde bu imkânlar yoktu.

Dimitrov'un belirttiği gibi:

«Faşizm (finans kapitalin zorbalığı-PB) gerçekte işçileri ve işsizleri kapitalist tophunun bütün haklardan yoksun paryalan haline dönüştürür. Onların sendikalarını ortadan kaldırır. (grev hakkını gaspeder ve işçi basını yasaktar. Onları faşist örgütlere girmeye zorlar. Sosyal sigorta fonlarını yağmalar, işletmeleri ve fabrikaları, kapitalistlerin sınırsız keyfi hakimiyetinin hüküm sürdüğü kışalar haline getirir.

«... Hitler yönetimi altında... Tarım işçileri yarı-serf durumuna getirildiler, hatta istedikleri yerde yerleşmek gibi temel hürriyetlerinden bile yoksun bırakıldılar. Emekçi köylülerin ürünlerini pazarda satma imkânı ortadan kaldırıldı.» (Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, sf. 68-69)

4) Bu meseleyle ilgili olarak, azanrı kâra dayanan teknelci kapitalizmin tekniğin geliştirilmesinden esas olarak yararı olmadığını tekrar belirterek, daha önce aktardığımız Stalin'in şu sözlerini hatırlatıyoruz: «Yeni teknik kendisine daha büyük kârlar gösterince kapitalizm ondan yanadır. Yeni teknik kendisine artık daha büyük kârlar sezdirmezse kapitalizm elle yapılan çalışmaya dönüş yanısıdır.» (Son Yazılar, sf. 94)

Şimdi ise ikinci çarpıtma üzerinde duralım:

Yazar, finans kapitalin ve onun uzantısı komprador sermayenin de bir kısım modern sanayi işletmesi yarattığından hareket ederek, bu işletmelerde feodal kalıntılara rastlanmadığına göre, demek emperyalizm feodalizmi tasfiye edebilirmiş (!) diyor. Oysa ulusal sanayi kapitalizmi ile komprador teknelci kapitalizm arasındaki ayırım noktası, birinin modern sanayi işletmeleri yarattığı halde diğerinin yaratmaması değil; ulusal sanayi kapitalizminin serbestçe gelişmesi so-

nunda üretim araçları üreten büyük sanayinin kurulması ve ülkenin sanayileşmesi mümkün olduğu halde, komprador tekелci kapitalizmin bu gelişmeyi sağlayamamasıdır; ki ülke çapında feodalizmin tasfiye edilmesini sağlayan bu gelişmedir. Buna karşılık komprador tekелci kapitalizm, belirli alanlarda (tüketim sanayi vb.) belirli bir sanayileşmeye yolaçsa bile, bu, ancak, ülkenin ekonomik yapısının iyice çarpıtılmasına, emperyalizmin ülke üzerindeki denetiminin sağlamlaştırılmasına ve gerçek bir sanayileşmenin önlenmesine sebep olur; ki bu da, feodal kalıntıların yaşayacağı ortamın korunması anlamına gelir.

Görülüyor ki, «PDPY» oportünizmi, komprador kapitalizminin gerçek özelliklerini çarpıtmakta ve «Prusya yolundan geçiş» teorisini doğrulayabilmek için onu yarı-feodal düzenin uzlaşmaz bir karşıtı olarak sunmaktadır.

Peki bu görüşleri savunanların proleter devrimci hareket tarafından köşeye sıkıştırıldıklarında, bu kez de, komprador kapitalizmin emperyalist sömürünün (yarı-sömürge yapının) bir unsuru olduğunu inkâr edebilmek için, onu, yarı-feodal yapının bir unsuru olarak göstermelerine ne demeli?

H. Birliği dergisinde Halkın Kurtuluşu'na karşı Mao Zedung'dan aktarılan bir pasaj şöyle yorumlanıyor ve savunuluyor.

«Buradan Çin'deki yarı-feodal yapının tasfiyesinin komprador ve tefeci sermayenin tasfiyesini de kapsadığı, bu sermaye şekillerinin tasfiyesinin bu görev içinde düşünüldüğü dolaylı olarak anlaşılmaktadır. Çünkü komprador sermaye ve tefeci sermaye emperyalizmle bağı içinde değil, feodalizmle bağı içinde ele alınmıştır. Feodalizmin iktisadi ve sosyal haki-miyeti belirtilirken, nedenlerden birisi olarak komprador ve tefeci sermayenin sömürüsüyle bağı oluşu (...) sayılmıştır. Bu durum Mao Zedung'un komprador sermayenin tasfiyesini feodalizmin tasfiyesi içinde gördüğünü belirtmektedir.» (Ağd, s. 39, sf. 10, abç)

Bu ne perhiz bu ne lahana tursusu demeyin! Oportünizm budur. Oportünist için kavramlar, gerçek olgulara değil, bu olgulara dilediğince giydirilebilecek çeşitli kılıflara tekabül eder. Onun için de, bugün ak olan yarın kara olabilir; yeter ki vaziyet kurtulsun.

Bu konuya son verirken, bir noktaya daha değinelim:

«PDPY» yazarı, komprador kapitalizmin üretici güçlerin gelişmesini engellediğine dair uzun uzun yazıp çizmiş. Ama gerçekte o, bu söylediklerinin hiç birine inanmamakta ve bu konuda ne kadar yemin billah ederse etsin, savunduğu görüşlerle bu söylediklerini yalamaktadır. Üstelik bu durumu açığa çıkarmak için öyle uzun boylu araştırmalar yapmaya da gerek yok. Bunu yapabilmek için yazarın, «milli olsun komprador olsun tüm kapitalizmin feodalizm karşısındaki genel özelliklerini» belirttiğini iddia ettiği şu özelliklerin gerçek-

te neye tekabül ettiğini kavramak yeter.

Yazar, komprador kapitalizmin yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede şu görevleri yerine getirdiğini açık olarak belirtmektedir: 1) Doğal ekonominin tasfiye edilerek, yerine meta ekonomisinin getirilmesi ve bunun sonuna kadar gelişerek tam bir genelleşmesi; 2) Köylünün topraktan tamamen koparılması ve tümüyle mülkiyetle ilişkisini kesmesi; 3) Her türlü kişisel bağımlılığın (ekonomi dışı zorun kaynağı) tasfiye edilmesi; 4) «Düşük ve durağan» bir tekniğin yerine «yüksek ve değişken» bir tekniğin geçirilmesi.

Yazar, bir tek şu soruya cevap vermelidir: En ilerici, en devrimci, üretici güçleri en fazla geliştiren, en rekabetçi, en dinamik vb. bir sanayi kapitalizmi düşünün. Bu kapitalizm, bütün bu sıfatları hak etmek için, yarı-feodal bir toplumda yukarıdaki ekonomik değişiklikleri gerçekleştirmekten başka ne yapmıştır? İşte bu kapitalizm, o toplumda, üretici güçlerin önünde ne kadar engelse, yazarın «komprador kapitalizmi» de, günümüzün yarı-sömürge, yarı-feodal toplumunda üretici güçlerin önünde o kadar engeldir. Yazar, kendisine emperyalizmi ve komprador kapitalizmi ilerici gördüğünü söylediğimizde, hiç boşuna kızmasın; biz, yalnızca onun söylediklerinin adını koyuyoruz; hepsi bu kadar.

**V. «PDPY» EMPERYALİZME FEODALİZMİ TASFİYE
ETTİRİNCE, DEMOKRATİK DEVRİMİ EMPERYALİSTLERE
YAPTIRTTIĞINI GİZLEYEBİLMEK İÇİN, DEMOKRATİK
DEVRİMİN ÖZÜNÜN TOPRAK DEVRİMİ OLDUĞUNU İNKAR
EDİYOR VE REVİZYONİST «ANTİ-TEKEL DEMOKRATİK
DEVRİM» SAFSATASINA SARILIYOR**

Marksist-Leninistlerin uğruna mücadele ettikleri amaç, proleterya diktatörlüğü aracılığıyla sosyalizmi kurmak ve bu yoldan sınıfsız topluma ulaşmaktır. Ama biz bugün yarı-feodal, yarı-sömürge ülkemizde bu görevi proletaryanın önüne doğrudan koymuyor; amacımıza ulaşabilmek için ilk adım olarak proleterya hegemonyasında işçi sınıfı ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü aracılığıyla bağımsız ve demokratik bir toplumun yaratılmasının zorunluluğunu belirtiyoruz. Biz, Marksist-Leninistler için bu durum, isteğimiz ve irademiz dışında, objektif zorunluluklardan doğmaktadır. Çünkü bir ülkede sosyalizmin kurulabilmesi için, üretici güçlerin gelişmesinin ve üretimin toplumsallaşmasının öyle bir noktaya gelmiş olması gerekir ki; bu noktada üretici güçlerin gelişmesini önleyen ilişkiler artık kapitalizm öncesi ya da ilkel kapitalizm türünden ilişkiler değil, bizzat kapitalist üretim ilişkileri olmalıdır; başka bir deyişle, üretimin toplumsal nite-

liği özel mülk edinmenin kapitalizm öncesi (ya da ilkel kapitalist) değil, bizzat gelişmiş kapitalist biçimiyle uzlaşmaz bir çelişkiye düşmüş bulunmalıdır. Eğer, ülkemizde bu şartlar mevcut olsaydı, sosyalist devrim şiarını derhal yükseltmeyen ve gündemine doğrudan sosyalizmin kurulmasını koymayan hiç bir kişi, grup, parti Marksist-Leninist sıfatına en küçük bir şekilde bile hak kazanamazdı. Çünkü bir Marksist-Leninistle sıradan bir burjuva demokrati birbirinden ayıran; Marksist-Leninistin ancak belirli şartlar altında burjuva demokrasiden (halk demokrasisi de özel mülkiyetin sınırları dışına çıkmadığı ölçüde burjuva bir nitelik taşır) yana olmasına karşılık, bir burjuva demokrati bu demokrasiyi putlaştırması, her durumda ondan yana olması ve onun sınırları dışına çıkmamasıdır.

Bugün ülkemizde irili ufaklı bir çok burjuva demokrat akım, kişi vb. kendini Marksist-Leninist olarak göstermekte ve bunların bir çoğu pratikte ateşli bir demokrasi taraftarı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum son derece doğaldır. Çünkü ülkemiz emperyalizm ve feodalizmin baskısı altında ezilen geri bir tarım ülkesidir ve proletaryanın yanı sıra toplumun ezici bir çoğunluğunu oluşturan küçük burjuvazi de bu baskıyı etinde kemiğinde duymakta, bağımsız ve demokratik bir topluma duyduğu özlemle harekete geçerken kaçınılmaz olarak çağımızın en devrimci sınıfının muzaffer ideolojisi Marksizm-Leninizmden etkilenmekte ve kendini onun yandaşı olarak ilân etmektedir.

Bu kaçınılmaz durum, proletarya açısından olumlu yanları içermesinin yanı sıra, onun kendi amaçları açısından olumsuz bir durum da yaratmaktadır. Devrime katılan ve proletaryanın bu devrim boyunca omuz omuza yürümesi zorunlu olan çoğu küçük burjuva bu unsurlar, devrimci harekete kendileriyle birlikte proletaryanın bilinçlenmesini ve kendi ideolojisiyle donanmasını güçleştiren, çok çeşitli anti-Marksist ön yargıları, fikirleri, gelenekleri vb. de getirmekte ve bunları proletaryaya aşlamaktadırlar. Bu da kaçınılmazdır, çünkü toplumda proletaryayı diğer sınıflardan ayıran bir Çin seddi yoktur.

Bu objektif durum, her ülkede, (özellikle bizimki gibi bir küçük burjuva-köylü ülkesinde) proletaryanın Marksist-Leninist öncüsünün omuzlarına, yerine getirmesi zorunlu büyük görevler yüklemektedir: Marksizm-Leninizmin saflığını korumak ve proletaryayı kendi Marksist-Leninist ideolojisiyle teçhizatlandırmak. Proleter devrimci hareket, bu yolda, hayatın her alanını kapsayan sürekli bir ideolojik mücadele yürütmek ve burjuva demokrasisinin proletarya üzerindeki yozlaştırıcı etkisiyle aralıksız savaşarak her türden küçük burjuva «teo-

riyi», «düşünce»yi ortaya çıktığı anda yere çalmak zorundadır. Bu, devrimin ve sosyalizmin zaferi için tayin edici bir önem taşımaktadır; çünkü demokratik devrim tamamlanıp sosyalist devrim gündeme geldiğinde emperyalizm ve feodalizm karşısında ilerici bir rol oynamış bulunan burjuva demokrasisi, sosyalist devrim karşısında gerici bir hüviyete bürünecek, sosyalizmin ve komünizmin gelişmesini engelleyebilmek amacıyla yalnız siyasi (ve muhtemelen silahlı) mücadeleyle yetinmeyerek, sosyalist devrimin esas itici gücü olan proletaryayı ve onun yandaşı yoksul köylülüğü yanına çekebilmek, komünist partisini tecrit edebilmek amacıyla ideolojik bir saldırıya da girişecektir. Marksist-Leninist bir hareket, bu saldırıya karşı önceden tüm tedbirlerini almalı ve bugünden, daha henüz demokratik devrim mücadelesinde onlarla omuz omuza yürürken, küçük burjuva demokrasisiyle kendi arasındaki tüm farklılıkları belirgin bir biçimde ortaya koyarak, onunla kendisi arasına sınır çekmelidir.

Tarih bugüne kadar, emperyalizm ve feodalizme karşı mücadelelerinde kendini Marksist-Leninist olarak gösteren, hatta bu şekilde komünist partisinin yönetimini bile ele geçirmeyi başaran bir çok devrimci demokratın, sosyalist devrim aşamasına gelindiğinde nasıl tökezlediğini, proletaryanın özlemlerinin önünde bir engel haline geldiğini ve giderek sosyalizm karşısında duyduğu düşmanlık nedeniyle emperyalizme teslim olarak devrimi, karşı-devrime dönüştürdüğünü göstermiştir ve göstermektedir. Biz tüm bu olumsuz deneylerden ders çıkarmalı, Marksizm-Leninizme, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in öğretilerine daha sıkı sarılmalı ve kendini Marksist-Leninist ilan eden her türden küçük burjuva akıma karşı bugüne kadar yürüttüğümüz mücadeleyi daha da yoğunlaştırarak sürdürmeliyiz.

«PDPY» ve «DHB» dergileri küçük burjuva bir akımın sözcülüğünü ve küçük burjuva reformizminin teorisini yapmaktadırlar. Gerçi bu akım bugün ne kitleler, ne de proleter devrimci saflar arasında hiçbir etkiye sahip değildir, ama bir süre öncesine kadar o, Marksizm-Leninizm adına bir çok revizyonist görüşü, proleter devrimci saflara sızmış bulunan revizyonist hizipçilerin de yardımıyla, devrimciler arasında yaygınlaştırıyor ve bu görüşleri kitlelere de bir ölçüde götürebiliyordu. Onun, bugün, tüm etkisini yitirerek zayıflaması ve parçalanmasında proleter devrimci hareketin ona karşı yürüttüğü mücadelenin önemli bir rolü vardır ve bu mücadeleyi sonuna kadar götürecek bizzat o saflarda bulunan devrimciler de dahil olmak üzere, devrimcileri eğitmek, onları revizyonizme karşı silahlandırmak ve bir avuç oportünist şefi tamamen tecrit etmek proleter devrimci hareketin üzerine düşen bir görev olmaya devam etmektedir.

A — Tekelci Kapitalizme Karşı Mücadele Ülkemizde Neden

Ulusal Demokratik Halk Devriminin Bir Parçasıdır?

«PDPY» oportünizmi, genel olarak kapitalizm, özel olarak da tekelci kapitalizm karşısında tipik bir küçük burjuva reformist tavır takınmaktadır. Onun bütün teorisine yol gösteren, küçük mülk sahibinin kapitalizmin gelişmesi karşısındaki davranışı, düşüncesi ve ruh halidir.

O, hiç kuşkusuz, emperyalizme ve komprador kapitalizme karşıdır. Ama bu karşı çıkış, küçük burjuvazinin damgasını taşıdığından; birincisi, tutarsızdır ve ikincisi, her şart altında tekelci kapitalizmin karşısına alternatif olarak küçük mülkiyeti çıkarmakta ve ulusal kapitalizmin bir sözcüsü olarak ortaya çıkmaktadır.

Küçük burjuvanın emperyalizme karşı oluşundaki tutarsızlık, onun sınıf karakterinden, ve bizzat kendisinin kapitalizmin sınırları dışına çıkamayışından ileri gelir. Nitekim «PDPY» oportünistleri, siyasi bir akım olarak doğdukları günden bu yana emperyalizm ve komprador kapitalizmde sürekli ilerici olan şeyler keşfetmeye çalışmışlar ve tekelci kapitalizmin kötülüklerine karşı hep bu «ilerici» yanla birleşmeye çaba göstermişlerdir. İ. Kaypakkaya'dan bu yana, milli kurtuluş savaşını komprador burjuvaziye mal etmek, Menderes - Bayar kliğinde ilerici özellikler aramak, Kürt ulusunun kurtuluşunu Kürt kompradorlarına ve toprak ağalarına havale etmek, daha sonra «üç dünya teorisi»ne mal bulmuş gibi sarılmak, bir kısım emperyalistlerle ve komprador burjuvazi ve toprak ağalarının sözde liberal kesimleriyle ittifak teorileri yapmak, emperyalizme feodalizmi tasfiye ettirmek vb. bu akımın sürekli bir özelliği olmuştur. Onun sürekli yalpalaması ve bu akım içinde en koyu reformizmle, en «aşırı devrimciliğe» sürekli kaymalar olması da küçük burjuva özelliklerin bir yansımasıdır.

İkincisi, o, tekelci kapitalizm karşısında her şart altında küçük mülkiyetin savunuculuğunu yaptığından, emperyalizm ve feodalizmin egemenliği altındaki yarı-sömürge, yarı-feodal toplumumuzda ilerici özellikler taşımakta, ama sosyalizm karşısında gerici bir konuma sahip bulunmaktadır ve bugünden bu gerici tepkiyi teorileştirmeye çalışmaktadır. Bu yüzden «PDPY»nin görüşleri ütöpik ve reformcudur.

Bu söylediklerimizi örneklerle açıklayalım ve somutlaştıralım. «PDPY» şunları yazıyor:

«Emperyalizm, sömürge ve yarı-sömürgelerde sürdürdüğü sömürsünü sürekli genişletmek zorundadır. Bu da o ülkede emperyalizme bağımlı kapitalizmin sürekli geliştirilmesi anlamına gelir. Emperyalizm, kapitalist

temelde sömürüde bulunmasaydı, buna ihtiyaç olmazdı. O zaman emperyalizme bağımlı kapitalizm ya hiç gelişmezdi, ya da asgari bir noktaya gelir daha ötesine geçemezdi (tabii bu çökmesini de getirirdi). Ama durum böyle olmadığından, emperyalizme bağlı kapitalizm, (komprador kapitalizm) sürekli gelişmek zorundadır. Gerek emperyalist sömürünün sürekli ve genişleyen niteliği gerekse de ekonominin yasaları (gelişmeyen kapitalizm çöküp, dağılmak zorundadır) bunu zorunlu kılar.» (Agd, s. 3, sf. 10 abç)

«... Marksistler... komprador kapitalizminin gerici niteliğini vurgularlar, fakat bu gelişmeyi görmezlikten gelmezler. Emperyalizmin sömürüsünün sürekli oluşu ve ekonomik yasaların işleyişi gereği, bu kapitalizm sürekli gelişir. Kapitalizmin (esas olarak komprador karakterde) gelişimi, feodalizmi etkiler, çözer, giderek dönüştürür... Kapitalizm hakimiyetinden sonra da gelişir ve feodalizmin tümünü kapitalizme dönüştürme yolunda ilerler.» (Agd, sf. 11, abç)

Genişletilmiş yeniden üretime dayanan bir üretim tarzı olarak kapitalizmin her şart altında belirli bir gelişme göstermesi gerektiği ve gösterdiği açık ve anlaşılır bir şey. Ama gelişmeden gelişmeye de fark vardır. Örneğin kapitalizm faaliyeti boyunca üretici güçlerde görece bir gelişmeye yolaçar; bu doğrudur. Ama buradan hareket edilerek kapitalizmin toplumsal gelişmenin itici gücü olduğu, ilerici, yeniyi temsil ettiği dönemle, üretici güçlerin önünde esas olarak engel teşkil ettiği, gericileştiği, yıkılmasının gündeme geldiği dönem arasındaki temel farklılık göz ardı edilemez. Birinci dönem, kapitalizmin sürekli gelişme gösterdiği (gerçek anlamda bir gelişme), eski üretim tarzlarını tasfiye ettiği bir dönemdir; ikinci dönem ise, kapitalizmin asalaklaştığı, çürüdüğü, çözülüp dağıldığı ve eski toplumun bütün kalıntılarıyla birleştiği bir dönemdir. Bu yüzden çağımız, kapitalizmin çöküş, sosyalizmin zafer çağıdır.

«PDPY» yazarı, emperyalizme ne kadar küfür ederse etsin, özünde onu ilerici olarak görmekte ve bu görüşünün yazdığı her satırın arasından adeta fişkırmaktadır. O, kapitalist üretimin genişleyen yeniden üretim olmasından kalkınarak, onun bu özelliğini, asalaklığının, çürümesinin, çözülmesinin ve çökmesinin karşısına çıkarıyor. Üretici güçlerdeki görece gelişmeyi (aslında onların atılımını engelleyen bir «gelişme») ve «ekonominin yasalarını» öne sürerek (kapitalizmin rekabetçi ve tekelci dönemleri için ayrı ekonomik yasaların da varlığı konusu üzerinde daha önce durmuştuk) kapitalizmin çöküş aşamasında bulunduğunu inkar ediyor ve buna bağlı olarak ona eski toplumun kalıntıları (feodal kalıntıları) tasfiye ettiriyor.

Ama biz, onun, «teori»sinin bu özelliği üzerinde yeterince durduk. Ve burada sorunun başka bir yönünü ele almak istiyoruz.

Bir an için, yazarın «teori»sinin doğru olduğunu kabul edelim. Gerçekten komprador kapitalizm çürüten değil de gelişen bir kapita-

lizm olsun, «ekonominin yasaları» gereği üretimi sürekli toplumsallaştırırsın ve ağır sanayiye yaratsın. «Prusya yolundan» toprak ağalığı ekonomisinin iç başkalaşımını bütünüyle gerçekleştirerek, toprak ağalığı ekonomisini, «salt kapitalist çiftlik» ekonomisine dönüştürsün. Küçük üreticilerin toprakla ve mülkiyetle bağlarını koparsın, emeğin özgürleşmesi sürecini tamamlasın, meta ekonomisini son noktasına kadar geliştirsın vb.

Bütün bu gelişmeler karşımıza nasıl bir toplum çıkaracaktır?

Üretici güçlerin gelişmesinin önünde artık **kapitalizm öncesi** ilişkilerin değil, **kapitalist** ilişkilerin engel haline geldiği, üretimin **sosyal niteliğiyle** (büyük sanayi üretimi ve büyük kapitalist çiftliklerin, kapitalizm öncesi ve ilkel kapitalist üretimin yerini alması, üretimin sosyal niteliğinin kapitalizm şartları altında olabileceği kadar geliştiğinin kanıtıdır) **mülk edinmenin kapitalist özel biçimi** arasındaki çelişmenin çözülme üzere gündeme geldiği, proletaryanın nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu, köylülüğün farklılaşmasının sonuna kadar gelişerek «köylü sorunu»nun halledildiği, kısaca proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmenin gelişmesini engelleyen tüm engellerden kurtularak olgunlaştığı bir toplum. Sosyalizm için olgunlaşmış bir toplum. Bir Marksist-Leninistin bu durumda sosyalist devrim bayrağını yükseltmesinden daha doğal ne olabilir?

Ama hayır, «PDPY» yazarı bu durumda da «demokratik devrim»in taraftarı olarak kalmaya devam etmektedir. O şöyle diyor:

«H.K'nun. D.E'nin görüşlerini Aren-Boran revizyonizmine benzetmesi de ayrı bir sorundur. HK feodalizmi kapitalizme dönüştürme rolü oynayabilecek komprador kapitalizminin genel deyimiyle ancak 'sanayi sermayesi' olabileceğini düşünmektedir.

«Bu yüzden, feodalizmin ortadan kalktığı şartlarda devrimin demokratik görevinin esas olarak tamamlanacağını düşünüyor... Bu durumda H.K. sosyalist devrim aşamasına ulaşılması gerektiğini düşünüyor. Aren-Boran revizyonizmi bunu savunduğuna göre, H.K'na göre H.B'de bir süre sonra aynı yere gelecektir.» («PDPY», s. 3, sf. 53)

Aren-Boran revizyonistleri hiç olmazsa ettikleri lafların ne anlama geleceğini biliyorlar ve revizyonizmlerini örtmek için çarpıttıkları «sosyalist devrim» perdesinin arkasına gizlenmeye çalışıyorlar. «PDPY» yazarı ise, emperyalizmin küçük burjuva eleştirmeni olduğunu gizlemeye bile gerek duymuyor, daha doğrusu cehaletinden ötürü bunun kendi çıkarları açısından gizlenmesi gereken bir şey olduğunun farkında değil. Ve sosyalizmden başka bir çıkış yolu olmayan bir toplumda (yazarın hayalindeki geleceğin «komprador» Türkiye'si) kapitalizmin kötülüklerini, kapitalizmin kendi içinde, «kötü» tekelleri kapitalizm karşısında, günü geçmiş ve geri getirilmesi mümkün olmayan «iyi» ulusal kapitalizmi, yani serbest rekabeti geri getirerek;

kapitalizmi sonuna kadar geliştirerek feodalizmi tasfiye etmiş ve artık tümüyle kapitalizmin üretici güçlerin önünde engel haline gelmiş bulunduğu bir toplumda «ulusal» yani rekabetçi kapitalizmin (yani küçük üretimin) hala üretici güçleri geliştirici bir rol oynayabileceğini öğütleyerek ortadan kaldırmayı hayal ediyor. Üretimin büyük kapitalist çiftliklerde ileri derecede toplumsallaşarak, sosyalizm için olgunlaştığı şartlarda «sınıf mücadelesini geliştirmek amacıyla» (proletaryaya karşı olsa gerek), tümüyle kapitalistleşmiş büyük çiftlikleri «köylülüğe» (o zaman küçük mülkiyetin ardından göz yaşı döken yazar gibilerin dışında gerçek anlamda bir köylülük de kalmamış olacaktır; çünkü köylülük kapitalizmin gelişme süreci içinde parçalanarak ve farklılaşarak yok olan kapitalizm öncesi bir sınıftır) dağıtmayı savunuyor. O, demokratik devrimi, ulusal kapitalizmi, bağımsız küçük üretimi putlaştırıyor; bunların her dönemde savunulmasını ilericilik zannediyor. Oysa bütün bunların bir geçmişi ve bir de geleceği vardır; onlar için geçmiş, feodal, yarı-feodal toplumdur ve böyle bir toplumda bunlar, ileriye, geleceği, yeniyi temsil eder; gelecek ise (kapitalizmin normal, kendiliğinden gelişme sürecini gözönüne alırsak), modern kapitalist toplumdur; böyle bir toplumda onların ilericiliği, artık gericiliğe; eskiden ortaya koydukları devrimci hedefler, günü geçmiş, elde edilmesi imkansız ütopyalara dönüşür. Emperyalistler, o zaman, böylelerinin yaydıkları hayallerden, onların gerici ütopyalarından, sosyalizme ve proletaryaya karşı savaşmak için yararlanırlar ve böylesi durumda bu günü geçmiş «devrimciler» gerçekte karşı devrimcilere dönüşür. Emperyalist ülkelerde bugün «anti-tekel ileri demokrasi» savunucusu karşı devrimci küçük burjuva reformcu-revizyonist akımlar, yazarın savunduğundan başka bir şey yapmıyor. Yazar sırası geldiğinde, G. Marchais'ye söver, ama onun kendisi aslında küçük, gelişmemiş bir Marchais'tir.

Burada bir noktayı belirtelim: Yazar, bir çok yerde bir çok defa komprador kapitalizmin üretici güçleri geliştirmediğini, üretimi sosyalizme imkan verecek ölçüde toplumsallaştırmadığını, milli kapitalizmin gelişmesini bu yüzden savunduğunu da belirtmekten geri durmuyor. Onun için bu söylenenleri savunmadığını, kendisine haksızlık yapıldığını iddia edebilir ve muhtemelen edecektir. Şunu bir kez daha vurgulayalım: Biz zevahiri kurtarmak için adım başı tekrarlanan bu sözleri ciddiye almıyoruz. Bizim için yazarın savunduğu görüşlerin özünün ne olduğu, onların ne anlama geldiği önemlidir. Yazarın «teorisi» eklektik bir teori olduğundan Marksizm-Leninizme uygun ve görünüşte doğru bir çok kavram, formülasyon yer yer kullanılmakta ama savunulan görüşlerin özü bunların tümünü reddetmektedir. Bu söylediklerimizi bir kaç örnekle açıklayalım: Yazar adım başı komp-

rador kapitalizmin üretici güçleri engellediğini söylüyor, ama bu kapitalizmin yerine getirdiğini belirttiği tüm görevler, üretici güçleri engellemek değil, tersine onları geliştiren bir kapitalizmin yerine getirebileceği türdendir. Kaldı ki, «üretici güçlerin engellenmesi» de uygun bir biçimde kullanılmadığı takdirde, hiç bir anlam taşımaz; çünkü yarı-feodal bir toplum da üretici güçlerin engellenmesi farklı şeydir, kapitalist bir toplumda üretici güçlerin engellenmesi yine farklı bir şeydir. Yazar; evet, komprador kapitalizmi yarı-feodal bir toplumu salt kapitalist bir topluma dönüştürüyor, ama üretici güçleri yine engelliyor ya, sen ona bak diyor. Oysa bu iki toplumda üretici güçleri engelleyen farklı ilişkilerdir (birinde kapitalizm öncesi ve bunlarla birleşmiş ilişkiler, diğerinde ise kapitalist) ve birinden diğere geçiş için üretici güçlerin engellenmesi bir yana geliştirilmesi zorunludur. Yine; toplum salt kapitalist olur, ama, üretici güçler sosyalizme geçilmesine elverecek derecede toplumsallaşmaz deniliyor. Oysa bu iki tez birbirini reddeder, eğer, toplum kapitalizmin kendiliğinden gelişimi sonucu salt kapitalist bir topluma dönüşmüş, tarımda büyük kapitalist çiftlikler ve sanayide fabrika üretimi egemen olmuşsa; üretici güçler sosyalizme elverecek derecede olgunlaşmış demektir.

Bunları tekrar tekrar belirtmek zorunda kalıyoruz; çünkü gerçekten yazar, birbiriyle tutarlı bir çift laf edemeyecek derecede cahildir. Üstelik bu cehalet salt Marksizm açısından değil, sıradan bir entellektüelin sahip olması gereken kültür birikimi ve bilgi açısından da geçerlidir. Bu yüzden de onu eleştirmek, asgari iç tutarlılığı olan bir revizyonist akımı eleştirmekten hem kolay hem de güçtür. Kolaydır. çünkü bu ilkel yaklaşımların Marksizmle en küçük bir ilişkisi bile yoktur ve entellektüel bilgi eksikliği sorunu sıradan tarih kitaplarına başvurmak yoluyla bile gösterilebilir; güçtür, çünkü bir söylenilen diğerini tutmamaktadır ve bu tutarsızlık yazarın görüşlerinin özünün gizlenmesine, genç ve tecrübesiz bir çok devrimcinin kafasının bulandırılmasına ve şaşkına çevrilmesine hizmet etmektedir.

Bu durum yazarın tarım sorununa ilişkin olarak savunduğu görüşlerde bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmaktadır.

B — «PDPY»nin Son İncisi: Anti-Kapitalist «Toprak Devrimi»

Marksist-Leninist literatürde toprak devriminin açık ve yalın bir anlamı vardır: Feodal kalıntıların topraktan «köylü usulü», yani köylüler tarafından feodal, yarı-feodal malikane topraklarına el konularak temizlenmesi:

Yazarımız küçük burjuva reformcu bakış açısıyla bu noktada da Marksizme küçük bir «katkı»da bulunuyor ve toprak devrimini salt kapitalist modern tarım işletmelerinin «köylülüğe» dağıtıldığı, «anti -

kapitalist» (kapitalizmin daha geri, ilkel biçimlerine, küçük köylü mülkiyetine dönüş anlamında) bir «devrim», yani gerçekte bir çeşit karşı-devrime dönüştürüyor.

O şöyle diyor:

«... Feodalizmin bulunmadığı (!) şartlarda Amerikan yolundan feodalizmin tasfiyesi söz konusu olmadığı halde, toprak devrimi esas alınmış da olsa gündemde bulunacaktır. Bu takdirde parçalanmış kapitalist büyük toprak mülkiyetinin yerini alan küçük köylü mülkiyetindeki gelişme, Amerikan yolu çizgisinde ilerler. Fakat, artık feodalizmden kapitalizme geçişin bir yolu olarak Amerikan yolunun şartları yoktur. Bizim söylediğimiz de budur. Yoksa küçük çiftliğin özgür gelişimi yolunun bulunmadığı değil.» (Ağd, sf. 53-54, abç)

«... Feodalizmin dönüşümü tamamlansa bile, kurlarda sınıf mücadelesinin geliştirilmesi amacıyla, büyük kapitalist çiftlik topraklarının dağıtımı da gündemde olacaktır.» (Ağd, sf. 55)

«Sonuç olarak toprak devrimi sadece feodal toprak mülkiyetini değil, büyük kapitalist çiftlikleri de hedef almaktadır. Bu yüzden feodalizmin Prusya yolundan ortadan kalkması gerçekleşse bile toprak devrimi gündemde kalacaktır.» (Ağd, sf. 56, abç)

Yazarda, hangi şartlar altında olursa olsun, yani feodalizmin tamamen tasfiye edildiği ve gelişmiş büyük kapitalist çiftliklerin tarıma egemen olduğu şartlar altında dahi, toprakların dağıtılması ve küçük mülkiyetin yaygınlaştırılması bir saplantı halindedir. Gerçekten Marksist-Leninist geçinip de küçük mülk sahibinin ruh halini böylesine açık yansıtan bir örneğe rastlamak zordur.

Yazar revizyonist görüşlerini apaçık ortaya koymak zorunda kalmıştır, çünkü Halkın Kurtuluşu tarafından köşeye sıkıştırılmıştır: «Halkın Birliğinin Yarı-Feodalizm Anlayışının Eleştirisi» adlı broşürde, Halkın Birliği tarafından savunulan ülkemizde Prusya yolundan feodalizmin tasfiye edildiği görüşü eleştirilerek şunlar yazılıyordu:

«Halkın Birliği Ulusal Demokratik Halk Devriminin özü toprak devrimidir diyor. Bu, demokratik devrimin özünü toprak meselesi teşkil eder demektir. Peki toprak meselesi ya da köylü meselesi nedir? Bu tam da tarımda feodalizmi ya da feodal kalıntıları tasfiye meselesidir. Eğer emperyalizm (ve komprador kapitalizm) bu meseleyi devrimci olmayan bir biçimde de olsa halledebilirse, o zaman demokratik devrimin özü gerçekleşmiş demektir. Bir devrim özü itibarıyla gerçekleşmişse, yerini esas olarak ondan sonra gelen devrim aşamasına, sosyalist devrim aşamasına bırakması gerekir. Halkın Birliğinin iddialarından çıkarılacak tek tutarlı sonuç budur.» (Ağb, sf. 61)

«PDPY» bu söylenenlere cevap veriyor: Feodalizmi topraktan tamamen tasfiye edilse ve eski malikaneler salt kapitalist büyük modern çiftliklere dönüşse de toprak devrimi gündemden kalkmaz (!), ben, demokratik devrimden şaşmam, bunları da dağıtırm. Ve böylece kendi sınıfsal niteliğini de eşi görülmemiş bir biçimde sergiliyor.

Biz bu konuda Lenin ve Stalin'in görüşlerini genişçe aktarmak istiyoruz. Onlar, yazar gibilerinin sınıfsal niteliğini ve gerici karakterini öylesine açık teşhir ediyorlar ki, bizim fazla bir şey söylememize gerek kalmıyor.

«Kendi partilerini kurmalarından bu yana, sosyal demokratlar, aşağıdaki üç öneriyi sürekli olarak savunmuşlardır. Birincisi, Rusya'da tarım devrimi zorunlu olarak demokratik devrimin bir parçası olacaktır. **Bu devrimin içeriği, kırsal alanların yarı-feodal kölelik ilişkilerinden kurtarılması olacaktır.** İkincisi, yakında yer alacak olan tarım devrimi, toplumsal ve ekonomik görünüşü açısından, bir burjuva demokratik devrimi olacaktır; kapitalizmin gelişmesini ve kapitalist sınıf çelişkilerini zayıflatmayacak, tam tersine, bunları harekete geçirecektir...» (Lenin, Tarım Sorunları, sf. 355)

«Benim değerlendirebildiğim kadarıyla 'otretzkilere' karşı ileri sürülen itirazların hepsi, bu dört grubun birine ya da diğerine uygun düşmektedir...»

«Bu sorunların hepsini önem sırasına göre ele alalım:

«2) Otretzkilerin iadesi talebinin iki nedenden dolayı hatalı olduğu düşünülmektedir. İlk olarak bu talebin kapitalist tarımı 'etkileyeceği' yani kapitalizmin gelişmesini geciktireceği ya da 'durduracağı' söyleniyor, ikinci olarak ise, küçük mülkiyeti güçlendirmekle kalmayıp gerçekten çoğaltacağı iddia ediliyor (...). İlk tez tamamiyle savunma dışıdır, çünkü tam tersine, tipik otretzkiler kapitalizmin gelişmesini geciktirirler (*) ve iadeleri bu gelişmeyi harekete geçirecektir; (istisnaların her yerde ve her zaman mümkün olmaları ve ancak kuralı doğruladıkları gerçeğinin dışında) tipik olmayan durumlar ise, gerek Iskra'da ve gerekse programda saklı tutulmuşlardır (...). Bu itiraz, basitçe otretzkilerin ve emek rantın Rusya'nın kırsal alanlarının ekonomisindeki gerçek öneminin gözden uzak tutulmasına dayanmaktadır.

«... İkinci tez çok daha ciddidir ve genel olarak savunmakta olduğumuz programa karşı ileri sürülen en güçlü tezdır. **Genel olarak konuşmak gerekirse, küçük ölçekli çiftçiliği ve küçük mülkiyeti çoğaltmak bir yana, geliştirmek, desteklemek, sağlamlaştırmak hiç bir şekilde sosyal-demokratların görevi değildir.** Bu tamamen doğrudur. Ama asıl sorun burada karşımıza çıkan şeyin küçük ölçekli çiftçiliğin 'genel' bir durumu olmayıp, istisnai bir durum oluşudur ve olağan dışı nitelik bizim tarım programımızın girişinde açıkça ortaya konulmuştur. 'Kırsal alanlarda serflik kalıntılarının ortadan kaldırılması ve bu alanlarda sınıf mücadelesinin serbestçe gelişmesi'. Genel olarak konuşmak gerekirse, küçük mülkiyeti desteklemek gerici bir şeydir, çünkü böyle bir destek, büyük ölçekli kapitalist ekonomiye karşı yöneltilmiştir ve, sonuç olarak, toplumsal gelişmeyi geciktirir ve sınıf mücadelesini engeller ve örter. Ancak bu durumda, biz, küçük mülkiyeti kapitalizme karşı

(*) Lenin daha önce bu «tipik» otretzkilerin (1860 reformu sırasında toprak ağaları tarafından köylülerin elinden alınan toprak parçaları) özelliğini şöyle belirtiyor: «... bugüne dek serflik sisteminin hala varlığını sürdüren kalıntılarının dayanağı olarak hizmet gören şu tipik (ve sayıca çok fazla olan) otretzkiler...» (Tarım Sorunları, sf. 287)

değil, serfliğe karşı desteklemek istiyoruz; bu durumda küçük köylülüğü desteklemekle sınıf mücadelesinin gelişmesine güçlü bir dürtü kazandırmış oluyoruz. Gerçekten bunu yaparken, bir yandan feodal zihniyetli toprak beylerine karşı köylüler sınıfının (kast) nefretinin közlerini yaymak yönünde son bir çaba gösteriyoruz. Öte yandan ise, kırsal alanlarda burjuva sınıf çelişkisinin gelişmesi için ortam yaratıyoruz, çünkü çelişkiyi, bugün, serflik kalıntıları tarafından bütün köylülerin ortak ve eşit olarak ezilmesi diye kabul olunan şey gizlemektedir.» (Age, sf. 293-294, abç)

«Kapitalist ekonomi düzeninde, işçiyi küçük bir toprak parçasına bağladığı, zamanı geçmiş teknikleri meşrulaştırdığı ve ticari devreye toprağın girmesini frenlediği için, küçük mülkiyet, üretici güçlerin gelişmesini geciktirir. Emek rant sisteminin (feodal kalıntıların-PB) egemen olduğu yerlerde, küçük toprak mülkiyeti, kendisini emek ranttan kurtarmak suretiyle, üretici güçlerin gelişmesini harekete geçirir...» (Age, sf. 295, abç)

«... Eğer kapitalizmin gelişmesine karşı yönelikse elbette ki toprakların dağıtılması gerici gericiliktir, ama, eğer köleliğin (toprak köleliğinin, feodalizmin-PB) kalıntılarına karşı yönelikse, o zaman toprakların dağıtılmasının sosyal demokrasinin desteklemesi gereken bir yol olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Toprakların dağıtılması bugün neye karşı yöneliktir, kapitalizme mi, yoksa köleliğin kalıntılarına karşı mı? Köleliğin artıklarına karşı yönelik olduğundan hiç kuşku yoktur.

Öyleyse sorun kendiliğinden çözülüyor.

«Kapitalizm köyde yeterince geliştikten sonra, elbette ki toprakların dağıtılması kapitalizmin gelişmesine karşı yöneltilmiş olduğundan gerici bir önlem olacaktır, fakat o zaman da sosyal demokrasi onu desteklemeyecektir.» (Stalin, Bütün Eserler, Cilt. I, sf. 413, abç)

Marksistlerin soruna yaklaşımları bu kadar açıktır. Buna karşılık yazarın, teorik sefalet örneği olan düşüncelerini kabul edilebilir hale getirebilmek için Lenin'den ve «Komünist Enternasyonal Programı»ndan iki alıntı yaptığını görüyoruz. Yazar gerçekten öylesine büyük bir acz içindedir ki, kendini tamamen tekzip eden bu iki alıntıya sarılmak ve kendi sefaletini kendisi sergilemek zorunda kalmıştır.

Bu alıntılar üzerinde durmadan önce, RSDİP'nin 1906 yılında yılında tarım programında yaptığı bir değişiklikten söz etmemiz gerekecektir.

Başlangıçta RSDİP programında, el konulması ve köylülere dağıtılması ön görülen topraklar yalnızca malikane topraklarının bir bölümünü teşkil eden otrezkilerdi (programda bunlarında salt kapitalist yöntemle işlenen ve ileri tekniği temsil eden çok küçük bir kısmının dağıtılmaması yolunda bir istisna maddesi vardı). Ama gelişen 1905 Devriminde köylü hareketi, partiin beklediğinden çok daha geniş boyutlara ulaştı ve köylüler her yerde genel olarak malikane topraklarına el konulması talebini ileri sürdüler. Bu malikane top-

rakları arasında RSDİP'nin daha önceden dağıtılmasını öngörmediği büyük kapitalist çiftlikler de vardı. Bolşevikler bu durumda köylü hareketine sınır koymamak ve sınıf mücadelesini geliştirmek amacıyla daha önce koydukları istisna maddesini kaldırdılar ve programlarına tüm malikane topraklarına el konulması şiarını yazdılar. Bunun nedeni, Rusya'da malikane topraklarının (toprak ağalığı ekonomisinin) genel olarak yarı-feodal bir düzeni temsil etmesi, feodal kalıntıların temel direğini teşkil etmesiydi. Büyük kapitalist çiftlikler bir istisna durumundaydı ve elbette kimse Bolşeviklerden yarı-feodal toprak ağalığı düzenine karşı ayağa kalkmış köylülerin karşısına geçip «şu topraklara el koy bunlara koyma» demesini beklemezdi.

Lenin bu durumla ilgili olarak şunları yazıyordu:

«Ayrıntılar ve özel durumlar içinde boğulmak yerine, bugünkü köylü hareketinin genel ve nihai amacını hesaba katmak zorundayız. Bir bütün olarak ele alınacak olursa, bugün, Rusya'daki büyük toprak işletmeleri, kapitalist düzenden çok, bir feodal bağımlılık düzenine dayanır. Bunu yadsıyanlar, bugün Rusya'daki devrimci köylü hareketinin derinliğini ve yaygınlığını açıklayamazlar. Ötrezkilerin sahiplerine geri verilmesi konusundaki talebimizi ileri sürerken, köylülük arasındaki, burjuva demokratik, yani demokratik hareketin derinliğini ve yaygınlığını yeterince değerlendirememiş olmaktan dolayı hatalıyız. Bugün devrim bizleri bu denli eğittikten sonra, hala bu hatada direnmek akıllıca bir tutum değildir.» (Tarım Sorunları, sf. 363)

Yazar buraya kadar olan bölümü; yani demokratik köylü hareketini yaratanın tarıma egemen olan yarı-feodal serflik düzeni olduğunu ve köylü hareketinin bu düzene yöneldiğini belirten bölümü, atladıktan sonra, Lenin'in şu sözlerinden kendine pay çıkararak salt kapitalizm koşulları altında toprakların dağıtılmasını Marksistlerin savunacağını iddia ediyor.

«Kapitalizmin gelişmesi için senyör topraklarının tümünün zor alınımı sağlayacağı yaradılar yanında, büyük kapitalist çiftliklerin dağıtımının doğuracağı zararlar önemlerini büyük ölçüde yitirirler. Toprakların dağıtılması kapitalizmi yıkmayacak, onun gelişmesini geriletmeyecektir: tam tersine, bu düzenin yerleşmesi için gerekli ortamı büyük ölçüde yaratacak ve onun gelecekteki gelişmesi için daha genel verimli ve sağlam bir temel sağlayacaktır. Köylü hareketinin ulaşacağı geniş boyutlara sınırlar koymamanın sosyal demokratların görevi olmadığını her zaman yinledik; ve bugün, büyük toprak sahiplerinin topraklarının tümünün zor alınım talebine karşı çıkmak, açıkça, şimdiden başlamış bulunan toplumsal bir hareketi sınırlamak anlamını taşır.» vb. (Age, sf. 363-364)

Lenin; bugünkü Rusya toprak ağalığı ekonomisi yarı-feodal bir düzeni temsil etmektedir; bu yüzden kapitalist düzen karşısında gerici bir önlem olacak olan toprağın dağıtılması ve küçük üretimin yaygınlaştırılması, bu şartlarda desteklenmeli ve köylü hareketine

sınır konmamalıdır; bu arada zaten istisnai bir özellik gösteren büyük kapitalist çiftliklere el konulsa da, bu, köylü hareketinin genel olarak sağlayacağı yarar karşısında önemsizdir diyor. Yazar, bundan, salt kapitalist düzende de toprakların dağıtılmasının gerekli ve «devrimci» bir iş olduğu sonucunu çıkarıyor. Ne kavrayış, ne zeka!

Yazarın bu ilkel «teorisine» dayanak yapmaya çalıştığı noktalardan biri de, «kırsal alanlarda sınıf mücadelesinin geliştirilmesi»dir. Oysa salt kapitalist bir düzen, kırsal alanlarda sınıf mücadelesinin, proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelenin en açık bir biçimde ortaya çıkabileceği bir düzendir. Bunun yerine küçük mülkiyeti geçirdiğin anda sınıf mücadelesini geliştirmez, olsa olsa gölgelersin. Kaldı ki, meseleye demokratik bir köylü hareketi açısından da yaklaşırsak, böyle bir hareketi yaratan yine yarı-feodal düzendir. Tarımdan serflik kalıntıları temizlendiği anda demokratik köylü hareketinin temeli de yok olur.

Lenin sözü edilen yazının devamında şunları yazıyor:

* «Eğer Rusya'da Şipov'vari 'anayasa rejimi' on ilâ on beş yıl kadar sürecektse, bu kalıntılar silineceklerdir; halk için sayısız güçlükler doğuracaklar, ama her şeye karşın, kendiliklerinden ortadan kaybolacaklardır. O zaman güçlü bir demokratik köylü hareketi olanaksız hale gelecek ve artık 'serflik kalıntılarının ilgası görüşü'nü kapsayan bir tarım programını savunmamız olanaksızlaşacaktır.» (Ağ, sf. 364, abç)

Ama yazarımıza kalsa, çok «demokratik» bir kafa yapısına sahip olduğundan ve bu yüzden bir türlü sosyalizme yaklaşamadığından yukarıda sözü edilen şartlarda dahi, o, olanaksız hale gelmiş olan demokratik köylü hareketini yeniden yaratabilmek ve sınıf iç güdüsünün onu durmadan oraya sürüklediği «Amerikan tarzı» küçük mülkiyeti yaygınlaştırabilmek için yine de toprakların dağıtılmasını savunurdu. Çünkü o, sınıf mücadelesinden (ama proletaryaya karşı küçük mülk sahiplerinin yürüttüğü sınıf mücadelesinden) yanadır!

İkinci alıntı ise, yazar hesabına gerçekten üzülmeyecek bir duruma sebep olmaktadır. Söz konusu pasaj şöyle:

* «Yarı-feodal ilişkilerin tarımda büyük ölçüde varlığını sürdürdüğü, ancak buna rağmen sosyalizmin inşası için gerekli maddi ön koşulların belli ölçülerde varolduğu, burjuva demokratik devrimin tamamlanmadığı, kapitalizmin gelişmesinin orta düzeyde olduğu ülkeler (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb.); bu ülkelerden bazılarında burjuva demokratik devrim oldukça hızlı bir şekilde gelişerek, sosyalist devrime dönüşebilir, diğerlerinde ise burjuva demokratik devrimin görevlerinden bir çoğunu yerine getirmek zorunda olan proletarya devrimi tiplerine gerek duyulacaktır... Devrimin doğrudan doğruya proletarya devrimi olarak geliştiği ikinci gruptaki ülkelerde ise, proletaryanın önderliğinde geniş bir toprak ve köylü hareketi gereklidir; toprak devrimi son derece büyük bir rol, hatta bazan belirleyici bir rol oynar. Büyük top-

raklara el konulmasından sonra, el konulan toprakların büyük bir bölümü köylülere verilir...» (Komünist Enternasyonal Programı, sf. 74-75, abc)

Yazar, buradan, «toprak devriminin büyük kapitalist çiftlikleri de hedef aldığı» sonucuna varıyor. Oysa pasajın demokratik devrimin gereğini doğrudan feodal kalıntıların ağırlık derecesine bağladığını ve bir çok ülkede henüz feodalizmin bütünüyle tasfiye edilmediği koşullarda dahi, sosyalist devrimin koşullarının olgunlaştığını belirterek yazarın «anti-kapitalist demokratik devrim» safsatasını yere çaldığını bir kenara bıraksak dahi; burada söz konusu edilen ve toprak devriminin devrimde önemli bir rol oynayacağı ülkelerin «yarı-feodal ilişkilerin tarımda büyük ölçüde varlığını sürdürdüğü» ülkeler olduğu açıklıkla belirtilmektedir. Toprak devrimi de işte bu ilişkilere yönelmiştir; kapitalizme değil. Yazara şunu söyleyelim: Feodal kalıntıları nerede görürsek, orada toprağı işleyene dağıtacağız; isterse bu kalıntı Amerika'da olsun; ama hiç bir zaman gelişmiş büyük kapitalist çiftliklere dayalı kapitalist bir ekonomiyi, toprakları dağıtarak daha geri bir düzene, küçük üreticiler düzenine dönüştürmeyi savunmayacağız. Bu Marksist-Leninistlerin değil, yazar gibi küçük burjuva reformcularının işidir.

Yazarın «Prusya yolundan» feodalizmin tasfiye edilmesi durumunda dahi, demokratik devrim aşamasında kalınacağını savunurken verdiği bir başka örnek de, Bulgaristan örneğidir. O şöyle diyor:

«Demokratik devrim aşamasında bulunmayı, mutlaka feodalizmin varlığına bağlayan anlayışı çürüten Bulgaristan örneğini ortaya koyalım. Bulgaristan 1877-78 Osmanlı-Rus savaşından sonra milli bağımsızlığına kavuştuğu sırada, feodalizm milli bağımsızlık savaşıyla tasfiye edilmişti. Ama Bulgaristan'da burjuva demokratik devrimin görevleri henüz tamamlanmamıştı. Bulgar kapitalizmi de emperyalizme bağımlıydı. Bu durumda Bulgaristan da devrim aşaması, sosyalist değil, burjuva demokratik olarak tesbit edildi. » (Agd, sf. 21)

Yazarımıza hemen söyleyelim ki, verdiği örnek, tartışmamıza hiç uymamaktadır: İki açıdan. Birincisi, Bulgaristan'da feodalizm burjuva devrimleri çağında (yani emperyalizm döneminin öncesinde) tasfiye edilmişti. İkincisi, bu tasfiye, «Prusya yolundan», yani kapitalist ekonominin kendiliğinden gelişmesi ve toprak ağalığı ekonomisini salt kapitalist bir ekonomiye dönüştürmesi yoluyla olmamıştı. Bu durum, günümüz Türkiye'siyle yapılacak bir karşılaştırmanın bütün temelini yok etmektedir. Bulgaristan'da feodalizm esas olarak tasfiye edilmesine rağmen, doğrudan doğruya proletarya diktatörlüğünün kurulmasının şartları oluşmamıştı. Bunun nedeni, feodalizm milli kurtuluş savaşına bağlı olarak tasfiye edildiğinden, küçük üretim ve ilkel kapitalizm türlerinin (tefecî-tüccar sömürüsü vb.) alabildiğine yaygınlaşmış olmasıdır. Bu, üretici güçlerin düşük seviyede kalmasına sebep oluyor ve

ülkede doğrudan sosyalizmin kurulmasına geçilmesini engelliyordu. Bulgaristan bir köylü ülkesi durumundaydı ve proletarya, köylülüğün çoğunlukta olduğu bir ülkede proletarya devrimine, bir işçi-köylü diktatörlüğünden geçerek yönelmek zorundadır.

Oysa feodalizmin «Prusya yolundan» tasfiye edildiği bir ülkede böyle bir durum söz konusu olamaz. «Prusya yolundan» feodalizmin tasfiye sürecinin tamamlanması; muhafaza edilen büyük malikane toprakları salt kapitalist büyük çiftliklere dönüşürken, köylülüğün mülksüzleştirilmesi (proleterleştirilmesi) sürecinin de esas olarak tamamlanması demektir. Bu durumda üretimin toplumsallaşması, yüksek bir düzeye ulaşmış, küçük üreticiler mülkten tecrit edilmiş ve proletarya nüfusun büyük bir çoğunluğunu oluşturur duruma gelmiş demektir. Bu tip ülkelerde feodalizmin tasfiyesinin sosyalizmi gündeme getirmesi bundandır; ki «PDPY» ile tartışılan mesele de budur (yani, ülkemizde feodalizmin «Prusya yolundan» tasfiyesinin sosyalist devrimi gündeme getirip getirmeyeceği); yoksa Fransa'da feodalizm 1789 Devrimiyle tasfiye edildi, ama 1870 Paris Komünü sırasında bile Fransa'da doğrudan bir proletarya devriminin koşulları henüz olgunlaşmamıştı. Çünkü Fransa hala büyük ölçüde küçük üretimin egemen olduğu bir köylü ülkesi durumundaydı. Buna karşılık Almanya'da feodalizmin tasfiyesi sosyalizmi hemen gündeme getirdi. Japonya'da böyle oldu ve daha başka hangi ülkede feodalizm bu yoldan tasfiye edilse, olacak olan başka bir şey değildir.

C — «PDPY» Yazarının Ulusal Demokratik Halk Devriminin Marksist—Leninist Kavranışını Çarpıtmak İçin Başvurduğu Bir Yöntem: Ulusal Meseleyle Toprak Devrimi Arasındaki Bağı Koparmak

«PDPY» ve «DHB» oportünistleri, her şeye rağmen, feodalizme karşı mücadeleyle toprak devrimi arasındaki bağı gözlerini tamamen kapayamadıklarından, bizimki gibi bir yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede milli meselenin toprak devrimi ile ilişkisini koparmaya ve onun toprak devriminden, toprak sorunundan, yarı-feodal düzenin değiştirilme sorunundan kopuk, ne idüğü belirsiz bir «köylü sorunu»na çevirmeye çalışıyorlar. Bu oportünistler bunu yapmak zorundadır; çünkü onlar feodal kalıntılara karşı mücadele görevlerini devrimimizin görevleri arasından çıkarmaya kesin kararlıdırlar. Ama bunu, «kitabına uygun» bir biçimde yapabilmek için, en başta Marksizm-Leninizmin herkes tarafından bilinen şu iki önermesini «kitabına uygun» bir biçimde tahrif etmeleri gerekmektedir: Birincisi, demokratik devrimin özünün toprak devrimi olması; ikincisi, yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede milli meselenin özünde köylü meselesi olması; Mark-

sist-Leninist literatürde bu iki mesele de fodal kalıntılara karşı mücadele meselesine sıkı sıkıya bağlıdır.

«PDPY»—«DHB» oportünistlerinin revizyonist tezlerine kılıf hazırlayabilmek amacıyla nasıl önce toprak devrimini feodal kalıntılara karşı mücadele olmaktan çıkarıp, «anti-kapitalist» (ama kapitalizmin daha ilkel biçimlerine dönüş anlamında anti-kapitalist) bir mücadele haline, «komprador» (gerçekte ise sanayi) kapitalizmine karşı mücadele haline dönüştürdüklerini gördük. Bunun ikinci adımı da köylü meselesiyle; toprak meselesi, feodal kalıntılara karşı mücadele meselesini birbirinden koparıp, ayrı ayrı şeyler olarak ilan etmektir. Bunu da şöyle yapıyorlar:

«Halkın Kurtuluşu, hatalı anlayışını haklı çıkarmak, komprador kapitalizmine karşı mücadelenin niteliğini gizleyebilmek için bir yığın dolambaçlı söz sarf ediyor. Hatta emperyalizme karşı mücadelenin özünün köylü devrimi olmasıyla demokratik devrimin özünün toprak devrimi olmasını birbirine karıştırıyor.

«Şöyle yazıyor:

«Başka bir deyişle emperyalizm siyasi gericiliğin (faşizm dahil) esas dayanağını oluşturur. Bunun için emperyalizme karşı yürütülen milli devrimin özünü toprak veya köylü devrimi teşkil eder.» (HK, s. 113)

«Partinin Yolu, Aydınlik oportünizmine ait olan bu görüşü 1. sayısında genişçe eleştirmişti. Bu yüzden bu görüşün esas hatasına değinerek geçeceğiz.

«Emperyalizme karşı mücadelenin özünün köylü devrimi olması, toprak devrimi olması anlamına gelmez; sadece emperyalizme karşı mücadelenin, özü toprak devrimi olan, demokratik devrime sıkıca bağlı olduğu anlamına gelir. Stalin, Semiç'i eleştirdiği yazısında, milli devrimin özünün tarımsal değil köylü niteliğinde olduğunu, bu ikisinin birbirinden farklı şeyler olduğunu açıkça belirtiyor. Milli devrimin özünde köylü devrimi olmasının başlıca anlamı şudur: Bu devrim, milli baskı altındaki sınıflar arasında emperyalist sömürü ve baskının en fazla acısını çeken köylülüğün, en çok yararınadır. Milli devrim, köylülerin katılımı olmaksızın, köylülerden bir ordu oluşturmaksızın başarıya ulaşamaz.

«Halkın Kurtuluşu milli devrimin özü ile demokratik devrimin özünü birbiri ile sıkı bir ilişki içinde değil de tamamen aynı olarak görüyor; bu ikisini çakıştırıyor. Tabii, bu anlayış emperyalizme karşı milli devrim görevinin ön planda olduğu dönemde, neden toprak programından taviz verilebileceğini açıklayamaz. Öyle ya; emperyalizme karşı mücadelenin özü toprak devrimiyse, emperyalizme karşı mücadelede toprak devrimi mücadelesini tavizsizce yürütmek gerekir. Fakat gerçek böyle değildir. Emperyalizme karşı mücadelede en geniş cepheyi oluşturabilmek için toprak devriminden geçici olarak taviz verilebilir. Köylüler emperyalizmin baskı ve sömürsünden en fazla acı çektiklerinden bu mücadele saflarına katılabilirler. Aynı zamanda toprak devrimi programından taviz verilmesine rağmen, köylülere maddi yarar sağlayacak kira ve faizlerin indirilmesi ve siyasi yarar sağlayan demokratik bir siyasi ortamın oluşturulması gibi kazançlar sağlanır. Bütün bunlar geniş köylü kitlelerinin

emperyalizme karşı mücadelenin esas ordusunu (insan gücünü) oluşturmasını sağlar.» (HB, S. 37, sf. 11 ve 15)

Önce şu, Halkın Kurtuluşu ile Aydınlık oportünizmi arasında kurulan benzetmeden işe başlayalım. Bugün hangi namuslu, dürüst insan Aydınlık'ın milli meseleye köylülüğün toprak devrimi açısından yaklaştığını söyleyebilir. Bilindiği gibi çeşitli revizyonist akımlar birbirleri ile mücadelede Marksizm-Leninizmin çeşitli doğrularını kullanarak birbirini yıpratmaya çalışır, ama özünde her zaman Marksizm-Leninizmin tahrif edilmesine dayanan aynı revizyonizm temelinde birleşirler. Örneğin Çin revizyonistleri Krugçevci revizyonistleri ve «Euro-komünistleri», içinde her türlü akımın bulunduğu «aşure gibi bir parti» anlayışını savunmakla sözde eleştirmişlerdir. Ama öte yandan kendi savundukları «iki çizginin parti içinde inşiruluğu anlayışı» da, özünde diğer revizyonistlerin anlayışlarıyla bütünüyle uyuşmaktadır. Yine, partilerinin saflarında Dubçekçisinden, Brejnevcisine kadar revizyonizmin tüm «ayrıntılarına» barındıran Çekoslovak revizyonist partisi, tamamen demagojik bir biçimde Çin revizyonistlerinin «iki çizginin parti içinde mücadelesi» anlayışını eleştirmeye kalkışmaktadır. Burada aynı revizyonist anlayış temelinde birleşen çeşitli revizyonist kliklerin birbirlerini yıpratmak amacıyla Marksizm-Leninizmi bir ticaret metaı gibi kullandıkları tipik bir durum karşısında bulunuyoruz. Burada gerçek bir Marksist-Leniniste düşen görev, bu iki revizyonist klikten herhangi birinin demagojik kampanyasına güç vermek değil, ikisinin de kavrayışlarının anti-Marksist özünü ve demagojik faaliyetlerini teşhir ederek Marksizm-Leninizmi gerçekten savunmaktır.

İşte, Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı'nın iki anti-Marksist sapmanın önde gelen temsilcileri olan İ. Kaypakkaya ile D. Perinçek arasındaki mücadeleye yaklaşımı böyledir. Milli mesele konusunda İ. Kaypakkaya'nın çağımızda milli meseleyi özü itibarıyla ezen ve ezilen ülke hakim sınıfları arasındaki bir pazar kavgası olarak ele alan anlayışı, D. Perinçek tarafından demagojik bir tarzda bu meselelenin özü itibarıyla köylülüğün toprak devrimine bağlanmış olduğu söylenerek eleştirilmiştir. Ama D. Perinçek'in kendisi meseleye hiç bir zaman bu açıdan yaklaşmamış ve günümüzde teorisi ve pratiği ile en açık bir biçimde gösterdiği gibi, milli meselenin «çözümünde» her zaman burjuva-feodal sınıflara dayanmış, onların uşaklığını yapmıştır. Yine İ. Kaypakkaya'da diğer bir çok konuda Marksizm-Leninizmin genel bir takım doğrularına dayanarak, D. Perinçek'i eleştirmiş, ama kendisi de hiç bir zaman gerçek bir Marksist-Leninist olamamıştır.

Bu açıdan Aydınlık birtakım konularda Halkın Kurtuluşu'nun

söylediklerini aynen tekrarlasa bile, onlarla aramızda her zaman bir uçurum, dünyaya bakışta temelden bir farklılık olmuştur. Buna karşılık, şimdiye kadar Halkın Birliği'ne yönelttiğimiz yüzlerce sayfalık eleştirilerin açıkça göstermiş olduğu gibi; Aydınlık'la HB, görünüşte birbirlerine en aykırı şeyleri söyledikleri zaman bile, her zaman, revizyonizmin ortak temeli üzerinde bulunmuş ve her zaman aynı anti-Marksist bakış açısıyla birleşmişlerdir.

Yukarıda aktardığımız pasaj, bu söylediklerimizi bir kere daha doğrulamakta, Aydınlık ve HB bir kere daha «üç dünyacı» Çin revizyonizminin temeli üzerinde birleşmektedirler.

HB revizyonizmi (şimdi «PDPY»—«DHB» olmuştur), bir yerlerden milli demokratik devrimin, milli ve demokratik devrim süreçlerinin içiçe geçmesinden oluştuğunu duymuştur, onun için revizyonist ve menşevik kafasıyla bu iki süreci içiçe geçirip, kaynaştırmanın aynı öz olduğunu hiç dikkate almadan (ve emperyalizme feodalizmi tasfiye ettirebilmek için) milli devrim ve demokratik devrimi özü itibariyle ayırmakta ve bu ayırımdan revizyonist emelleri için yararlanmaktadır. Böylece bizimki gibi ülkelerde hayati bir öneme sahip olan emperyalizme karşı mücadele (milli mesele), sözde emperyalizmin karşıtı olan feodallere verilen tavizleri zorunlu kılıyor (!) ve köylülüğün devrimde oynadığı rol, toprak ve özgürlük mücadelesinin bir yana atılması karşılığında kendisine verilen birkaç kırıntı ile yetinerek burjuvaların ve feodallerin savaşının «insan gücünü» oluşturmak, yani **başkalarının** savaşında bedavaya (ya da hemen hemen bedavaya) kırılmak, figüranlık yapmakla sınırlanıyor. Yazar, ardından da hakim sınıfların öteden beri kullanageldikleri bir demagojiye sarılarak köylülüğü avutmaya çalışıyor: bu mücadeleden en kârlı çıkacak olan yine köylülermiş! Onun «kârı» feodalleri sırtında taşımaya ve toprak köleliğine devam etmek olmalı!

Oysa özü itibariyle toprak devrimi olan burjuva demokratik devrim emperyalizm çağında, aynı temeli, aynı özü koruyarak emperyalizme de yönelmiş ve böylece, emperyalizme ve feodalizme karşı mücadele kollarından oluşan tek bir gövde, (yeni tipte burjuva demokratik devrim) oluşturmaya devam etmiştir. Toprak devrimi, yalnızca sözde emperyalizme karşı mücadeleyi temsil eden milli devrimden ayrı ve esas olarak «komprador» kapitalizme yönelmiş bir «demokratik devrimin» değil; yeni tipte burjuva demokratik devrim olan ulusal demokratik halk devriminin özüdür.

Stalin bunu şöyle anlatıyor:

«Peki toprak devrimi nedir? Toprak devrimi, doğrudan doğruya burjuva demokratik devrimin temeli ve özüdür.

«İşte bu nedenle Komüntern, bugün Çin'in burjuva demokratik dev-

rimi yaşadığını söylüyor.

«Fakat burjuva demokratik devrim, Çin'de sadece feodal kalıntılara yönelmiyor. Aynı zamanda emperyalizmi de hedef alıyor.

«Niçin? (...)

«Çünkü emperyalizme karşı kararlı bir mücadele yürütmeden, Çin'de feodal kalıntılar parçalanamaz ve ortadan kaldırılamaz (ve tabii aynı zamanda bunun tersi de doğrudur-PS).

«İşte bu nedenle Komüntern, Çin'de burjuva demokratik devrimin aynı zamanda anti-emperyalist bir devrim olduğunu söylüyor.

«Dolayısıyla bugün Çin'deki devrim, devrimci hareketin iki kolunun, yani feodal kalıntılara karşı hareketle, emperyalizme karşı hareketin bir birliğidir. Çin'deki burjuva demokratik devrim feodal kalıntılara karşı mücadeleyle emperyalizme karşı mücadelenin bir birliğidir.

«Komüntern'in (ve dolayısıyla SBKP (B) Merkez Komitesi'nin) Çin devrimine ilişkin meselelerde izlediği çizgi tamamen bu bakış açısına dayanmaktadır.

«Peki, Troçki'nin Çin meselesinde dayandığı bakış açısı hangisidir? Troçki'nin bakış açısı, Komüntern'in biraz önce açıkladığım bakış açısına taban tabana zıttır. Troçki ya Çin'de feodal kalıntıların varlığını hiç tanımıyor ya da onları belirleyici önemde görmüyor. Troçki (ve dolayısıyla muhalefet) Çin'de feodal-bürokratik baskı ve tahakkümün gücünü ve önemini küçümsemektedir ve Çin milli devriminin esas nedeninin, Çin devletinin emperyalist ülkelere gümrük bağımlılığı olduğu görüşündedir. (...)

«Troçki bu tezlerinde şöyle diyor:

«... 'Çin devrimini milli-burjuva niteliğe sahiptir ve bunun esas sebebi Çin kapitalizminin üretici güçlerinin gelişmesinin karşısına, Çin devletinin emperyalist ülkelere gümrük bağımlılığının (aç Stalin) dikilmesidir.' (bkz. Troçki, «Çin Devrimini ve Stalin'in Tezleri») (...)

«Demek ki, Troçki'ye göre Çin'deki milli devrimin 'esas nedeni' Çin'in emperyalistler karşısındaki gümrük bağımlılığıymış ve dolayısıyla Çin devrimi de devrim yerindeyse gümrüklere karşı bir devrimmiş.

«İşte Troçki'nin bakış açısı budur (...)

«İzin verirseniz bu bakış açısının, yüksek bir devlet memurunun 'ekselansları' Çan Zo-lin'in bakış açısı olduğunu belirtmek istiyorum.

«Eğer Troçki'nin bakış açısı doğruysa o zaman hem toprak devrimi hem de işçi devrimine karşı çıkan ve sadece eşit olmayan anlaşmaların kaldırılması ve Çin'in gümrük özerkliğinin kurulması için çabalayan Çan Zo-lin ve Çan Kay-şek'in haklı olduğunu kabul etmek gerekir.

«Troçki, Çan Zo-lin ve Çan Kay-şek gibi yüksek devlet memurlarının seviyesine düşmüştür.

«Eğer feodalizmin kalıntıları toprak içine alınmalıysa; eğer devrimin bugünkü aşamasında feodalizmin kalıntılarının ağır bastığını açıklayan Komüntern haksızsa eğer Çin devriminin temeli feodal kalıntılar ile onları destekleyen emperyalizme karşı mücadele değil de gümrük bağımsızlığı ise, o zaman Çin'deki toprak devriminden geriye ne kalmaktadır.

«O zaman Çin'de toprak devrimine ve toprak devriminin talebi olan toprak sahiplerinin arazilerine el konması nereden çıktı? Bu durumda

Çin devrimini hangi gerekçeyle burjuva demokratik devrim olarak nitele-
nebilir? Toprak devriminin burjuva demokratik devrimin temeli olduğu
bir gerçek değil midir? Yoksa toprak devrimini gökten zembille mi indi?

«Köylülerin kendi iktidarlarını, kendi mahkemelerini, kendi savunma-
larını inşa ettikleri, toprak sahiplerini kovdukları ve onlarla 'köylüce' he-
saplaştıkları Hunan, Hopeh, Henan vb. gibi eyaletlerde milyonlarca, on
milyonlarca köylünün güçlü toprak devrimine katıldığı yoksa gerçek değil
midir?

«Eğer Çin'de feodal-militarist tahakküm, ağır basan baskı ve tahak-
küm biçimi olmasaydı, böylesine güçlü bir toprak devrimini nasıl meydana
gelebilirdi?

«Çin halkını ezen feodal-militaristlerin baş müttefikinin emperyalizm
olduğunu kabul etmezseniz, on milyonlarca köylünün bu güçlü hareketinin
anti-emperyalist bir nitelik almasını nasıl açıklarsınız?» (Millî Demok-
ratik Devrim, sf. 96-100, abç)

Bu kadarı her halde yeter!

Biz daha önce de Stalin'le Troçki arasındaki bu tartışmaya de-
ğindik ve HB'nin Troçki'nin mevzilerinde durduğunu söyledik. HB de
tıpkı Troçki gibi feodal kalıntıları küçümseyerek ve onları yok say-
mak için her çareye başvurarak emperyalizme karşı mücadeleyi, onun
içteki uzantısı komprador kapitalizme ve esas dayanağı yarı-feodal
düzene karşı mücadeleden koparmakta, bunlara karşı mücadelenin ay-
rı ayrı özlere sahip olduğunu belirtmekte ve emperyalizme karşı mü-
cadelenin öne çıktığı şartlarda «emperyalizme karşı en geniş cepheyi
kurmak için» yarı-feodal düzeni yıkmaktan vazgeçmeyi ve köylülerin
kanlarını emen toprak ağalarını devirmekten vazgeçerek, burjuvazi
ve toprak ağalarının «emperyalizme karşı» (!) mücadelesinde «esas
insan gücü»nü teşkil etmekle yetinmelerini öğütlemektedir. Bu tak-
dirde «emperyalizme karşı mücadele» elbette «eşitsiz anlaşmalara ve
gümrük bağımlılığına karşı» mücadeleden başka bir şey olamaz.

Ama yazar, bütün bu söylenenler karşısında pişkin pişkin şunları
söylüyor:

«Çin ile ilgili olarak Troçki ile Stalin arasındaki mücadele kompra-
dor kapitalizmi feodalizmi tasfiye eder mi noktasında değildi. O gün Çin
kırında feodalizmin durumu ve feodal kalıntıların Çin'de hakim olup olma-
dıkları üzerindeydi... Şayet Troçki ile Stalin'in tartışmasında Prusya yoluy-
la ilgili bir yan varsa, HK getirsin, hem bizi hem başkalarını ikna etsin.
Böyle imalarla, mekanik benzetmelerle, iradeci tarihsel görev yüklemelerle
sözde teori haklı çıkarılamaz.» (Agd, sf. 44)

Bayımıza soruyoruz: Troçki Çin'de feodalizmin tasfiye edildiğini
ileri sürerken, bu işi emperyalizmin (ve komprador kapitalizmin) de-
ğil de rüfailerinin mi yaptığını savunuyordu. Çin'de emperyalizm
sermaye ihraç ederek feodalizmi tasfiye etti diyen Troçki'yle «emper-
yalizme karşı devrimci mücadele yürütmeden feodalizmi tasfiye edile-
mez» diyen Stalin arasındaki tartışmanın «Prusya yolu» meselesiyle

hiç mi ilişkisi yok. Stalin döne döne, emperyalizm feodalizmi tasfiye etmedi, aksine onu destekliyor, teşvik ediyor ve yaşıyor derken, bu lafları, Troçki'ye (ve yazar gibi karikatürlerine) değil de kuşlara mı söylüyordu. Stalin ile Troçki'nin arasındaki tartışmanın bu meseleyle ilişkisi yoktu da, Çin'deki Troçkistler Japon işgali döneminde kapitalizmi geliştirerek proleter devrimi için şartları hazırlasın (!) diye Japon emperyalistlerini neden desteklediler ve giderek Japon emperyalizminin ajanları haline geldiler?

«İkna» meselesine gelince, yazarın ikna olacak zamanı geçmiş- tir; o, revizyonizm ve Troçkizmde ayak diremeye öylesine kararlı ki, onu ikna etmek için ya Troçki, ya B. Boran ya da D. Perinçek vb. olmak gerekir. Ama biz yazarın fikirlerini teşhir ederek ve onun revizyonizmini yere çalarak pek çok işçiyi ve devrimciyi eğitiyor ve ikna ediyoruz. Bize gerekli olan da bundan başka bir şey değil.

Yazar, Stalin'in milli meselenin «tarımsal değil köylü» meselesi olduğunu belirten bir yazısına atıfta bulunarak köylü sorununu, toprak sorunundan ayırmasını haklı çıkarmaya çalışıyor. Oysa Stalin birazdan üzerinde duracağımız (ve biraz önce üzerinde durduğumuz) gibi, hayatını böylesi oportünist fikirlere karşı mücadele ederek geçirmiştir. Stalin'in burada kastettiği ise, milli meselenin ekonomik değil siyasi bir temelde ele alınması, siyasi bir mesele olmasıdır. Ama elbette her siyasi meselenin olduğu gibi, bunun da ekonomik bir temeli vardır: «köylü-toprak devriminin» (Stalin bir çok kez bu formülasyonu kullanır) ekonomik temeli de yarı-sömürge, yarı-feodal ekonomik düzenin değiştirilmesidir.

Milli meselenin tam bir çözüme kavuşturulması, ancak, proleter devrimi ve sosyalizm ile mümkündür. Ancak Marksistler, bu nedenden ötürü demokratik devrim aşamasındaki bir ülkede milli mesele ile uğraşmaya burjuvazinin tekeline bırakarak kollarını kavuşturup bek- lemezler. Onu devrimin gelişmesi ve düzenin değiştirilmesi genel soru- nunun bir parçası olarak ele alır ve ister demokratik, ister sosyalist devrim aşamasında bulunulsun, devrimin temel hedeflerine bağlarlar. Stalin, birinci dünya savaşı öncesi dönem için «Partimiz, Çarlığın dev- rilmesinin, feodalite kalıntıların temizlenmesinin ve ülkenin tam de- mokratikleşmesinin kapitalizm çerçevesi içinde ulusal sorunun mümkün olan en iyi çözümünü olduğu görüşünü benimsemişti» diyor ve daha sonraki dönemde bu meselenin sosyalist devrimin kaderine bağlandı- ğını belirtiyordu. Stalin'in şu sözleri de toprak meselesinden ayrı bir köylü sorunu olamayacağını, güçlü bir ulusal demokratik köylü hare- ketini yaratacak olanın, onun «toprak çıkarları» olduğunu vurgula- maktadır.

«Köylülere gelince. onların ulusal harekete katılmaları, her şeyden önce baskının niteliğine bağlıdır. Eğer baskı İrlanda'da olduğu gibi 'toprak' çıkarlarına zarar veriyorsa, büyük köylü yığınları hemen ulusal hareket bayrağı altında sıraya girerler.» (Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu, sf. 19)

Yazar, milli meseleye sağcı ve sınıf uzlaşmacısı yaklaşımını «üç dünyacı» revizyonistlerin sınıf uzlaşmacısı tezleriyle güçlendirmeye çalışıyor: Ona göre emperyalizme karşı mücadele ön plana çıktığında, feodallerde «anti-emperyalist cephe»ye katılacağından (!) (emperyalizm tarafından tasfiye edilmekten kurtulmak için olsa gerek), «emperyalizme karşı mücadelede en geniş cepheyi oluşturabilmek için», topraklara el konulması sloganından vazgeçmek ve köylülük yararına birtakım tavizlerle yetinmek gerekir! Yazar, böylesi bir dönemde her halde köylülerin karşısına geçip; «sizler, emperyalizmin işgalinden vs. çok acı çekiyorsunuz, onun için hemen yığınlar halinde ayaklanıp, mücadelenin en ön safına koşun, ama bunu yaparken sakın toprak ağalarından kurtulmak için onları devirmeye kalkışmayın, bunu yaparsanız bizim anti-emperyalist cephemizi zayıflatırsınız, alın size birtakım kırıntılar, bununla yetinin» diyecektir. Yazarın bu durumda hakim sınıflardan bir aforin alacağı kesindir; ama köylüler onu dinler mi dersiniz?

Yazarın milli mesele konusundaki sağcı anlayışı, ittifaklar konusunda bir türlü aşamadığı «üç dünyacı» revizyonist anlayışla tamamen uyusmaktadır. 12. sayımızda «Partizan» dergisini eleştirirken üzerinde durduğumuz gibi, emperyalist işgal şartlarında, Marksist-Leninstler devrimin hedefi olan, ama o anda işgalci emperyalist güçle gelişmeleri nedeniyle onunla tam olarak birleşemeyen hakim sınıf klikleriyle belirli şartlarda tek tek, geçici uzlaşmalar yapılabilir ve onlara birtakım tavizler verilebilir. Ama bunlar, hakim sınıfların «emperyalizme karşı» özelliğinden ileri gelmezler. Bu, emperyalist ve gericiiler arasındaki gelişmelerden yararlanmanın özel koşullarda ortaya çıkan bir biçimdir ve en önemlisi bu, tek tek uzlaşmalar zorunlu olduğu koşullarda ve devrimci hareketi geliştirebilmek amacıyla yapılır.

Emperyalist işgale uğramış yarı-sömürge, yarı-feodal bir ülkede devrimci hareketi geliştirmenin en iyi yolu ise, köylü hareketini, köylülüğün toprak devrimi hareketini geliştirmektir. Ve devrimci proletaryaya, köylülüğün ayağa kalktığı hiçbir yerde, hangi şartlar altında olursa olsun, bu harekete sınırlar koymaya ve onu dizginlemeye kalkışmaz, köylülerin can düşmanı toprak ağalarıyla uzlaşmalar yapamaz; hele hele, «emperyalizme karşı en geniş cepheyi oluşturmak» vb. gibi safsatalarla hiç.

Emperyalizme karşı mücadeleyle, feodalizme karşı mücadeleyi özü itibarıyla birbirinden ayırır ve bunları birbirinin karşısına koyarsan,

kaçınılmaz olarak, yazar gibi, ya «emperyalizme karşı mücadele» adına feodallerin kucasına ya da «feodalizme karşı mücadele» adına emperyalizmin kuyruğuna düşersin ve işin gücün bu «mücadele»yi zayıflatmamak adına bunların tümünü birden silip süpürecek olan güçlerin ayağına köstek vurmamak olur.

**D — Küçük Burjuva Reformizminin bir Başka Tipik Özelliği:
Demokratik Nitelikteki Görevlerle Sosyalist Nitelikteki
Görevlerin Birbirine Karıştırılması ve Kapitalizmin
Sınırları İçinde Gerçekleştirilmesi Mümkün Değişikliklerin
Sosyalizm Olarak Reklam Edilmesi**

Küçük burjuva reformistleri sosyalizme düşmandırlar. Ama şartlar onları sosyalist, komünist görünmeye zorladığı zaman elbette bu düşmanlıklarını açık olarak ifade edemez, aksine kendilerini onun ateşli bir taraftarıymış gibi göstermeye çalışırlar. Bu durumda, onlara bu çelişkili durumlarına uygun bir yöntem gereklidir. Bu da çoğu zaman kapitalizmin sınırları içinde gerçekleştirilebilir demokratik nitelikteki bir takım tedbirleri, sosyalizm olarak göstermekle sağlanır. Böylece ne şiş yanar ne kebab!

Yazarın küçük köylü mülkiyetinin ateşli bir taraftarı olduğunu görmüştük; öyle ki o, sosyalizm için koşulların olgunlaştığı şartlarda dahi, kollektifleştirme yerine millileştirmeden ve «Amerikan tarzı» küçük bağımsız çiftliklerden yanaydı. Bilindiği gibi bu tarz küçük mülkiyet büyük toprak sahibinin, toprak mülkiyetine dayanarak elde ettiği mutlak rantı tasfiye eder ve sermayenin tarıma akışını kolaylaştırır. Bu da feodalizmden yeni kurtulmuş, genç bir kapitalist toplumda kapitalist gelişmeyi hızlandırır.

İşte HB oportünistleri toprağın bu millileştirilmesi ve mutlak rantın tasfiye edilmesini (sosyalizmle hiçbir ilişkisi olmayan ve yalnızca kapitalizmin gelişmesini hızlandıran bu iki önlemi) sosyalizm olarak gösteriyor ve böylece sınıfsal karakterlerinin tipik bir örneğini daha veriyor.

Halkın Birliği'nin 38. sayısında şunları okuyoruz:

«Halkın Kurtuluşu kapitalizme birden fazla egemen sınıfın tekabül ettiğini belirtiyor. Bunların toprak sahipleri ve burjuvazi olduğunu söylüyor. Bu görüş doğrudur. Ustaların belirttikleri gibi ideal kapitalizmde üç sınıf bulunur. Toprak sahipleri, kapitalistler ve işçi sınıfı. Bu sınıflardan toprak sahipleri ve kapitalistler sınıfları egemen sınıflardır. Toprak sahipleri topraklar üzerindeki özel mülkiyetlerine dayanarak yaratılan artı-değerden bir payı kapitalist toprak rantı olarak elde ederler. Bunlar doğrudur. HK buraya kadar getirip, bırakıyor. Biz biraz daha ilerletelim. Toprak sahipleri ve kapitalistlerle işçi sınıfı arasındaki, veya burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişme aynı niteliktedir. Ve aynı yöntemle, sos-

yalist devrim yöntemiyle çözülür. Kısacası, toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetine son verilir, bunun yerine tüm toplumun sosyalist mülkiyeti geçerli. Bu, Marksizmin aynı nitelikteki gelişmeler aynı yöntemle çözülür, farklı nitelikteki gelişmeler farklı yöntemlerle çözülür, görüşüne uygundur.» (agd, s. 10) (abc)

«... HK eleştirimize cevap vermek istiyorsa şunu yapmalıydı. Verdiği örneklerden, sözcüğünü toprak sahipleri ve kapitalistleri ele almalı ve bu sınıflarla proletarya arasındaki gelişmenin çözüm yönteminin toprak sahipleri için farklı, kapitalistler için farklı olduğunu göstermeliydi, her ikisi için de çözüm yönteminin aynı (sosyalist devrim) olmadığını göstermeliydi. Çünkü tartıştığımız tam da budur. Sosyo ekonomik planda farklı, siyasal planda farklı çözüm yöntemlerinin ve gelişmelerin, buna bağlı olan ifade tarzlarının olup olmayacağıdır... Biz bu işi olurlarına bırakmak niyetinde değiliz.» (agy) (abc)

İnsanların hem acıklı, hem de gülünç bir durum karşısında kaldıkları zaman kullandıkları bir söz aklımıza geliyor: «güler misin, ağlar mısın?»

Gerçekten de şu yukarıda aktardığımız pasaj ve Marksizm-Leninizm adına bu sözlerin edilebilmesinde hem gülünç, hem de acıklı olan pek çok şey vardır. Marksizm-Leninizm adına acıklı; ama bunların mal bulmuş mağribi edasıyla övünerek tekrar edilmesi ve «bu işi olurlarına bırakmayacağız» yollu korkutmacalarla da gülünç. Pekala sayın yazar, istediklerinizin hepsini bir bir yapalım:

Gerek toprak sahibi, gerekse de onun toprak mülkiyetine dayanarak elde ettiği mutlak rant kapitalist üretimin ayrılmaz bir parçası olmak bir yana, kapitalist üretim tarzı üzerinde yaşayan bir asalağı ve onun artı-değerden elde ettiği bir haracı temsil eder. Onun yok edilmesi (ki, toprağın millileştirilmesine denk düşer) kapitalist üretimi, artı-değeri yok etmez, tersine sermayenin toprağa daha fazla yatırılmasını teşvik eder.

Peki sosyalist devrim, ya da sosyalist devrimle çözülmesi gereken bir gelişmenin özelliği nedir? Bu, doğrudan doğruya kapitalizmin temel yasası olan artı-değer elde edilmesinin yok edilmesi, kapitalist sömürünün yok edilmesi ve kapitalist üretimin ortadan kaldırılmasını içerir.

Şimdi yazarın istediği gibi toprak sahipleriyle proletarya ve burjuvaziyle proletarya arasındaki gelişmeleri ele alalım ve bunları bu açıdan inceleyelim.

Teorik olarak diyelim ki, toprak sahipleri ile proletarya (ve hatta burjuvazi) arasındaki gelişme çözümlendi; toprak millileştirildi ve mutlak rant (toprak sahibi sınıfla birlikte) yok edildi. Bu durum kuşkusuz işçi sınıfının durumunda bir iyileşmeye yol açar (çünkü toprak sahibinin elde ettiği haraç olan mutlak rant esas olarak proletaryanın sırtından elde edilmektedir), ama proletaryanın kurtuluşu-

nu, kapitalist sömürünün yok edilmesini sağlar mı? Elbette hayır. Bu kapitalizmin sınırları ve yasaları içinde tamamen elde edilebilir demokratik nitelikte bir dönüşüme yol açar ve olsa olsa proletaryanın daha iyi şartlarda sömürülmesini sağlar. Üstelik bundan yalnızca işçinin değil, aynı zamanda burjuvazinin de yararı vardır. Çünkü üretimi bu şartlarda daha hızlı geliştirebilir ve daha büyük bir kâr elde eder. Demek ki, kapitalist üretimin kılına dokunmadan toprak sahipleriyle proletarya ve toplumun diğer sınıfları arasındaki çelişkiyi çözmek mümkündür.

Bir de burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkiyi ele alalım: Bunlar arasındaki çıkar zıtlığının, çelişkinin yok edilmesi için kapitalizmin, kapitalist üretimin artı-değer sömürüsünün yok edilmesi gerekir. İşte sosyalist devrimle çözümlenmesi gereken çelişki budur.

Bu durumda bu iki çelişkinin aynı niteliği taşıdığı, aynı yöntemle çözümlenmesinin zorunlu olduğunu nasıl söyleyebiliriz? Bunlardan biri kapitalizmin sınırları içinde halledilebilir nitelikte, yani demokratik, diğeri sosyalist nitelikteki bir çelişmedir. Ama bunların ikisi de aynı ekonomik kategori temeli üzerinde yaşar. Toprak sahibinin elde ettiği mutlak rant da artı-değerin bir parçasıdır, ama zorunlu bir parçası değil. Bu da toprak mülkiyeti ile kapitalist mülkiyetin aynı şeyler olmamasından doğar.

Demek ki, bay yazar, aynı sosyo-ekonomik kategoriye (kapitalizme) birden fazla sömürücü sınıf denk düşebiliyor ve bunlarla proletarya arasındaki çelişme ayrı ayrı yöntemlerle çözümlenebiliyor muş. Ve de Halkın Kurtuluşu'nun durduğu yerde durup fazla ileri gitmemek gerekirmiş.

Şimdi bir de bu konuda Lenin'in söylediklerine göz atalım:

«... Toprağın millileştirilmesi kavramı, ekonomik gerçekler alanına aktarıldığında, meta toplumunun, kapitalist toplumun bir kategorisidir.» (Toprak Meseleleri, s. 40)

«Millileştirme teorik kavramı, ayrılmaz bir tarzda, rant-yani kapitalist toplumda özel bir sınıfın (toprak sahipleri sınıfı) gelirinin özel bir şekli olan, kapitalist rant-teorisine bağlıdır... Mutlak rant, kapitalist tarımın her hangi bir şeklinin ürünü değil; sadece toprağın özel mülkiyeti halinde tarımın tarihi olarak meydana gelmiş geriliği - tekel tarafından perçinlenen bir gerilik— altında doğar... Mutlak rant, toprağın özel mülkiyetle olmasından, toprak sahibi ile toplumun geri kalan kısmı arasındaki çıkar karşıtlığından doğar... Demek ki, millileştirme, bir yandan kapitalizmin sınırları içinde kısmi bir reformdur (artı-değerin bir kısmının reddi olarak düşünür. Bu yanlıştır. Toprakta özel mülkiyetin reddi, enişmesini engelleyen tekeli ortadan kaldırır... Popülist (kapitalizmin küçük burjuva eleştirmeni-PB) toprakta özel mülkiyetin reddini kapitalizmin reddi olarak düşünür. Bu yanlıştır. Toprakta özel mülkiyetin reddi, en katıksız kapitalist gelişmenin talebidir.» (age, 41-47) (abç)

Yazarın kapitalizmin sınırları içinde ekonomik olarak gerçekleştirilebilir bir takım dönüşümleri «sosyalizm» olarak yutturmaya kalkışması bununla sınırlı değildir. Bu yazının, Parti Bayrağı'nın 12. sayısında yayınlanan I. bölümünde gösterdiğimiz gibi; o, yine, kapitalizmin sınırları içinde gerçekleştirilebilir nitelikte bir takım anti-tekel tedbirleri de sosyalizm olarak nitelendirmekte ve demokratik devrim aşamasındaki bir ülkede bile, bunları gerçekleştirmeyi sosyalist devrim aşamasına ertelemektedir.

Eğer yazar, Marksizm-Leninizm adına ahkam kesmeye devam edecekse, ona tavsiyemiz gerçekten bu işleri pek «oluruna» bırakması, Marksist-Leninist klasiklere hiç olmazsa arada bir göz atmasıdır. Yoksa böylesi biraz ayıp oluyor.

VI. SORUNA FELSEFİ BİR YAKLAŞIM: REVİZYONİST «PDPY» KAPİTALİZM İLE SOSYALİZM ARASINDAKİ ÇELİŞMEYİ NASIL UZLAŞABİLİR BİR ÇELİŞMEYE DÖNÜŞTÜRÜYOR?

Revizyonist «PDPY» yazarı, Halkın Kurtuluşu'nu bir de felsefi açıdan eleştirmeye çalışıyor. O, böylece bize revizyonist teorisinin felsefi sonuçlarını göstermek ve eleştirmek imkânını da veriyor.

Yazar, Halkın Kurtuluşu'nun şu görüşünü eleştirisine temel alıyor:

«Tarih, kapitalizmin sınırları içinde feodalizmi ortadan kaldıracabilecek olan tek gücün sanayi kapitalizmi olduğunu göstermiştir. Çünkü ancak birbiri ile uzlaşmaz çelişme içinde olan iki karşıt güç birbirini ortadan kaldırmaya yönelebilir, burada biri üretici güçlerin gelişmesinden diğeri ise engellenmesinden yana olan iki güç olduğu apaçık ortadadır.» (HBYFAE, 43)

Halkın Kurtuluşu'nun bu görüşü ister eski, ister yeni tipte olsun, burjuva demokratik devrimin temeli ve özünün feodalizmin tasfiyesi olduğundan hareket etmektedir. Demek ki, feodalizmin tasfiye edilmesi bir devrim anlamına gelmektedir. Peki, Marksist-Leninist bakış açısından devrim nedir? Bu, üretici güçlerin gelişmesinin önünde engel haline gelmiş olan eski üretim ilişkilerinin, üretici güçlerin gelişmesini temsil eden sınıflar tarafından ortadan kaldırılması, üretici güçlerin gelişmesinin serbest bırakılması anlamına gelir. Yani devrim kavramının kendisi uzlaşmaz bir çelişmenin varlığını zorunlu kılar. Burada çatışan güçlerin bu uzlaşmaz çelişmenin karşıt kutuplarında yer alması zorunludur. Aksini iddia etmek, yani üretici güçlerin önünde engel haline gelmiş olan ilişkilerin yeni toplumu temsil eden güçler tarafından değil de, eski toplumun egemen sınıflarının kendi iç çatışmalarıyla tasfiye edildiğini ileri sürmek; aslında bir devrimin olması için yeni toplumu temsil eden güçlerin devrimci mücadelelerinin gerekli olmadığını, eski toplumun devrim olmadan kendi kendini aşabileceğini, yenileyebileceğini; kısacası devrimin gereksizliğini vaaz-

etmektir.

Revizyonist yazarın savunduğu anlayış da budur.

O, eski, yarı-feodal toplumun, yine bu eski toplumun bir başka kategorisini temsil eden komprador kapitalizmi tarafından tasfiye edildiğini; böylece toplumun niteliğinin değiştiğini, onun kendini yenilediğini, ama bunun bir devrim olmadan gerçekleştiğini ileri sürüyor.

Böylece şimdiye kadar değişik revizyonist akımlar tarafından en az onlarca kez piyasaya sürülmüş eski bir reçeteye tekrar karşılaşıyoruz: **devrimsiz evrim**; başka bir deyişle Bernstein'in meşhur **üretici güçler teorisi**.

Yazar, Halkın Kurtuluşu'nu şöyle eleştiriyor:

«Yarı sömürgelerde Prusya yolunun geçerli olamayacağını ileri sürerlerin teorik bakımından incelenmeye değer iki iddiaları mevcuttur. Bu iddiaların ilki şöylece özetlenebilir: komprador kapitalizmi feodalizmi ortadan kaldırmaya yönelemez. Çünkü ancak birbiriyle uzlaşmaz çelişme içinde olan iki karşıt güç birbirini ortadan kaldırmaya yönelebilir. Feodalizmle komprador kapitalizmi arasındaki çelişme uzlaşmaz olmadığına göre Prusya yoluyla feodalizmin ortadan kalkması, kapitalizmin esas olarak komprador karakterde olduğu yarı-sömürge ve sömürgelerde mümkün değildir. İddia budur.

«Burada mesele felsefi temelde ortaya konmuştur. Daha sonra tekrar döneceğimiz bu iddianın anti-Marksist bir dünya görüşünün ürünü olduğunu kısaca ortaya koyalım.

«Bu iddianın temeli uzlaşabilir çelişme içinde olan iki karşıt gücün birbirini ortadan kaldırmaya yönelemedir. Oysa, bu iddia yanlıştır. Felsefi bakımından da tutarsızdır, anti-Marksisttir. Bu görüşümüzü bir örnekle somutlaştıralım.

«Sosyalizmin kuruluşu aşamasında, bireysel köylü işletmeciliğinden sosyalist kolhoz düzenine (kollektif mülkiyet düzenine) geçişi ele alalım. Bireysel köylü işletmeciliği ile sosyalist kolhoz düzeni birbirine zıt ekonomi sistemlerini temsil ederler. Birisinin varlığı halinde diğerrinin o alanda varlığından bahsedilemez. Bu fark burjuva ekonomik düzeni ile sosyalist ekonomik düzen arasındaki farktır; bu derece derindir. Üstelik, bireysel köylü işletmeciliğinin sosyalist dönüşümü bir devrimin gerçekleştirilmesi anlamını taşır.

«Ancak, bilindiği gibi, bireysel işletme sahibi köylülerle işçi sınıfı arasındaki çelişme uzlaşabilir niteliktedir. Bunun sonucu olarak bireysel köylü işletmeciliği ortadan kaldırılmasına rağmen, bu bir çatışmaya yol açmaz...

«Sonuç olarak, uzlaşmaz çelişme içinde olmayan iki karşıt güçten (işçi sınıfı ve bireysel işletme sahibi köylü) birisi (işçi sınıfı) diğerrini (bireysel işletme sahibi köylüyü) ortadan kaldırmıştır... Burada sorunu **ekonomik temeli bakımından ele aldığımıza belirtelim.**» («PDPY», S. 3, s. 14-15) (abç)

Yazarın son söylediği sözün altını* çizdik. Çünkü gerçekten problem iyi kavrayabilmek için devrim kavramının içeriği ile (mevcut dü-

zenin ekonomik temeli bakımından değişmesi), siyasete ilişkin bir sorun olan devrimin gerçekleşme biçimini (bu değişikliğin şiddet yoluyla mı, yoksa barışçıl yöntemlerle mi gerçekleştiği) birbirinden ayırmak gerekmektedir.

Sorunu, ekonomik temeli bakımından yani bizzat devrim kavramının içeriği açısından ele alalım. Ve örneklerimizi karşılaştıralım.

Biz, diyoruz ki: Feodalizmden kapitalizme geçiş bir devrim sorunudur; tıpkı kapitalizmden sosyalizme geçiş gibi. Dolayısıyla nasıl kapitalizmi yok eden sosyalizm bunu ancak kapitalizmle arasındaki uzlaşmaz çelişmeye dayanarak gerçekleştirebiliyorsa; feodalizmi yok edecek olan kapitalizmin de, aynı şekilde feodalizmle arasında uzlaşmaz bir çelişme olması gerekir. Feodalizmle uzlaşmaz çelişme içindeki kapitalizmi serbest rekabetçi sanayi kapitalizmi olduğundan; kapitalizm sınırları içinde onu yok edebilecek olan kapitalizm türü budur. Komp-rador tekelci kapitalizm ise feodal kalıntılarla birleşmiş ve eski yapının (yarı-sömürge, yarı-feodal düzenin) bir parçası durumuna gelmiştir; bu nedenle feodalizmi tasfiye edemez.

Nitekim kapitalizmin bir türü olan bireysel köylü ekonomisiyle, sosyalist ekonomik düzen de uzlaşmaz bir zıtlık içindedir ve sosyalizmin gerçek bir zaferinin söz konusu olabilmesi için kapitalizmin bütün türleri gibi bu türü de yok edilmelidir.

Yazar ise şu görüşü savunuyor:

Komprador kapitalizm ile feodalizm zıt ekonomik sistemlerdir. Ama bunlar arasındaki zıtlık uzlaşmaz değildir. Buna rağmen «Prusya yolundan» komprador kapitalizmi feodalizmi yokeder. Tıpkı, birbiriyle zıt ekonomik sistemleri temsil ettikleri halde, bu zıtlığın uzlaşmaz nitelikte olmadığı sosyalist ekonomik düzenin, bireysel köylü ekonomisini yokettiği gibi.

Ve nihayet yazardan kapitalizmle sosyalizm arasındaki çelişmenin (en azından kapitalizmin bazı türleri açısından) uzlaşmaz bir çelişme olmadığını da (!) öğrenmiş bulunuyoruz.

Böylece de her türden revizyonistın sarıldığı (ve özellikle Titocu Kruşçevci revizyonistlerle Çin revizyonistleri tarafından iyice geliştirilmiş olan) sosyalist devrim süreci içinde kapitalizmle barış içinde birarada yaşama teorisi bir kez daha karşımıza çıkıyor.

Yazar, teorisinin bu açık revizyonist özünü gizleyebilmek için devrim sorunu ile devrimin gerçekleşme biçimini bilinçli (yazar öylesine cahil ki bilinçsiz de olabilir) olarak birbirine karıştırıyor.

Örneğin devrim eğer sömürüye dayanan bir üretim tarzını yine sömürüye dayanan bir diğer üretim tarzıyla değiştiriyorsa (feodalizmden kapitalizme geçiş gibi); burada eski ve yeni toplumun egemen sınıfları arasındaki yer değiştirme (burjuvazinin feodal toprak ağa-

ları üzerinde egemenlik kurması) ve yeninin eskiyi yok etmesi (feodal toprak ağası sınıfının yok olması) barışçıl yöntemlerle de yukardan aşağı dönüştürme yoluyla gerçekleştirilebilir. Ama bu iki ayrı ekonomik temel (feodalizm ile kapitalizm) uzlaşmaz bir zıtlık içinde olduğu ve bir devrimin söz konusu olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. **Tıpkı**, her türden kapitalizmle (bireysel köylü ekonomisi dahil) sosyalizm arasındaki çelişme uzlaşmaz bir çelişme olarak kalırken, kapitalizmin işgücü sömürsüne dayanmayan bir türünün temelleri üzerinde varolan (bireysel köylü ekonomisi) ve emekçi bir niteliğe sahip olmasıyla proletaryaya yaklaşan emekçi küçük köylülüğün, proletarya tarafından barışçıl yöntemlerle ve yukardan aşağı dönüştürülerek yok edilmesi gibi. Nasıl birincisinde ekonomik temel itibarıyla uzlaşmaz bir çelişme ve bir devrim söz konusu ise burada da aynı şey söz konusudur. Ve yazarın revizyonist teorisini sözde doğrulamak amacıyla Stalin'den aktardığı sözler, aslında tam da bizim söylediklerimizi doğrulamaktadır:

«Sekiz-on yıllık bir süre içinde ülkemizin tarımında, burjuva düzeninden, bireysel köylü işletmeciliği düzeninden, sosyalist kolhoz düzenine geçişi başardık. Bu, köyde eski burjuva ekonomide düzeni testifiye edip, yeni sosyalist bir düzen yaratan bir devrim olmuştur. Oysa bu köklü dönüşüm, patlama yoluyla yapılmadı, yani var olan iktidarın devrilmesi ile ve yeni bir iktidarın yaratılması ile değil, eski kırsal burjuva düzeninden yeni bir düzene **tedricen** geçmekle yapılmıştır. Bu devrim bu şekilde yapılabildi, çünkü bu, **yukardan** yapılan bir devrimdi, çünkü bu köklü dönüşüm varolan iktidarın girişimi üzerinde ve köylülüğün esas güveninin desteği ile başarıldı.» (Stalin, Son Yazılar, s. 30-31) (abc)

Sonsöz

Halkın Kurtuluşu ve Parti Bayrağı ile «PDPY»-«DHB» revizyonizmi arasındaki ideolojik mücadele artık tarafların sözlerini esas olarak söyledikleri tayin edici bir aşamaya gelmiş bulunuyor. Bütün şimdiye kadarki mücadelenin gösterdiği gibi yazar ve onun gibi bir avuç iflah olmaz unsur açıkça revizyonizmin saflarında yer almakta ve bu konudaki kararlılıklarını her fırsatta ifade etmekten kaçınmamaktadırlar.

Bu durumda sonsözü söyleyecek olan devrimciler ve işçi sınıfıdır. Ve onların hükmü şimdiden belli olmuştur.

yıldız yayinevi

Enver Hoca

**EMPERYALİZM
VE
DEVİRİM**

ÇIKTI

**Genel Dağıtım: YURT—DA
Şeftali Sok. No: 10/5
Sultanahmet — İSTANBUL**

Dünya komünistlerinin, devrimci düşünceye belli bir süre egemen olan sahte efsanelerden çekinmeleri için hiçbir neden yoktur. Komünistler, yanlış içinde olanları, yanlışlarını gidermek amacıyla, kendilerine kazanmak için mücadele etmelidirler; ama, doğal olarak kendilerini de oportünizme düşmekten korumaları gerekir. İlkeli mücadele sürecinde başlangıçta bazı kararsızlıklar, inip çıkmalar görülecektir. Ama kararsızlıkları kararsızlar gösterecektir. Oysa, Marksist-Leninist teoriyi doğru uygulayan kendi ülkelerinin proletaryası, dünya proletaryası ve devrim üzerine doğru görüşü olan, kararlı kişilerde duraksamalar olmayacaktır. Tersine, kararsızlar, yoldaşlarının Marksist-Leninist devrimci düşüncelere sarsılmaz biçimde sarıldıklarını görünce mücadele içinde daha da sağlamlaşacaklardır.

Eğer Marksist-Leninistler, emperyalizme ve her türden modern revizyonizme karşı acımasız mücadelede proleter enternasyonalist birliklerini sürekli güçlendirirlerse, Marksist-Leninist teoriyi, mevcut uluslararası koşullarla ve her ülkenin ulusal koşullarıyla uyum içinde, sarsılmaz ve doğru bir biçimde uygularlarsa, yollarında karşılarına dikilecek tüm engelleri, hatta en zorlarını bile mutlaka aşacaklardır. Marksizm-Leninizm'in ve onun ölümsüz ilkelerinin doğru uygulanması, kaçınılmaz olarak dünya kapitalizminin yıkılmasına ve işçi sınıfının sosyalizmi inşa edeceği ve komünizme gideceği araç olan proletarya diktatörlüğünün zaferine yol açacaktır.

(Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim)